

การศึกษาสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
ของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี

สารนิพนธ์
ของ
มาลี สุภีรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2549

การศึกษาศาภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
ของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี

สารนิพนธ์
ของ
มาลี สุภีรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
ของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ
ของ
มาลี สุภิรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2549

มาลี สุภีรัตน์. (2549). การศึกษาสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
ของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา
นักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีคือ โรงเรียนนนทิมานะ
ชินุทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานีและโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต ใน 2 ด้าน ได้แก่ การให้
คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน 2 กิจกรรมคือ กิจกรรมเพื่อน
ช่วยเพื่อนและกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ตัวแปรอิสระปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา 5 ด้าน ได้แก่
บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ และความรู้ความ
เข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ครูที่ปรึกษาในเครือข่าย
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 110 คน โดยใช้วิธีการสุ่ม
แบบแบ่งชั้นจากแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า
5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น = .94 และการจัดกิจกรรมการป้องกันและ
แก้ไขปัญหา นักเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน = .95 และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง = .93
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับการปฏิบัติ
การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน 2 ด้าน ได้แก่การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัด
กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน 2 กิจกรรมคือ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมการ
สื่อสารกับผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ระดับพฤติกรรมปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัด
ปทุมธานี 5 ด้านได้แก่บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์
และความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีมีความ
สัมพันธ์ทางบวกกับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนในระดับค่อนข้างสูงอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY ON THE STATES OF ADVISORS' PROBLEM PREVENTION AND
SOLUTION IMPLEMENTATION OF SUANKULARBWITTAYATAI
GROUP, CHANGWAT PATHUMTHANI

AN ABSTRACT
BY
MALEE SUPIRAT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2006

Malee Supirat. (2006). *A Study on The States of Advisors' Problem Prevention and Solution Implementation of Suankularbittayalai Group, Changwat Pathumthani*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst.Prof. Dr. Vira Supakit.

The purpose of this study were to investigate the states of advisors' problem prevention and solution implementation of Suankularbittayalai Group in 2 aspects: 1) consultation and 2) problem prevention and solution through 2 activities, i.e, peer helper and communication with parents. Factors related to the advisors included 5 aspects: personality, teacher-student relationship, etiquette, emotional quotient, and knowledge and understanding of student support system. The samples comprised 110 advisor teachers acquired by stratified random sampling from Suankularbittayalai Group, Changwat Pathumthani. The instrument used for collecting data was a five-point rating scale questionnaire with Cronbach's alpha coefficient of the consultation = .94, peer helper = .95 and communication with parents = .93. The data were analyzed by mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient .

The findings of the research were as follows.

1. The advisors in Suankularbittayalai Group implemented the problem prevention and solution implementation as a whole and individual aspects: consultation and problem prevention, and solution through 2 activities, i.e, peer helper and communication with parents at the high level.
2. Each of the 5 factors related to the advisors, i.e. personality, teacher-student relationship, etiquette, emotional quotient, and knowledge and understanding of student support system was at the high level.
3. There were positive relationships, at the quite high level, between the 5 factors related to the advisors and the problem prevention and solution implementation. The relationships were statistically significant at .01 level.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมุติฐานในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	12
ความเป็นมาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	12
ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	14
ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	15
บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง.....	17
เครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี.....	21
ประวัติความเป็นมา.....	21
การดำเนินงานปกครอง.....	22
การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนของครูที่ปรึกษา.....	24
ปัญหา นักเรียน.....	24
ประเภทปัญหา นักเรียน.....	24
สาเหตุและลักษณะพฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหาในตัวนักเรียน.....	27
เครื่องมือการประเมินพฤติกรรมนักเรียน.....	28
บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา.....	29
หลักการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน.....	32
การให้คำปรึกษาเบื้องต้น.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	ความหมายและประเภทของการให้คำปรึกษาเบื้องต้น... ..	36
	คุณสมบัติของครูผู้ให้คำปรึกษา.....	37
	เทคนิคการให้คำปรึกษาเบื้องต้น.....	38
	การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	42
	กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน.....	42
	ประวัติความเป็นมาของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน.....	43
	ความหมายของเพื่อนช่วยเพื่อน.....	44
	การจัดกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน.....	44
	ประโยชน์ของกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน.....	44
	กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง.....	47
	รูปแบบของการสื่อสารกับผู้ปกครอง.....	47
	เอกสารเกี่ยวกับปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา.....	50
	บุคลิภาพ.....	52
	สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน.....	55
	จรรยาบรรณ.....	58
	ความฉลาดทางอารมณ์.....	61
	ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	63
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
	งานวิจัยในประเทศ.....	65
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	72
3	วิธีดำเนินการวิจัย	74
	กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	74
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	75
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
	การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครูที่ปรึกษา.....	81
ผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา 5 ด้าน คือ	
บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาด	
ทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	82
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปฏิบัติสภาพการดำเนินงาน	
การป้องกันและแก้ไขปัญหาของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียน	
สวนกุหลาบวิทยาลัยจังหวัดปทุมธานี 2 ด้าน.....	83
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา 5 ด้าน	
กับสภาพการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน.....	85
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นการดำเนินการป้องกันและแก้ไข	
ปัญหานักเรียน.....	86
 5 สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	 88
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	88
ขอบเขตการวิจัย.....	88
สมมุติฐานการวิจัย.....	88
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
สรุปผลการวิจัย.....	89
อภิปรายผล.....	90
ข้อเสนอแนะ.....	95
ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ.....	95
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	109
ภาคผนวก ก ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	110
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	112
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	117
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียน สวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีและสภาพการดำเนินงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนรายด้านและรายข้อ.....	127
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	138

บัญชีตาราง

ตารางที่		หน้า
	1. แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน.....	74
	2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ โรงเรียนที่สังกัด ระดับชั้นที่รับผิดชอบ (n = 110).....	82
	2. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรม/ระดับที่มีปัจจัย ในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี รายด้าน (n = 110)	83
	4. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปฏิบัติสภาพการดำเนินงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีโดยรวมและรายด้าน (n = 110).....	84
	5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษากับสภาพการดำเนินงานการ ป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัด ปทุมธานี.....	85

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

10

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เยาวชนและนักเรียนไทยเกิดปัญหาด้านต่าง ๆ มากขึ้นได้แก่ปัญหาในการเรียน ปัญหาการคบเพื่อนต่างเพศ การทะเลาะวิวาทกับเพื่อนร่วมสถาบันและระหว่างสถาบัน ปัญหาในการเข้ากับครูอาจารย์ (สุชา จันทรโณม. 2528: 2) เป็นภาพสะท้อนที่แสดงให้เห็นถึงรูปธรรมของความตกต่ำทางสังคมไทยที่เกิดจากเยาวชนไทยรับเอาวัฒนธรรมของตะวันตกเข้าสู่สังคมไทยมากเกินไป (สุชุม เฉลยทรัพย์. 2547: 5) เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง การแข่งขัน เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยผลักดันที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของประเทศอย่างมากด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ก่อให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ (อึ้ง อุดมไพจิตรกุล. 2544: 1) ทำให้วัฒนธรรมไทยเกิดการเลียนแบบทางความคิด ความเชื่อ พฤติกรรมการเรียนรู้

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่ได้รับผลจากกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยตรง เพราะเยาวชนไทยคือเด็กที่อยู่ในวัยของการศึกษาเรียนรู้ สถาบันการศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังให้เป็นคนที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวได้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมทั้งสร้างความสมดุลและความกลมกลืนของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535: 8) โดยเฉพาะอิทธิพลของสื่อต่าง ๆ ในยุคที่โลกไร้พรมแดน เช่นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต มีส่วนสำคัญที่ทำให้เยาวชนใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยการทำร้ายคนอื่นและตนเองส่งผลต่อสวัสดิภาพของนักเรียน นำความสูญเสียที่ไม่มีสิ่งใดทดแทนได้ (สาคร บัวศรี. 2546: 21)

ปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นในสังคมทำให้เยาวชนและนักเรียนไทยมีปัญหามากยิ่งขึ้น เห็นได้จากข้อมูลของเด็กไทยร้อยละ 5 เล่นพนันบอลอย่างสม่ำเสมอ วัยรุ่นไทยกอดดี 4,856 ราย ในปี 2546 ในจำนวนนี้อายุ ระหว่าง 15 – 18 ปี วัยรุ่นไทยร้อยละ 2.4 หรือ 386,555 คน มีความโน้มเอียงในการหาบริการทางเพศร้อยละ 91.9 ระบุว่าเด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมจู้จี้และ การบริโภคฟุ่มเฟือย สินค้าที่นิยมมากที่สุดคือโทรศัพท์มือถือร้อยละ 40 และมากกว่า ร้อยละ 60 เดินห้าง ดูหนัง ทานอาหารด่วน (fast Food) ร้อยละ 46 ทะเลาะกับบิดามารดา ร้อยละ 40 ทะเลาะกับครูอาจารย์ ร้อยละ 19.2 ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนร่วมสถาบัน ร้อยละ 17.1 ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนต่างสถาบัน และร้อยละ 59.5 มีความคิดที่จะใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข. 2546:

สอดคล้องกับรายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสที่ 2 ปี 2547 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าผู้ติดเชื้อเอดส์ในปี 2546 มีจำนวน 19,000 คน เป็นผู้ติดเชื้อใหม่ที่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 15 - 19 ปี ด้านพฤติกรรมเสี่ยงมาจากค่านิยมทางสังคมปัจจุบันที่วัยรุ่นมีสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน โดยเฉพาะเด็กมัธยมชายมีทัศนคติยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานร้อยละ 60 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งชายและหญิงเคยมีเพศสัมพันธ์และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.8 และร้อยละ 3.5 ในปี 2539 เป็นร้อยละ 15.8 และร้อยละ 5.7 ในปี 2546 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2547: 2) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมาพบว่าคะแนนเฉลี่ยของวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่ต่ำกว่าร้อยละ 50 คะแนนเฉลี่ยในวิชาคณิตศาสตร์และฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนไม่ถึงร้อยละ 30 แสดงว่านักเรียนทำข้อสอบได้ไม่ถึง 1 ใน 3 ของข้อสอบทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปีพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 6 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้และพัฒนาตนเองได้ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนนำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ก: 5) สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 มาตรา 63 กำหนดให้โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสมรับผิดชอบต่อสังคมและความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2547: 39)

กระทรวงศึกษาธิการและกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เล็งเห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาของเด็กไทย จึงได้จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้กระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งวิธีการ กิจกรรม เครื่องมือที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ โดยยึดหลักในการทำงานว่านักเรียนแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาจึงเป็นสิ่งจำเป็น การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าบุคลากรในโรงเรียนผู้ปกครอง ชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (กรมสุขภาพจิต. 2544ก: 12- 13)

สถานศึกษาจึงมีหน้าที่โดยตรงในการอบรมพัฒนานักเรียนที่มีพื้นฐานทางครอบครัว เศรษฐกิจ สังคมที่แตกต่างกันให้มีวินัย คุณธรรมจริยธรรม แก้ไขปัญหาที่ไม่เหมาะสมให้เป็นเยาวชนมีคุณภาพอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข (ภิญโญ สาร. 2533: 198 – 199) เยาวชนถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าอย่างยิ่งของประเทศเพราะเป็นรอยเชื่อมต่อระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ เป็นผู้ที่ก้าวเข้ามาสืบบทบาททาง เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างมาก การพัฒนาเยาวชนถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศในอนาคตโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลวัยรุ่น. 2537: 2)

การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนโรงเรียนต้องดำเนินการให้เหมาะสมเพื่อลดปัญหาต่างๆ ของนักเรียน พร้อมทั้งพัฒนาและปลูกฝังวินัยให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเอง ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคมที่เกี่ยวข้อง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527: 21) เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนเท่ากับอยู่ที่บ้านนักเรียนจึงอยู่ในความดูแลของครูพอกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (สุชา จันทน์หอม. 2542: 35)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนต้องดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาป้องกันแก้ไขปัญหาและคุ้มครองสิทธิเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ข: 2) วิธีการที่โรงเรียนสามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้ เช่น การจัดบริการแนะแนวเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหานักเรียน การประสานความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนสามารถนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวันได้มีความหลากหลาย มีความหมาย เกิดประโยชน์แก่กลุ่มนักเรียนต่าง ๆ ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างมีความรับผิดชอบ (สุชา จันทน์หอม. 2542: 35 – 37)

ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนต้องดำเนินการคัดเลือกบุคคลที่ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนหรือครูที่ปรึกษาที่มีความเหมาะสมเพื่อให้บริการช่วยเหลือนักเรียนแนะนำด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ (Kozloff . 1985: 74) ครูที่ปรึกษาจึงมีความจำเป็นและความสำคัญมากขึ้นในการเป็นพี่เลี้ยงฝึกอบรมความเป็นผู้ใหญ่ให้กับนักเรียนคอยช่วยเหลือในงานที่เกินความสามารถของนักเรียน เชื้ออำนาจความสะดวกในการเรียนรู้ชีวิตนักเรียนที่ดีให้คำปรึกษาเบื้องต้นในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน (เรียม สีทอง. 2541: 4) ครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่จะหาวิธี

ที่ช่วยลดปัญหาหรือขจัดปัญหา ตลอดจนแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน (ปริมล นครินทร์. 2529: 90)

โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วยโรงเรียน 2 โรงเรียน คือโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี จัดตั้งขึ้นในปีพุทธศักราช 2535 ตามโครงการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา ตั้งอยู่ในเขตรอยต่อระหว่างอำเภอธัญกกา จังหวัดปทุมธานีและอำเภอลำลูกเกด จังหวัดยะลา (โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. 2546ก: 7) และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต จัดตั้งในปีพุทธศักราช 2536 ตั้งอยู่บนที่ดินของหมู่บ้านจัดสรรศุภาลย์บุรี หมู่ 1 ตำบลคลอง 4 ตำบลคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต. 2545: 3) โรงเรียนทั้งสองโรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นโรงเรียนจุดสกัดตามนโยบายกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสกัดไม่ให้นักเรียนในเขตรอบนอกกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเข้าไปศึกษาในกรุงเทพมหานคร จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 – 4 นักเรียนจะมีอายุระหว่าง 11 ปี – 18 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอาจมีการหักเหในทางที่ดีหรือเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา

โรงเรียนได้นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปฏิบัติตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 ตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาและแนวทางการประกันคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (โชวันันต์ มารุตวงศ์. 2546: 7) กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างชัดเจน จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างหลากหลายและต่อเนื่องโดยประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่นจัดครูที่ปรึกษา 1 คน ต่อ นักเรียน 25 คน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดผู้ปกครองเครือข่าย กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมค่ายพุทธบุตร ชั่วโมงพัฒนาคุณธรรมในระดับชั้น การส่งไปรษณียบัตรแจ้งผลการขาดเรียน สายด่วน

ปกครองกรณีติดต่อผู้ปกครองกรณีเร่งด่วน สานสัมพันธ์ผู้ปกครอง โดยประสานฝ่ายวิชาการ งานแนะแนว งานพยาบาล กลุ่มสาระสังคมศึกษา กลุ่มสาระพลานามัย และขอความร่วมมือกับ ครู – อาจารย์ ผู้ปกครองและชุมชนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียน รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมอย่างเป็นระบบเพื่อการติดตามและแก้ไขร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการวางแผนและดำเนินงานในสถานศึกษาและชุมชน ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ (โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. 2546ค: 23)

ผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่งานด้านปกครองของโรงเรียนในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยจึงมีความประสงค์ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาอยู่ในระดับใด ระดับพฤติกรรมปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาอยู่ในระดับใด และศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษากับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารและครูในการวางแผนพัฒนาส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา ในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ใน 2 ด้าน ได้แก่การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี 5 ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีกับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบว่าระดับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับใด และปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเพียงใด ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา สามารถนำไปใช้ในการวางแผนแก้ไขปรับปรุง พัฒนางานดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน และกำหนดแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาศาภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีมีขอบเขตเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

สภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี 2 ด้าน คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ได้แก่กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2548 จำนวน 136 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2548 จำนวน 118 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608) จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรแต่ละโรงเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ตัวแปรปัจจัยในตัวครู ได้แก่

3.1.1 บุคลิกภาพ

3.1.2 สัมพันธภาพของครูต่อนักเรียน

3.1.3 จรรยาบรรณ

3.1.4 ความฉลาดทางอารมณ์

3.1.5 ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 ตัวแปรสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา ได้แก่

3.2.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

3.2.2 การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ได้แก่กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน หมายถึงระดับการ

ปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาโดยการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญห
ได้แก่กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

1.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น หมายถึงการที่ครูที่ปรึกษาใช้เวลาพูดคุยให้ข้อเสนอ
แนะแก่นักเรียนโดยใช้เทคนิค ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เช่น เทคนิคการพูด เทคนิคการฟัง
เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อช่วยผ่อนคลายปัญหาของนักเรียนให้ลดลงทั้งความรู้สึกรู้สึก ความคิดและการ
ปฏิบัติตนของนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาดำเนินการด้วยสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนเช่น การให้ความรักและเอาใจ
ใส่นักเรียน ปฏิบัติตนต่อนักเรียนโดยคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล เป็นกันเองกับนักเรียนพร้อมให้ความ
ช่วยเหลือ รับฟังความคิดเห็นนักเรียนเพื่อให้นักเรียนยอมรับและไว้วางใจ

1.2 การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน หมายถึงการดูแลเอาใจใส่
นักเรียนของครูที่ปรึกษาโดยการให้ความช่วยเหลือเพื่อไม่ให้นักเรียนมีปัญหาด้านการเรียน ด้าน
ส่วนตัว และด้านสังคม โดยผ่านทางกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

1.2.1 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึงกิจกรรมที่ครูที่ปรึกษาคัดเลือกหรือ
มอบหมายให้นักเรียนในชั้นเรียนที่มีความสามารถในการเรียนและด้านต่างๆ ให้การช่วยเหลือให้
คำปรึกษาข้อเสนอนแนะแก่นักเรียนที่มีปัญหาการเรียน ด้านสังคมและส่วนตัวโดยการจัดกลุ่ม
นักเรียนคนละระดับตามความสามารถให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

1.2.2 กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง หมายถึงกิจกรรมที่ครูที่ปรึกษาใช้
ติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองไม่เป็นการสื่อสารแบบลายลักษณ์อักษรหรือ
ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร เพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

2. ปัจจัยในตัวครู หมายถึงระดับการแสดงพฤติกรรมของครูที่ปรึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่
บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ และความรู้ความ
เข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 บุคลิกภาพ หมายถึงการแสดงพฤติกรรมของครูที่ปรึกษาทางกาย อารมณ์
ความรู้สึก อุปนิสัย คำพูด ได้แก่การแต่งกายที่สะอาดถูกต้องตามอาชีพ มีความคล่องแคล่วว่องไว
กระฉับกระเฉง เป็นแบบอย่างของนักเรียน มีความรักและยึดมั่นในวิชาชีพครู พูดคุยกับผู้อื่นได้ มี
อารมณ์มั่นคงแจ่มใส แก้ปัญหาเฉพาะหน้าและมีการตัดสินใจที่ดี

2.2 สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน หมายถึงพฤติกรรมที่ครูที่ปรึกษาปฏิบัติต่อ

นักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่การให้ความรักและเอาใจใส่นักเรียน นักเรียนกล้าเข้ามาพูดคุย เป็นกันเองกับนักเรียนพร้อมให้ความช่วยเหลือ รับฟังความคิดเห็นนักเรียนเพื่อให้นักเรียนยอมรับและไว้วางใจ ปฏิบัติตนต่อนักเรียนโดยคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล

2.3 จรรยาบรรณ หมายถึงการที่ครูที่ปรึกษาวางตัวได้เหมาะสมกับสถานภาพ ปฏิบัติตนตามวินัยและจรรยาบรรณครู ตั้งใจทำงาน อุทิศเวลาให้ความช่วยเหลือนักเรียนตามสภาพและสถานการณ์ ร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา สำนวญและศึกษาพัฒนาตนเอง

2.4 ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึงการที่ครูปรึกษามีความสามารถในการแสดงพฤติกรรม ความคิด อารมณ์ จิตใจให้เหมาะสมกับเวลา สถานการณ์และบุคคล ได้แก่มองโลกในแง่ดี มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ยอมรับเหตุผลของผู้อื่น ยอมรับความจริงและแสดงออกอย่างจริงใจ มีความเป็นมิตร ควบคุมอารมณ์เข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

2.5 ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึงความรู้ของครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับหลักการ แนวทางการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ความรู้ในจิตวิทยาวัยรุ่น การจัดทำแฟ้มประวัติและระเบียบสะสม การใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน

3. ครูที่ปรึกษา หมายถึงครูที่ทางโรงเรียนมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ในปีการศึกษา 2548

4. โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี หมายถึงโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนของครูที่ปรึกษา ในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี โดยอาศัยแนวคิดตามกรอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ (2546: 21) เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ซึ่งอธิบายโดยสังเขป ได้ดังนี้

การให้คำปรึกษาเบื้องต้นได้แนวคิดที่ว่า กระบวนการสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับการปรึกษาซึ่งต้องการความช่วยเหลือ เพื่อให้เข้าใจในตนเองผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมตลอดจนทำให้ตนเองพัฒนา การให้คำปรึกษาเบื้องต้นมีความสำคัญต่อนักเรียนในการตัดสินใจ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ปรับปรุงความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ส่งเสริม

กระบวนการพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วัชร ทรัพย์มี. 2533: 5) การให้คำปรึกษาที่ดีครูที่ปรึกษาต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนนอกจากนี้จะต้องมีเทคนิควิธีการพื้นฐาน เช่นทักษะการฟัง ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้กำลังใจและปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาเองเช่น บุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์ จรรยาบรรณ และความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้ นักเรียนยอมรับและไว้วางใจในตัวครูที่ปรึกษา การให้คำปรึกษาเบื้องต้นในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน เช่น ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านส่วนตัว ด้านสังคม (วัชร ทรัพย์มี. 2533: 10)

การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาได้แก่กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ได้แนวคิดที่ว่า คือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กซึ่งจะมีนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันคอยช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านประสบการณ์การเรียนรู้และการให้คำปรึกษาเพื่อป้องกันปัญหา การจัดกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอาจจัดในลักษณะคู่หรือกลุ่ม (วัฒนาพร ระเบียบทุกข์. 2541: 38) และการสื่อสารกับผู้ปกครอง คือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสานสัมพันธ์และรายงานผลกับผู้ปกครองในเรื่องพฤติกรรมนักเรียน ผลการเรียนรู้ สุขภาพอนามัย เวลาเรียน การขาดเรียน ได้รับทราบระหว่างอยู่ในโรงเรียน (กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. 2531: 199)

ตัวแปรปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาซึ่งประกอบด้วย บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูต่อนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดดังนี้

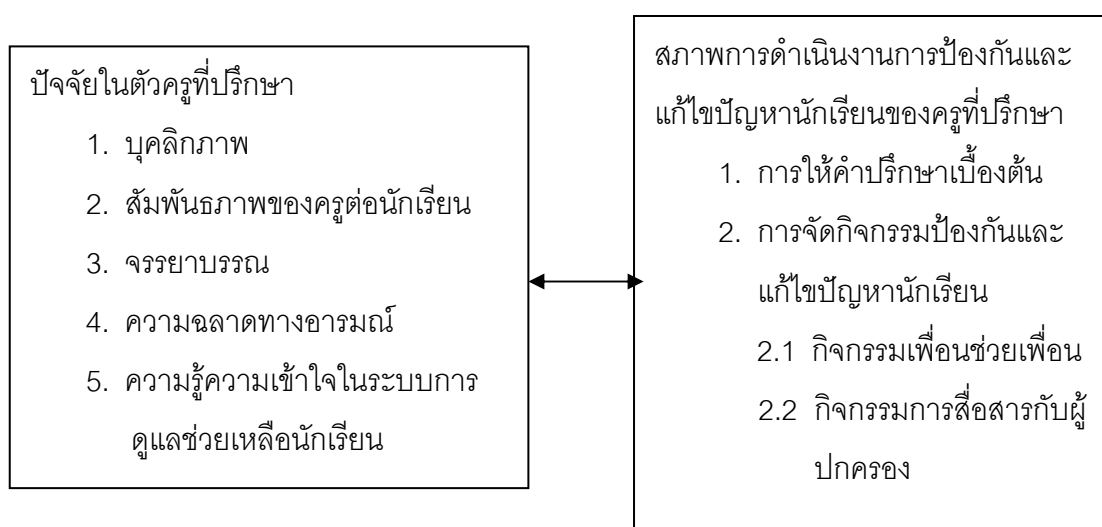
บุคลิกภาพได้แนวคิดที่ว่า บุคลิกภาพของครูที่ชอบการแข่งขัน มีความมานะพยายาม ฝ่าฟันอุปสรรค ชอบทำงานมาก และจรรยาบรรณในด้านการพัฒนาตนเองของครูมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะครูที่ดีจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน (สุวัฒน์ งามยิ่ง. 2547: 108 – 112) และบุคลิกภาพครูด้านการแต่งกาย มีเหตุผล มีวุฒิภาวะ เป็นผู้นำ เป็นที่ปรึกษาที่ดีมีผลต่อความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน(ทวีศิลป์ สารแสน. 2543: 129 – 130)

สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่า นักเรียนและครูที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี เพราะครูให้ความรักความเอาใจใส่ให้ความเป็นกันเอง การกล่าวชมเชยและเป็นที่ยอมรับที่ดีเมื่อนักเรียนมีปัญหาทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู มีกำลังใจในการเรียน (สุวารินทร์ ไรจน์ขจร ภาลัย. 2547: 88) ปัจจัยด้านครูมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยของนักเรียนผู้น้องมาจากนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่กับครูค่อนข้างมาก จึงมีความสนิทสนมครูมีเวลาที่จะดูแลอบรมสั่งสอนนักเรียนให้อยู่ในระเบียบและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม (ศักดิ์สิทธิ์ บุญรังสี. 2546: 102)

ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แนวคิดจากการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนต้องอาศัยหลักความรู้ทางจิตวิทยาเข้าช่วย เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาวะจิตใจ ค่านิยม สังคม และวัฒนธรรม โดยครูต้องมีความเข้าใจในภาระหน้าที่ โรงเรียนต้องจัดให้ความรู้การปฐมนิเทศครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน (สุรพล บุญมีทองอยู่. 2545: 30, 77) และครูที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลาย (ประเสริฐ ลิขานันต์กุล. 2546: 80) และด้านความรู้ประสบการณ์การสอนของครู มีผลต่อระดับความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนในห้องเรียนในระดับมาก (ทวีศิลป์ สารแสน. 2543:129 – 131)

กรอบแนวคิดในการวิจัยดังกล่าวแสดงในภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไข
ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยนำเสนอ
ดังนี้

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- 1.1 ความเป็นมาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.2 ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.3 ประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.4 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 1.5 เครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี
 - 1.5.1 ประวัติความเป็นมา
 - 1.5.2 การดำเนินงานปกครอง

2. การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา

2.1 ปัญหานักเรียน

- 2.1.1 ประเภทของปัญหานักเรียน
- 2.1.2 สาเหตุและลักษณะพฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหาในตัวนักเรียน
- 2.1.3 เครื่องมือการประเมินพฤติกรรมนักเรียน

2.2 บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา

2.3 หลักการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

2.3.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

- 1) ความหมายและประเภทของการให้คำปรึกษาเบื้องต้น
- 2) คุณสมบัติของผู้ให้คำปรึกษา
- 3) เทคนิคการให้คำปรึกษา

2.3.2 การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา

- 1) กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 1.1) ประวัติความเป็นมาของกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 1.2) ความหมายของเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 1.3) การจัดกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

- 1.4) ประโยชน์ของกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
- 2) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง
 - 2.1) รูปแบบการสื่อสารกับผู้ปกครอง
3. เอกสารเกี่ยวกับปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา
 - 3.1 บุคลิกภาพ
 - 3.2 สัมพันธภาพของครูต่อนักเรียน
 - 3.3 จรรยาบรรณ
 - 3.4 ความฉลาดทางอารมณ์
 - 3.5 ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณภาพทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สุขภาพจิตที่ดี เป็นแนวนโยบายของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาที่ร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ต้องการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และสถานการณ์ของวัยรุ่นในปัจจุบันที่มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการแก้ปัญหาและหาทางช่วยเหลือเด็กและเยาวชน (สายสมร ยุวินิมิ. 2545: 71 –74)

1.1 ความเป็นมาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเริ่มดำเนินการตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2543 กรมสามัญศึกษา และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขทดลองใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยคัดเลือกโรงเรียนนำร่องทั่วประเทศจำนวน 7 โรงเรียนคือ

1. โรงเรียนสตรีอุปสรรคสวรรค์
2. โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน
3. โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์
4. โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
5. โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม
6. โรงเรียนวัดสังเวช

7. โรงเรียนยานตาขาวราษฎร์อุปถัมภ์ จังหวัดตรัง

เป็นโรงเรียนแกนนำทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะประสบการณ์ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งขยายผลให้กับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงได้

ปีการศึกษา 2544 กรมสามัญศึกษาได้มอบนโยบายให้สถานศึกษา จำนวน 2,669 โรงเรียน ดำเนินการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการแก้ไขอย่างใกล้ชิด มีการติดตามประเมินผลเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นองค์รวม เป็นแกนนำช่วยเหลือโรงเรียนเครือข่ายต่อไป

ปีการศึกษา 2545 กรมสามัญศึกษาได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา 10 ยุทธศาสตร์ ในยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในมาตรการที่ 9 – มาตรการที่ 13 ดังนี้

มาตรการที่ 9 สนับสนุนให้โรงเรียนจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเร่งแก้ปัญหาหาสาเหตุและเพศศึกษาในโรงเรียนโดยประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครอง วัด ชุมชน

มาตรการที่ 10 ควบคุมป้องกันไม่ให้นักเรียนเข้าไปมั่วสุมในสถานบันเทิงและแหล่งเริงรมย์ และให้ความร่วมมือในการจัดระเบียบสังคมโดยชี้เบาะแสให้ผู้รับผิดชอบ

มาตรการที่ 11 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์การเอกชน สื่อมวลชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความร่วมมือดำเนินการป้องกันแก้ปัญหาหาสาเหตุในชุมชนและโรงเรียน

มาตรการที่ 12 ส่งเสริมโรงเรียนให้ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และดำเนินการแก้ปัญหาการติด 0 ร, มส. การมาสายของนักเรียน และพัฒนาผลการเรียนเฉลี่ยให้สูงขึ้น

มาตรการที่ 13 พัฒนาครูแนะแนวในโรงเรียนในการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้มาตรฐาน หรือมีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คน ขึ้นไปให้เป็นนักจิตวิทยาโรงเรียน

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 30) ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินพันธกิจหลัก 7 ประการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนดังนี้

1. จัดระบบการเฝ้าระวังนักเรียนโดยมีสัดส่วนระหว่างครูและนักเรียนที่เหมาะสม ดำเนินการคัดกรองเพื่อจำแนกกลุ่มนักเรียนอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขที่เหมาะสม

2. ปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมคุณธรรมสร้างทักษะชีวิตและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน
3. ติดตามพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ในสังกัดอย่างใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมส่งผลให้นักเรียนขาดเรียนหนีเรียน หรือนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
4. ตรวจสอบสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นระเบียบ ร่มรื่นมีความปลอดภัย ไม่ให้มีมุมอับ
5. สร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับครอบครัวด้วยการเชิญประชุมผู้ปกครองเป็นรายห้อง จัดการเยี่ยมบ้าน สนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครอง และช่วยเหลือนักเรียนที่มีฐานะยากจน
6. สำรวจบริบทรอบโรงเรียนเพื่อระบุสถานที่ล่อแหลมและอาจส่งผลต่อนักเรียนเข้าสู่กระบวนการเสพยาหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
7. ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องกำกับดูแล ติดตามการดำเนินงานด้วยตนเองมีข้อมูลเป็นปัจจุบันและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปีการศึกษา 2547 กระทรวงศึกษาธิการได้ขยายผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่สามารถเป็นแกนนำทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะประสบการณ์รวมทั้งเป็นตัวช่วยให้สถานศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกันได้ใช้เป็นแนวทางดำเนินงานแบบกัลยาณมิตร โดยมีสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จหรือมีประสบการณ์เป็นแกนนำให้ความช่วยเหลือ แนะนำ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 3)

จะเห็นได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่สังกัดได้ให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีดังนี้

1. ให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

1.2 ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดูแลนักเรียนได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2544: 15) ได้กล่าวถึงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือ กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานมีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและบุคคลภายนอกอย่างใกล้ชิด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544: 44) ได้กล่าวถึงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึง กระบวนการในการดูแลนักเรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนเองพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์ นักเรียนยอมรับและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

กรมวิชาการ (2545: 2) ได้ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึง การช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นระบบ กระบวนการที่จะให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองและเข้าใจตนเองมีแนวทางปรับปรุงและพัฒนาตนเองรวมทั้งครูได้รู้จักนักเรียนมากขึ้นสามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหานักเรียนในกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง

สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (2546: 12) ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลืออย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักและมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนจากโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547ค: 7) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึง กระบวนการการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลนักเรียนของครูที่ปรึกษาที่มีขั้นตอนในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหามีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

1.3 ประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สถานศึกษาที่ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดผลสำเร็จจะส่งผลให้นักเรียนที่เปรียบเสมือนผลผลิต ตลอดจนบุคคล หน่วยงานองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับผลประโยชน์จากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ข: 12)

1.3.1 ด้านนักเรียน

1. ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง

2) ได้รับการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันแก้ปัญหาทั้งทางด้านการเรียนรู้และ ความสามารถพิเศษ

3) ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัวมีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข มีทักษะชีวิต และมีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

1.3.2 ด้านครู

1) ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2) มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน

3) มีผลงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

4) มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

1.3.3 ด้านผู้บริหาร

1) รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา

2) ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียน
หลักสูตร และคุณภาพการจัดการศึกษา

3) มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

1.3.4 ด้านโรงเรียน

1) มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

2) ได้รับการยอมรับการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน บุคลากร องค์กรที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้

1.3.5 ด้านผู้ปกครอง/ชุมชน

1) มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการดูแลแก้ไขปัญหานักเรียน

2) เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน

3) เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน และบุคคลในชุมชน

4) มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง

1.3.6 ด้านเขตพื้นที่การศึกษา

1) พัฒนานวัตกรรมในการพัฒนานักเรียนพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศ ติดตามและประเมินผล

- 2) ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3) มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งข้อมูลระดับบุคคลและระดับโรงเรียนเพื่อพัฒนางาน

ต่อไป

1.3.7 ด้านประเทศชาติ

- 1) นักเรียนมีคุณภาพดี มีปัญญาและมีความสุข
- 2) มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ
- 3) ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน ต่าง ๆ
- 4) ประชาชนมีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบการดำเนินงานที่ส่งผลดีต่อทุกระดับในสังคม เป็นระบบที่บูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับหน่วยย่อยคือตัวนักเรียนจนถึงระดับประเทศ ชาติที่มีเป้าหมายคือต้องการให้ประชากรที่มีคุณภาพในการพัฒนาให้เป็นสังคมสมานฉันท์ สังคม คุณภาพและสังคมอุดมคติ

1.4 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม และเป็นระบบที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ดังนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 16 – 28)

1.4.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดรวมทั้งประสาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน จึงมีบทบาทและ แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) นำนโยบายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาและ ดำเนินการจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครือข่ายให้คำปรึกษาตามสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนและ บริการแก่ผู้สนใจ
- 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาองค์ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ ทักษะ จัดทำมาตรฐาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนให้สถานศึกษาศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน
- 3) สนับสนุน ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเหลือ แก้ปัญหา อุปสรรคของสถานศึกษาจัดกลุ่มโรงเรียนเป็นเครือข่ายพัฒนาคุณภาพเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นหน่วยกลางในการประสานจัดประชุมสัมมนาแก่สถานศึกษา

5) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสร้างขวัญและกำลังใจประชาสัมพันธ์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องติดตามประเมินผล รายงานการดำเนินงานของสถานศึกษา

1.4.2 สถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นสถาบันที่ประกอบด้วยบุคลากรต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรอื่น ๆ

1.4.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

ในฐานะที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดในโรงเรียนสามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างมาก จึงมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1) บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนมีประสิทธิภาพ กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงาน สร้างความตระหนักให้เกิดกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดโครงสร้างการบริหาร แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความรู้เพิ่มเติม

2) ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคลากรภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เพื่อมาเป็นกรรมการเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียนและขอความร่วมมือ

3) ดูแลกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลสนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

1.4.2.2 ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ศึกษาและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียน และดำเนินการหาข้อมูลเพิ่มเติม จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

2) ดำเนินการคัดกรองนักเรียน จำแนกกลุ่มนักเรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา

กำหนดร่วมกัน

- 3) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโดยการเยี่ยมบ้านกิจกรรมโฮมรูม สร้างสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน จัดหมายข่าว และกิจกรรมอื่นๆที่เหมาะสมกับนักเรียน
- 4) จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยการให้คำปรึกษาช่วยเหลือเบื้องต้นประสานกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือนักเรียน
- 5) ดำเนินการส่งต่อนักเรียนภายในสถานศึกษาในกรณีที่ไม่สามารถแก้ปัญหา
- 6) รายงานผลระหว่างการทำงานและสิ้นสุดการทำงาน

1.4.2.3 ครูแนะแนว

ครูแนะแนวเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนวให้สัมพันธ์กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีบทบาทและแนวทางดำเนินงานดังนี้

- 1) ให้การสนับสนุนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดูแลนักเรียนให้คำปรึกษา จัดเตรียมเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงาน จัดทำกรณีศึกษา
- 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียน เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามศักยภาพของนักเรียน
- 3) จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข ช่วยเหลือนักเรียนให้คำปรึกษา ประสานความร่วมมือกับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง
- 4) ดำเนินการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกสถานศึกษา

1.4.2.4 ครูหัวหน้าระดับชั้น

ครูหัวหน้าระดับชั้นเป็นบุคคลที่เป็นหัวหน้าคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา จึงมีบทบาทและแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ติดตาม กำกับ วางแผน อำนวยความสะดวก บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา
- 2) จัดประชุมเพิ่มความรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำ ติดต่อประสานงานกับเครือข่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา

1.4.2.5 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงานซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษา จึงมีบทบาทและหน้าที่ดังนี้

- 1) ให้การสนับสนุนด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา ติดต่อขอความช่วยเหลือกับหน่วยงานต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกในการประสานงานเมื่อสถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือ

1.4.3 ผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชนเป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุด และเอาใจใส่นักเรียนได้ดี ประกอบด้วยผู้ปกครอง /เครือข่ายผู้ปกครอง ชมรม/ สมาคมและบุคคลในชุมชน

1.4.3.1 ผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครอง

เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุดควรมีบทบาทหน้าที่ และแนวทางดำเนินงานดังนี้

- 1) อบรมดูแลและเป็นแบบอย่าง โดยการจัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์ สนับสนุนให้กำลังใจแก่นักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 2) ให้การสนับสนุนความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลนักเรียนในการวางแผนทางพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
- 3) เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียน

1.4.3.2 ชุมชน

ชุมชนเป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของนักเรียน บุคคลทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมนักเรียนให้พัฒนาในแนวทางที่เหมาะสม จึงควรมีบทบาทและแนวทางดังนี้

- 1) สนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการจัดสภาพแวดล้อมชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนา สอดส่องดูแลและให้ข้อมูลพฤติกรรมนักเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ สร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

1.4.4 การสนับสนุนของหน่วยงานต่าง ๆ ต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและให้บรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคมเพื่อให้เกิดผลชัดเจนในการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ การประสานงานและสร้างความร่วมมือจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ควรร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน เช่น กรมสุขภาพจิต กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม องค์การอิสระ ซึ่งสามารถให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือ ดังนี้

- 1) ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนและพัฒนาการของเด็กในวัยต่าง ๆ

- 2) สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งด้านความปลอดภัยการแก้ปัญหาพฤติกรรม
- 3) ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล
- 4) เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกงานและเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด
- 5) ติดตาม สะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 6) ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ
- 7) ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาผู้บริหารและครูทุกคนต้องประสานความสัมพันธ์กับองค์กรภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง

1.5 เครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี

โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี เป็นโรงเรียนในเครือของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย อันดับที่ 3 และ 4 จากจำนวนทั้งหมด 6 โรงเรียน (โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. 2548: 1 – 2) ดังนี้

1. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี
2. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ
3. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี
4. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต
5. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เพชรบูรณ์
6. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี

1.5.1 ประวัติความเป็นมา

เครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีประกอบด้วยโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานีและโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ตั้งอยู่เลขที่ 45 หมู่ 9 ตำบลพืชอุดม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จัดตั้งในปีพุทธศักราช 2535 สมัยที่นายโกวิท วรพิพัฒน์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา

สมัยนั้น ได้รับมอบที่ดินจำนวน 20 ไร่ จากนายสมหมาย แก้วสวัสดิ์ โดยมีความประสงค์ให้เป็นที่ตั้งของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สาขาใหม่ และได้ดำเนินการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2535 อันเป็นปีที่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ครบ 5 รอบ มีนายผจง อุบลเลิศ เป็นผู้บริหารคนแรก

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศตั้งโรงเรียนตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ทั้งหมด 9 โรงเรียน จนในเดือนมิถุนายน 2545 โรงเรียนได้รับพระราชทานราชานุญาตให้ใช้ชื่อนำหน้าโรงเรียนว่า “โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ” ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2535 ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนแบบสหศึกษา 45 ห้องเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 9/9/9 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 6/6/6 (โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. 2548: 2 – 3)

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต (2545: 4 – 5) ตั้งอยู่หมู่ 1 ตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในพื้นที่ของหมู่บ้านศุภาลย์บุรี นายประทีป ตั้งมดีธรรม ศิษย์เก่าสวนกุหลาบวิทยาลัยมอบที่ดินจำนวน 15 ไร่ ในโครงการให้กรมสามัญศึกษาจัดตั้งโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยแห่งใหม่ บริเวณใกล้เคียงโรงเรียนมีหมู่บ้านจำนวนมากและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว จึงให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนจุดสกัดเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร นายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการลงนามประกาศจัดตั้งโรงเรียนเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2536 เปิดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา 72 ห้องเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 14/14/14 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 10/10/10 มีนายวีระ กาญจนรังสิตา เป็นผู้บริหารคนแรก

1.5.2 การดำเนินงานปกครอง

การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นแนวทางการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาได้นำมาใช้เพื่อพัฒนางานปกครองให้มีความชัดเจนมากขึ้น โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยได้แบ่งสายงานฝ่ายปกครองไว้ 6 งาน (โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. 2546ค: คำนำ) ดังนี้

1. การวางแผนงานปกครองนักเรียน
2. การบริหารงานปกครองนักเรียน
3. งานส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม
4. งานป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน
5. งานส่งเสริมประชาธิปไตย
6. การประเมินผลงานปกครองนักเรียน

การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจัดอยู่ในงานป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ฝ่ายปกครองมีการดำเนินงานแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนดังนี้ การมาโรงเรียนสาย การขาดวินัยในตนเอง การรักษาความสะอาด หนีเรียน ลักขโมย ทำลายสาธารณสมบัติ ไม่สนใจเรียน การทะเลาะวิวาท การพนัน ชู้สาว ยาเสพติด

นโยบายของฝ่ายปกครองในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ได้กำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงานดังนี้

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี (2546ค: 23) มีการดำเนินงานดังนี้

1. กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างชัดเจน
 2. จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างหลากหลาย และต่อเนื่องโดยประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่นฝ่ายวิชาการ งานแนะแนว งานพยาบาล กลุ่มสาระสังคมศึกษา กลุ่มสาระพลานามัย
 3. ประสานความร่วมมือกับครู – อาจารย์ ผู้ปกครองและชุมชนในการดำเนินการป้องกันการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน
 4. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมอย่างเป็นระบบเพื่อการติดตามและแก้ไข
 5. ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการวางแผนและดำเนินงานในสถานศึกษา และชุมชน
 6. จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
- โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต (2545: 126) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานดังนี้
1. ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความประพฤติดี สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
 2. ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมพึงประสงค์ ปลุกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 3. มุ่งแก้ไขพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ในตัวนักเรียน โดยใช้ความรักความเมตตาเป็นพื้นฐาน
 4. ปกป้อง คัดกรอง ดูแลสวัสดิภาพของนักเรียนทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการป้องกันปัญหาและแก้ไขปัญหายาเสพติดและโรคเอดส์
 5. ปลุกฝังจิตสำนึกให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในสถาบัน

6. ส่งเสริมการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระบบพี่ดูแลน้องมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

7. ส่งเสริมระบบงานเอกสารและข้อมูลให้มีความเที่ยงตรงชัดเจน ควบคู่ไปกับการพัฒนาขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นนโยบายหลักที่โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยได้กำหนดแนวการปฏิบัติให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ทราบอย่างเป็นรูปธรรม มีแนวทางการดำเนินงานที่หลากหลายเพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนให้รู้จักตนเองและป้องกันตนเอง ไม่ให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ

2. การดำเนินการป้องกันการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันนักเรียนกลุ่มเสี่ยงจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดหาวิธีการช่วยเหลือป้องกันและการแก้ไข เพราะนักเรียนยังขาดความรอบคอบและประสบการณ์ไม่เพียงพอ ทำให้มีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้นออกมาเป็นปัญหาด้านต่าง ๆ ของนักเรียน สถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงต้องรู้ถึงปัญหานักเรียนประกอบด้วยปัญหาใดบ้าง เพื่อหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขให้ตรงกับสภาพปัญหานักเรียน

2.1. ปัญหานักเรียน

ครูที่ปรึกษามีหน้าที่สำคัญในการสร้างบุคลิกภาพ ค่านิยมทัศนคติที่ดี ตลอดจนการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากสภาวะเสี่ยงในปัจจุบัน พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหาโดยยึดหลักการที่ว่านักเรียนมีคุณค่าเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะเด็กระดับมัธยมศึกษากลุ่มเสี่ยงต้องได้รับการช่วยเหลือดูแลเป็นพิเศษ เพื่อพัฒนาจิตใจให้เป็นคนดีที่มีคุณภาพ มีวัฒนธรรมควบคู่กับการให้ความรู้ทางวิชาการเพื่อให้ทันความก้าวหน้าของโลก (กาญจนา นาคสกุล. 2546: 3 – 4)

2.1.1 ประเภทปัญหานักเรียน

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่จะก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ทำให้ต้องเผชิญกับปัญหาซึ่งเป็นสิ่งที่คุกคามเสถียรภาพ การดำรงอยู่ของวัยรุ่นมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล (ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม. 2527: 303) ปัญหาของวัยรุ่นได้มีผู้กล่าวถึงดังนี้

ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม (2527: 141 – 144) กล่าวถึงสภาพปัญหาที่พบในวัยรุ่นไว้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการเรียน วัยรุ่นมีความคาดหวังในการเรียนต้องการความสำเร็จ วัยรุ่นที่มี การเรียนไม่ดีย่อมขาดความสุข ความเชื่อมั่นในตนเอง ความภาคภูมิใจ
 2. ปัญหาด้านส่วนตัว เป็นปัญหาที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่นการแต่ง กายผิดระเบียบ แก้ปัญหาโดยวิธีการที่รุนแรง ทะเลาะวิวาท ทำลายสิ่งของส่วนรวม
 3. ปัญหาด้านจิตใจ เนื่องจากในวัยนี้มีอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไม่สามารถควบคุมอารมณ์ ตนเองได้ทำให้สร้างพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่นกลัวการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เกิดความริษยา บุคคลที่ดีกว่าตนเอง
 4. ปัญหาด้านบุคลิกภาพ เกิดจากความกังวลในบุคลิกภาพของตนเอง เช่นสัดส่วนร่างกาย ไม่กล้าแสดงออก ความสูง พฤติกรรมที่ไม่สมวัย
 5. ปัญหายาเสพติด เป็นผลมาจากการอยากลอง ความบีบคั้นทางจิตใจ
- สุชา จันทรโสม (2528: 30 – 34) กล่าวว่าปัญหาของวัยรุ่นสามารถจำแนกได้ดังนี้
1. ปัญหาการเจริญเติบโตทางร่างกายและการเจริญเติบโตทางเพศ เนื่องจากวัยรุ่นมีการ เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทำให้เกิดความรู้สึกไม่สบายใจมาก เช่นปัญหาเรื่องเสียง ความอ้วน ความผอม
 2. ปัญหาด้านจิตใจ ผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายส่งผลกระทบต่อวัยรุ่น ด้านอารมณ์ สังคมดังนี้
 - 2.1 ด้านจิตใจและอารมณ์ เด็กวัยรุ่นมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายและรวดเร็วก่อให้เกิด ปัญหาเช่น ขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่ แสดงอารมณ์รุนแรง
 - 2.2 ด้านส่วนตัวและสังคม กลัวเพื่อนรังเกียจ กลัวความผิดหวังและความล้มเหลว ในการศึกษา
 - 2.3 ด้านสติปัญญา มีการพัฒนาความคิดเห็นของตนเองรู้จักใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งและ กว้างขวางขึ้น หากเด็กขาดโอกาสแสดงความคิดเห็นก่อให้เกิดปัญหา เช่น หนีโรงเรียน เกเร
 3. ปัญหาด้านการปรับตัวทางเพศ หากวัยรุ่นไม่สามารถใช้เวลาว่างให้ถูกต้องหรือไม่ได้รับ การแนะนำที่ถูกต้องอาจทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง
 4. ปัญหาการกระทำ สาเหตุมาจากความขัดข้องใจ เช่นปัญหาทางเศรษฐกิจ สติปัญญาต่ำ ความขัดแย้งในครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่น
 5. ปัญหาการปรับตัวทางสังคม เช่นปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนให้เป็นที่ยอมรับนับถือ จากเพื่อน
 6. ปัญหาการเลือกอาชีพและการปรับตัว การเลือกอาชีพของวัยรุ่นพิจารณาจากเป็นอาชีพที่ เด่นในสังคม มีโอกาส

กรมสามัญศึกษา (2532: 50) ได้อธิบายกล่าวถึงปัญหาของนักเรียน ได้แก่ การแต่งกาย ผิดระเบียบ กิริยาไม่เรียบร้อย การไม่ตรงต่อเวลา ความไม่เป็นระเบียบ ความเกียจคร้าน การพึ่งยาเสพติด การหนีเรียน ความประพฤติด้านชู้สาว การเที่ยวกลางคืน การลักขโมย การทำลายทรัพย์สิน การมั่วสุมในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม การพกพาอาวุธ

จตุพร เพ็งชัย (2534: 136 – 142) พฤติกรรมนักเรียนแสดงออกเป็นปัญหาที่พบได้มี ดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าว เช่น การทะเลาะวิวาท พุดจาไม่สุภาพ นิสัยหยาบคาย
2. พฤติกรรมพูดปด เด็กมักแสดงพฤติกรรมว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ เด็กจะไม่ยอมรับผิดจนกว่าจะแก้ตัวไม่ได้
3. พฤติกรรมสะเพร่า เช่นการทำงานไม่เรียบร้อย ขาดสมาธิหลงลืมบ่อย
4. พฤติกรรมหนีโรงเรียน ได้แก่พฤติกรรมที่นักเรียนไปโรงเรียนแล้วไม่ยอมเข้าเรียนหลบตามจุดต่าง ๆ ของโรงเรียน หรือสถานเริงรมย์ บ้านเพื่อน
5. พฤติกรรมลักขโมย ไม่ซื่อสัตย์ หยิบของคนอื่นทั้งที่ของที่ขโมยตนเองมีอยู่แล้ว แต่เกิดความต้องการทันที
6. พฤติกรรมอันธพาล เช่นการทำร้ายคนอื่น เล่นการพนัน ใ้ว้าจาหยาบคาย
7. พฤติกรรมแนวโน้มรักร่วมเพศ คือพฤติกรรมที่เด็กไม่สนใจเพศตรงข้าม หรือมีพฤติกรรมแต่งกายเป็นเพศตรงข้าม

ปัญญา เจริญวงศ์ (2534: 5) ได้สรุปว่าสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนก่อให้เกิดเป็นปัญหาดังนี้

1. ปัญหาความเปี่ยงเบนทางเพศ เป็นปัญหาที่มีบทบาทต่อเด็กในปัจจุบัน
2. ปัญหาการลักขโมย สาเหตุมาจากความยากจน ความจำเป็น เรียกร้องความสนใจสิ่งแวดล้อมของเด็กไม่ดี โรคจิต
3. ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่กระทบต่อเด็กค่อนข้างมากในปัจจุบันเพราะยาเสพติดหาซื้อได้ง่าย รวมทั้งมีการมอมเมาชักจูงทุกรูปแบบผ่านทางสื่อโดยเจตนาหรือไม่เจตนา
4. ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว จะแสดงออกในการทะเลาะวิวาท ยกพวกตีกัน รวมทั้งมีปัญหากับเพื่อนและครูอาจารย์
5. ปัญหาการหนีเรียนและหนีออกจากบ้านมีสาเหตุมาจากครอบครัว โรงเรียนและตัวนักเรียน

ประยูรศรี มณีศรี (2535: 173 – 175) ได้แบ่งปัญหาวัยรุ่นได้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเล่าเรียนได้แก่ เบื่อการเรียน ไม่ชอบโรงเรียน หนีเรียน ผลการเรียนแย่งลง

2. ปัญหาความเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของเด็ก ได้แก่ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม เช่นไม่คุ้นเคยกับการมีประจำเดือน ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ เปื่อเพื่อน มีความเครียด มารยาทไม่ดี เห็นแก่ตัว ไม่มีน้ำใจ มีพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม

ปัญหาของนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาสามารถพบได้ในสถานศึกษามีดังนี้คือ ปัญหาการเรียน ปัญหาส่วนตัวและปัญหาด้านสังคม ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุที่มาแตกต่างกันส่งผลกระทบต่อนักเรียนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ จำเป็นที่ครูที่ปรึกษาต้องมีความเข้าใจและหาทางแก้ไขปัญหาลำนี้ได้ เพื่อให้ นักเรียนเจริญเติบโตมีความมั่นใจในการอยู่ร่วมกันในสถานศึกษาและพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต

2.1.2 สาเหตุและลักษณะพฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหาในตัวนักเรียน

กระทรวงศึกษา (2546ข: 6) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีปัญหาไว้ ดังนี้

1. จากตัวนักเรียน

1.1 กรรมพันธุ์ เด็กนักเรียนบางรายมีปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์จิตใจมีสาเหตุมาจากความผิดปกติที่ถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ เช่นพฤติกรรมก้าวร้าว ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ในเด็กที่เป็นโรคลมชัก

1.2 เซอร์ปัญญา ระดับเซอร์ปัญญาเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็ก

1.3 สุขภาพร่างกาย เด็กที่เจ็บป่วยบ่อย เรื้อรัง มีความพิการเป็นต้นเหตุของความเครียดและความขัดแย้งทางจิตใจ รวมทั้งปัญหาบุคลิกภาพและการปรับตัวทางสังคมที่ไม่เหมาะสม

1.4 ลักษณะบุคลิกภาพของตัวเอง เช่นลักษณะเด็กชอบเก็บตัว ทักะทางสังคมบกพร่อง

2. จากสิ่งแวดล้อม

2.1 ภาวะทางครอบครัว ครอบครัวไม่สมบูรณ์ได้แก่ พ่อแม่หย่าร้าง การเสียชีวิตของผู้นำครอบครัว พ่อแม่แยกกันอยู่ เด็กอาศัยอยู่กับญาติหรือคนอื่น รูปแบบของพ่อแม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม บรรยากาศในครอบครัวไม่มีความสุข

2.2 ฐานะทางครอบครัว เด็กที่เกิดในครอบครัวที่ยากจนอาจได้รับความขัดแย้งในใจ ลักษณะของการขาดสิ่งที่สนับสนุน สิ่งยั่วทางสังคม เช่น เลื้อผ้า การถูกดูถูกทางสังคมขาดความภูมิใจในตนเอง

2.3 การเลี้ยงดู อิทธิพลของการเลี้ยงดูทำให้เด็กเกิดปัญหาเช่น การปกป้องเด็กมากเกินไป การปล่อยปละละเลยเด็ก การตั้งความคาดหวังในตัวเด็ก

2.4 สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่นภาวะกดดันทางสังคม สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของเด็กและผลกระทบจากสื่อต่าง ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข: 6 – 7) ได้กำหนดลักษณะพฤติกรรมและการแสดงออกของนักเรียนที่อาจจะเสี่ยงในการเกิดปัญหามีลักษณะดังนี้

1. การแสดงออกทางพฤติกรรม

1.1 การแต่งกาย แต่งกายผิดระเบียบ สกปรก ไม่เอาใจใส่ดูแลตนเอง

1.2 ลักษณะท่าทาง กระด้างก้าวร้าว ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่สุภาพ ไม่ทำตามคำสั่ง ดื้อดึง เหม่อลอย เกือบตัว เชื่องซึม

1.3 การพูด พูดก้าวร้าวไม่สุภาพ ไม่เหมาะสม ได้เถียง เสียงดัง เอะอะโวยวาย พูดน้อย ไม่อยากพูด เงียบขรึม

1.4 การเรียน การเรียนตกต่ำ ไม่สนใจการเรียน หนีเรียน มาโรงเรียนสายเป็นประจำ พฤติกรรมทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมีว่สุมทางเพศกับเพื่อนชายหญิง

1.5 ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวหรือเพื่อนไม่ดี มีเพื่อนน้อย

1.6 อื่น ๆ เช่นการพกพาอาวุธ การใช้สารเสพติด

2. การแสดงออกทางอารมณ์และความคิด

2.1 อารมณ์รุนแรง โกรธง่ายฉุนเฉียว ไม่รู้จักการระงับอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้

2.2 วิดกกังวล เครียด ย้ำคิดย้ำทำ

2.3 ซึมเศร้าอ่อนไหวง่าย น้อยใจโดยไม่มีเหตุผล

ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนที่มีปัญหาระดับที่ครูที่ปรึกษาต้องให้ความช่วยเหลือ

1. การแสดงออกทางพฤติกรรม อารมณ์จิตใจไม่เหมาะสมกับอายุ เพศ และไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่

2. ความถี่ ความรุนแรงและระยะเวลาของการเกิดปัญหาแตกต่างจากเกณฑ์มาตรฐานที่บุคคลส่วนใหญ่ประพฤติปฏิบัติ

3. การแสดงพฤติกรรมทางบุคลิกภาพ อารมณ์ จิตใจ การแสดงพฤติกรรมดังกล่าวมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

4. การสร้างความสัมพันธ์ การปรับตัวกับบุคคลอื่นในสังคมไม่เหมาะสม

5. การพัฒนาคุณภาพชีวิต การใช้ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันในครอบครัว การเรียน การงาน และกิจกรรมในสังคมลดลง

2.1.3 เครื่องมือการประเมินพฤติกรรมนักเรียน

การประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหาและหาแนวทางการแก้ไข
กระทรวงศึกษาธิการได้ให้แนวคิดและเครื่องมือในการประเมินพฤติกรรมนักเรียนไว้ดังนี้ (กระทรวง
ศึกษาธิการ.

2546ข: 7)

1. การสังเกต เป็นการสังเกตที่ครูประจำชั้นสังเกตพฤติกรรมนักเรียนต่างๆ ที่แสดงออก
เพื่อให้ครูเข้าใจถึงความรู้สึก ความเชื่อ ทักษะคติ การมองโลกของนักเรียน
2. การสัมภาษณ์ เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เช่น ข้อมูลแรงบันดาลใจ ความ
วิตกกังวล เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียน
3. การเก็บข้อมูล ครูประจำชั้นศึกษาจากประวัตินักเรียนบันทึกประจำวันแฟ้มผลงาน
นักเรียน
4. แบบสอบถาม เช่นแบบสอบถามความสนใจ แบบรวบรวมข้อมูลทั่วไปนักเรียน
5. ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือที่ครูประจำชั้นได้เห็นพัฒนาการของนักเรียนด้านร่างกาย
อารมณ์ การเรียน
6. การศึกษาเป็นรายกรณี เป็นการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนอย่างละเอียดเพื่อ
หาสาเหตุของปัญหา
7. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา
 - แบบทดสอบเชาว์ปัญญา
 - แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - แบบทดสอบความถนัด
 - แบบสำรวจความสนใจ
 - แบบประเมินพฤติกรรม
 - แบบทดสอบบุคลิกภาพ

การประเมินปัญหาของนักเรียนโดยใช้วิธีการหรือเครื่องมือทางจิตวิทยาเพียงอย่างเดียว
อย่างหนึ่งไม่ได้ บางครั้งอาจจะต้องใช้เครื่องมือหรือแบบทดสอบมากกว่า 1 ชนิด เพื่อให้ได้รายละเอียด
และข้อมูลนักเรียนให้มากที่สุด เพื่อการวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางการช่วยเหลือสิ่งสำคัญที่สุดที่ครู
ที่ปรึกษาต้องตระหนักคือการวิเคราะห์ปัญหานักเรียนอย่างละเอียดและให้ตรงกับความจริงมากที่สุด

2.2. บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา

ครูที่ปรึกษามีความสำคัญต่อโรงเรียนเป็นอย่างมากเพราะเป็นตัวหลักสำคัญในการดำเนิน
งานทุกฝ่ายให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย นอกจากนี้ยังมีส่วนในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความ
สมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ เท่ากับเป็นการสร้างผลผลิตที่มี

คุณภาพแก่สังคมและประเทศชาติ (สำเนา ขจรศิลป์. 2525: 31) ในยุคที่สถานศึกษาได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ทำให้บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป

ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องปรับบทบาทให้เหมาะสมมากขึ้น ครูจะมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการเพียงด้านเดียวไม่ได้ แต่จะต้องครอบคลุมถึงความเป็นคนดี มีวินัยในตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม รู้จักแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม สามารถปรับตัวเพื่อใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม การมอบหมายให้ครูฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่ย่นย่อทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพดีพอต้องอาศัยครูทุกคนเพราะปัจจุบันนักเรียนมีปัญหามากขึ้น เนื่องจากครูที่ปรึกษาไม่เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ครูแนะแนวไม่สมดุลกับนักเรียน (พิชญ์มณเฑาะว์ ลีกำเนิดไทย. 2544: 46)

สมน อมรวิวัฒน์ (2518: 120 – 122) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร รายวิชาต่างๆ ให้ถูกต้องและเข้าใจเพื่อให้คำแนะนำแก่นักเรียนได้
2. ศึกษาภาระเบี่ยงของโรงเรียนให้ละเอียด เพื่อดูแลนักเรียนให้ครบถ้วน แต่ต้องไม่

เคร่งครัดจนนักเรียนเกิดความยุ่งยากแก่นักเรียน

3. สร้างความสัมพันธ์ดีกับนักเรียนทำความรู้จักนักเรียนให้ละเอียดในด้าน สภาพ ครอบครัวย สุขภาพ ลักษณะนิสัย ความเชื่อ ความสามารถในการเรียนการเข้าสังคม ความสามารถพิเศษของนักเรียนแต่ละคน

4. ติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกันเพื่อรับทราบข้อมูลนักเรียนในการพัฒนาการดูแลนักเรียน

5. มีเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบความเคลื่อนไหวสภาพปัญหาของนักเรียนและสามารถหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขได้ทัน

6. เก็บข้อมูลนักเรียนที่เป็นเอกสารอย่างเป็นระบบในด้านการเรียน และด้านอื่น ๆ
7. ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับนักเรียน ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์หรือไม่

อัจฉรา กฤษดากร ณ อรุณยา (2535: 137) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา

ดังนี้

1. ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนนักเรียนในด้านจริยศึกษา ความประพฤติ
 2. จัดทำเอกสารเกี่ยวกับประวัติข้อมูลนักเรียน พัฒนาการด้านต่าง ๆ
 3. จัดทำสมุดบัญชีเรียกชื่อ สมุดรายงานผลการเรียน แจ้งผลการเรียนกับผู้ปกครอง
- ระวีวรรณ ชินะตระกูล (2538: 41) กล่าวถึงบทบาทครูที่ปรึกษาควรมีดังนี้

1. รับผิดชอบจัดสภาพแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียน
2. ทำงานด้านแนะแนวโดยหน้าที่

3. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน รับผิดชอบกิจกรรมโฮมรูม
4. รวบรวมและวินิจฉัยข้อมูลนักเรียนและบันทึกในระเบียบวินัย
5. ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการปรับตัวและการเรียน
6. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือและพัฒนาการเรียน

วัฒนา พัทธวานิช (2539: 220) สรุปหน้าที่ของครูที่ปรึกษาดังนี้

1. ทำหน้าที่สำรวจความต้องการของนักเรียนในกลุ่มที่รับผิดชอบ เพื่อเสนอฝ่ายบริหาร
2. วางแผนร่วมกับฝ่ายบริหาร ฝ่ายแนะแนวและฝ่ายอื่น ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน

นักเรียน

3. สร้างบรรยากาศอันดีงามแก่นักเรียนให้รู้สึกว่าเป็นสมาชิกของกลุ่ม
4. สร้างบุคลิกของตนเองให้เป็นที่ยอมรับของนักเรียน ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและเคารพ

นับถือ

5. จัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในห้องให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนโดยอาศัย

ความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ

6. สร้างความอบอุ่น ความสนิทสนมกับนักเรียน และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทุก ๆ คน
7. สนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมและแสดงความคิดเห็น
8. จัดซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีปัญหาการเรียนและช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียน

แต่ละคน

9. จัดเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เพื่อใช้ศึกษาพฤติกรรมและหาแนวทางการช่วย

เหลือเมื่อเกิดปัญหา

10. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับนักเรียนและการมีส่วนร่วมของนักเรียน
11. ติดต่อกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ในการร่วมมือแก้ไขปัญหา หรือการศึกษาหาข้อมูล

ของนักเรียน

12. ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ กับนักเรียนในกลุ่มให้เหมาะสมกับวัย ความต้องการแต่ละคน
13. ให้ความร่วมมือกับงานแนะแนว เพื่อประโยชน์ของนักเรียน
14. สร้างสัมพันธภาพระหว่างวิชาชีพกับวิชาเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้
15. ช่วยเหลือให้คำแนะนำทุกด้านที่นักเรียนมาปรึกษา เช่น ปัญหาส่วนตัว ปัญหาการเรียน

ปัญหาสังคม

16. ช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและเป็นการกำลังใจให้นักเรียนในการต่อสู้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ให้นักเรียนหาวิธีการแก้ไขอย่างมีเหตุผล

ลักขณา สิริวัฒน์ (2543: 371) กล่าวว่าครูที่ปรึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อนักเรียน ดังนี้

1. เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนการเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน
2. เป็นผู้อบรมนักเรียนเรื่องความประพฤติ การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน
3. ศึกษานักเรียนที่รับผิดชอบเป็นรายบุคคลเพื่อรู้จักนักเรียนในด้านต่าง ๆ
4. คอยให้กำลังใจแก่นักเรียนที่กระทำผิดให้รู้จักการปรับตัวให้ถูกต้อง
5. ประสานงานกับฝ่ายแนะแนวในการช่วยเหลือนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข : 21) ได้กำหนดบทบาทของประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลนักเรียนไว้ดังนี้

1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียน
 2. หาข้อมูลเพิ่มเติมและปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย
 3. ดำเนินการคัดกรองนักเรียนในความรับผิดชอบตามเกณฑ์ที่กำหนดและสรุปผล
 4. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมพัฒนา เช่น การเยี่ยมบ้าน กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ประชุมผู้ปกครอง และอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
 5. จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาการช่วยเหลือเบื้องต้น การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง
 6. ส่งต่อนักเรียนในกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยการประสานกับบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
 7. รายงานผลระหว่างการทำงานและสิ้นสุดการทำงาน
- จากบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้นที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้สรุปบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาควรรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการศึกษาจากข้อมูลเป็นรายบุคคล ให้คำปรึกษานักเรียนในเบื้องต้นได้ จัดกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้แก่ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและ กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียน

2.3 หลักการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

การดูแลและปกครองนักเรียนควรมีระบบการดูแลทั้งด้านการควบคุมและการส่งเสริมช่วยเหลือนักเรียนโดยเปิดโอกาสให้ครู นักเรียนและบุคลากรอื่น ๆ ได้มีส่วนร่วมและความรับผิดชอบ รู้จักทำงานเป็นกลุ่มสร้างความเข้าใจอันดีและความสัมพันธ์ต่อกัน หลักในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2530 : 5) ได้กำหนดหลักการแก้ไขปัญหานักเรียนไว้ 2 ประการคือ

1. หลักการควบคุม คือการที่โรงเรียนใช้กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อนักเรียนกระทำผิดจะมีบทลงโทษตามที่โรงเรียนกำหนด เช่นการตักเตือน การหักคะแนนความประพฤติ การภาคทัณฑ์ การพักการเรียน การเปลี่ยนสถานศึกษา

2. หลักการพัฒนาส่งเสริม คือการที่โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยหลักจิตวิทยาเป็นหลัก เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์แก่นักเรียน

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2531: 4 – 5) ให้หลักการ 4 ประการในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คือ

1. หลักการควบคุม (Control) คือการที่โรงเรียนใช้กฎระเบียบเป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมนักเรียนเพื่อความสะดวกภายในโรงเรียน

2. หลักการพัฒนาส่งเสริม (Development) การที่โรงเรียนใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออก เช่นกิจกรรมฝึกมารยาท ฝึกระเบียบแถว

3. หลักการป้องกัน (Prevention) การที่โรงเรียนกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติแผนงาน โครงการกิจกรรมที่ชัดเจน สร้างความเข้าใจกับครู – อาจารย์นักเรียน มอบหมายงานเพื่อร่วมกันรับผิดชอบ

4. หลักการแก้ไข (Correction) การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรม การผิดระเบียบวินัยที่เกิดขึ้นตามความเหมาะสม

กิตติมา ปรีดีดิลก (2532: 173) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมควรมีหลักการปฏิบัติดังนี้

1. การออกคำสั่งระเบียบต่าง ๆ ควรพิจารณาอย่างรอบครอบว่ามีส่วนใดให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2. ควรจัดสภาพของโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพน่าอยู่น่าเรียน ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน เช่นความสามัคคี การแต่งกาย มารยาทการพูด มีเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์

3. ฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีวินัย มีเกียรติ และความรับผิดชอบ

4. สร้างความภูมิใจในโรงเรียนแก่นักเรียนเพื่อจะนำชื่อเสียงสู่โรงเรียน

5. สร้างวินัยในตนเองกับนักเรียนโดยการแนะนำหรือให้คำปรึกษา

6. พยายามหลีกเลี่ยงการทำโทษ ซึ่งไม่เกิดผลดีกับนักเรียน

7. แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวินัยที่กำหนดไว้ให้เข้าใจตรงกัน

8. ควบคุมดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยโดยเคร่งครัดและเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาระเบียบวินัยที่ได้กำหนดไว้แล้ว

9. ผู้บริหารจะต้องศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวินัยที่กระทรวงศึกษาได้กำหนด

พยุงค์ดี สันทศ (2533: 46 – 48) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพนักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

1. การประชุมอบรมประจำสัปดาห์ โรงเรียนควรจัดประชุมในวันสุดท้ายของสัปดาห์ให้แต่ละระดับชั้น โดยให้หัวหน้าระดับจัดกิจกรรมประสานกับครูประจำชั้น
 2. จัดอบรมหัวหน้าและรองหัวหน้าชั้นเรียนก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อให้เป็นผู้นำนักเรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
 3. การจัดวันพบผู้ปกครองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ครูประจำชั้นได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครอง
 4. การแบ่งเขตพัฒนาและรับผิดชอบให้นักเรียนแต่ละชั้นเรียน โดยให้นักเรียนได้ร่วมกันสร้างสรรค์ในการพัฒนาสถานศึกษา
 5. การจัดกิจกรรมวันเชิดชูเกียรติ เมื่อจะสิ้นสุดปีการศึกษา เพื่อให้รางวัลและประกาศความดีแก่นักเรียนดีเด่น
 6. การเข้าค่ายจริยธรรม
- รุ่งทิวา จักรกร (2526: 195–196) กล่าวว่าเด็กในระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยรุ่น ครูที่ปรึกษาควรมีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างยิ่งในการช่วยเหลือเด็กนักเรียน ควรยึดหลักการดำเนินงานดังนี้
1. ใช้เหตุผลชี้แจงให้เด็กนักเรียนเข้าใจอย่างถูกต้อง เด็กในวัยนี้มีอารมณ์รุนแรงเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ การปกครองนักเรียนควรใช้เหตุผลและเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีนิสัยรักเหตุผล
 2. มอบงานให้รับผิดชอบ เนื่องจากเด็กมีนิสัยชอบอิสระ มีความรับผิดชอบให้ออกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงาน ครูควรอธิบายให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการทำงานแนะแนวทางพร้อมทั้งดูแลการทำงานให้เกิดผลดี
 3. ปกครองนักเรียนด้วยความละมุนละม่อมให้เหตุผลประกอบไม่บังคับเด็กอันก่อให้เกิดความอับอาย
 4. ปกครองด้วยตัวอย่างที่ดีและความเสมอภาค เด็กในวัยนี้อารมณ์หุนหันไม่แน่นอน ควรให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าปลอดภัยและเข้าใจในความปรารถนาดีของครู เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติตนของเด็กด้วย
 5. ส่งเสริมวินัยในตนเอง เนื่องจากเด็กมีความรู้ในการแยกแยะความดีและไม่ดี ครูควรอธิบายให้เด็กเห็นคุณค่าของการประพฤติดี และโทษของการประพฤติชั่ว เพื่อให้เด็กเกิดความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
 6. ด้านการเรียนการสอนครูควรสอนโดยเล็งเห็นความสนใจความสามารถของนักเรียนเป็นหลัก

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2544: 27 – 30) ได้เสนอแนวคิดในการป้องกันปัญหาการยกพวก ทะเลาะวิวาทและทำร้ายกันเอง โดยจัดโครงการป้องกันที่เน้นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ตนเอง (Self esteem) สร้างทักษะชีวิตให้เด็กนักเรียน (Developing life skills) รวมทั้งทักษะการกล้าปฏิเสธต่อสิ่งที่ไม่ถูกต้อง (Assertiveness skills) โดยเฉพาะสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณค่าในตนเองแก่นักเรียนดังนี้

1. การให้เพื่อนช่วยเพื่อนด้วยตนเอง การนำนักเรียนที่กล้าแสดงออกมากี้อบรมในทักษะการสื่อสาร การเป็นผู้นำ การจัดการกับความโกรธและอารมณ์ของตนเอง เพื่อมาทำหน้าที่ดูแลเพื่อนและรุ่นน้องที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ

2. จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายที่จะช่วยให้เด็กรู้สึกประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวิธีการและเครื่องมือเพื่อป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาไว้ดังนี้ (โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. 2546: 14)

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น
2. การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาค้นพบได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนเพื่อเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547ก: 32) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังนี้

1. โรงเรียนผดุงปัญญา จังหวัดตาก จัดกิจกรรมเครือข่ายเยาวชนพิทักษ์ผดุงคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้ารับการอบรมทักษะความเป็นผู้นำมาดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา เช่นในเรื่องการเรียน พฤติกรรมและระเบียบวินัยของเพื่อนใช้เป็นกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน

2. โรงเรียนเลิงนกทา จังหวัดยโสธร จัดกิจกรรมค่ายพุทธธรรมเพื่อนำหลักธรรมในศาสนามาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยเฉพาะระเบียบวินัย ใช้ชื่อว่า “ห้า ขาว รักระเบียบวินัย” มีตัวแทนนักเรียนมาเตือนเพื่อนที่แต่งกายผิดระเบียบ

3. โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดกิจกรรมกรณีศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลที่มีปัญหาเรื่องการเรียน กิจกรรมการสอนเสริมแก่นักเรียนมีการวิเคราะห์สาเหตุของการเรียนอ่อนโดยครู – อาจารย์เข้าช่วยเหลือปรับปรุงผลการเรียนให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่าแนวทางวิธีการและเครื่องมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีหลากหลายรูปแบบ งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนตามกรอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมป้องกัน

และแก้ไขปัญหาซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น (Counseling)

การให้คำปรึกษาเบื้องต้น เป็นการช่วยเหลือและผ่อนคลายปัญหาของนักเรียนให้ลดลงทั้งความรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติตน ของครูที่ปรึกษาโดยมุ่งให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงาม การบริการให้คำปรึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1) ความหมายและประเภทของการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

ความหมายของการให้คำปรึกษาเบื้องต้นมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ระวีวรรณ ชินะตระกูล (2538: 181) ได้ให้ความหมายของการบริการให้คำปรึกษา คือ การช่วยเหลือให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม แล้วนำไปสู่การป้องกันและแก้ปัญหา พัฒนาสิ่งที่ตนเองปรารถนา

สุชา จันทรธม (2527: 6) ได้กล่าวว่าการให้คำปรึกษาคือการช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถเผชิญความจริง มองเห็นแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

วัชร ทรัพย์มี (2533: 5) ได้สรุปความหมายของการบริการให้คำปรึกษา คือ กระบวนการของสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับบริการที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้เข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมตลอดจนทำให้ตนเองมีการพัฒนา

สรุปว่าการให้คำปรึกษาเบื้องต้นหมายถึงวิธีการที่ครูที่ปรึกษาได้พูดคุยให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนเพื่อช่วยผ่อนคลายปัญหาของนักเรียนให้ลดลงทั้งความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียน การบริการให้คำปรึกษาในสถานศึกษาโดยครูที่ปรึกษาอาจจัดในลักษณะเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อให้คำปรึกษาด้านปัญหาต่างๆ ที่นักเรียนอาจขอคำปรึกษา

ประเภทของการให้คำปรึกษาเบื้องต้น แบ่งประเภทได้ ดังนี้

วัชร ทรัพย์มี (2533: 7 - 8) ประเภทของการให้คำปรึกษาแบ่งออกเป็น

1. การให้คำปรึกษาในภาวะวิกฤต (Crisis Counseling) เป็นการให้คำปรึกษากับผู้รับบริการบริการที่พบกับความคับข้องใจอย่างรุนแรงในชีวิตและไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันที เช่นการสูญเสียคนรัก ไม่สามารถจัดการกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต วิกฤตในครอบครัว เช่นการ ตั้งครรภ์ก่อนเวลา

2. การให้คำปรึกษาเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาหรือการปรับตัว (Facillitative Counseling) เป็นการให้คำปรึกษาที่เน้นให้ผู้รับบริการเกิดความกระจ่างในปัญหาของตน พยายามเข้าใจและยอมรับตนเอง ปรับปรุงโครงการในอนาคต

3. การให้คำปรึกษาเพื่อป้องกันปัญหา (Preventive Counseling) เป็นการให้คำปรึกษาที่มีโครงการเฉพาะ เช่น ให้บริการให้เห็นถึงอันตรายของยาเสพติด ฝึกทักษะสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

4. การให้คำปรึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ (Developmental Counseling) เป็นการให้คำปรึกษาที่ให้ผู้รับบริการมีการพัฒนาการที่ดีของชีวิต ให้เกิดความรู้สึกต่อตนเองอย่างถูกต้อง เรียนรู้ทักษะในการตัดสินใจ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ต่าง ๆ

สมชาย อรัญนันตชัย (2541: 29) ได้กล่าวถึงประเภทการให้คำปรึกษามีดังนี้

1. การให้คำปรึกษาด้านการศึกษา เป็นบริการที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาให้ข้อมูลและการพัฒนาทักษะในด้านการเรียน การศึกษาต่อ ช่วยแก้ปัญหาการเรียน

2. การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ เป็นบริการที่ให้ข้อมูลวางแผนเกี่ยวกับอาชีพการดำเนินชีวิต และการทดสอบในด้านต่าง ๆ

3. การให้คำปรึกษาด้านส่วนตัวและสังคม เป็นการบริการข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวกับเพื่อนและครูอาจารย์ในสถานศึกษา บุคลิกภาพ การอยู่ร่วมกันในสังคม

การให้คำปรึกษาเบื้องต้นสามารถแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับใช้หลักการใดเป็นตัวกำหนด แต่ก็มีมีความคล้ายคลึงกันคือจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้รับบริการได้รับความช่วยเหลือเบื้องต้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคต่อไป

พล แสงสว่าง (2536: 8-9) ได้กล่าวถึงการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เพื่อแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียนว่าเป็นวิธีที่ครูใช้มากที่สุด ความสำเร็จจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความชำนาญและเทคนิคในการให้คำปรึกษา เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เวลาที่ครูให้กับนักเรียนและระดับความรุนแรงของความประพฤติของนักเรียน ครูจะต้องทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าเป็นที่ปรึกษามากกว่าเป็นคนควบคุมพฤติกรรม การให้คำปรึกษาด้านความประพฤติแก่นักเรียนอาจทำได้ทั้งแบบรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

2) คุณสมบัติของครูผู้ให้คำปรึกษา

สิ่งสำคัญที่สุดของครูผู้ให้คำปรึกษาเบื้องต้น คือคุณสมบัติเฉพาะของผู้ให้คำปรึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 46) ได้กำหนดคุณสมบัติของครูที่ปรึกษาที่จะทำหน้าที่ให้การปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนไว้ ดังนี้

1. มีบุคลิกภาพเหมาะสม มีลักษณะดังนี้

- 1.1 ลักษณะสีหน้า ท่าทาง ยิ้มแย้ม เป็นมิตร ดูอบอุ่น มั่นคง เป็นตัวของตัวเอง
- 1.2 คำพูด น้ำเสียง การใช้ภาษา การสื่อสารที่นุ่มนวล
- 1.3 ลักษณะอารมณ์ จิตใจ สุขภาพจิต เต็มใจ พร้อมที่จะยอมรับ
- 1.4 มีความสงบมั่นคง หนักแน่น มีความจริงใจ และสามารถยืดหยุ่น ยอมรับ

การเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีเหตุผล

2. มีทัศนคติที่ดี มีลักษณะดังนี้

- 2.1 มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับคำปรึกษายอมรับเข้าใจธรรมชาติของบุคคลแต่ละช่วงวัย เห็น

คุณค่าศักยภาพของบุคคล

2.2 มีทัศนคติที่ดีในการมองปัญหาว่าสามารถแก้ไขได้ สามารถมองหาศักยภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องของสิ่งแวดล้อมในการนำมาเสริมเอื้ออำนวยให้การช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

3. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีลักษณะดังนี้

3.1 รับฟัง สังเกต เข้าใจความคิด ความรู้สึก ความหมายของสีหน้า ท่าทางคำพูดของผู้อื่นได้

3.2 สามารถแสดงออกการสื่อสารด้วยความจริงใจเป็นมิตรให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจ มีความอบอุ่น มีแรงจูงใจ และมีศรัทธาในการรับคำปรึกษา

4. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์เหมาะสม มีลักษณะดังนี้

4.1 การแสดงพฤติกรรม ความคิด อารมณ์จิตใจ เหมาะสมกับอายุ และบทบาทหน้าที่ โดยสอดคล้องกับเวลา สถานการณ์ และกับบุคคล

4.2 สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้

4.3 มีเหตุผลที่ถูกต้อง เหมาะสม รู้จักหน้าที่ รู้จักหาข้อมูลในการพิจารณา วิเคราะห์ ประเมิน ไม่ด่วนสรุป

5. มีจรรยาบรรณ มีลักษณะดังนี้

5.1 มีความศรัทธา รับผิดชอบต่องานในบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบต่อบุคคล หน่วยงาน และสังคมที่เกี่ยวข้องในขอบเขตความสามารถปฏิบัติตนโดยยึดหลักจรรยาบรรณมีคุณธรรมพรหมวิหาร 4 และสามารถรักษาความลับของบุคคล ไม่มีอคติในการให้คำปรึกษา รักษาประโยชน์ของผู้รับคำปรึกษา

3) เทคนิคการให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษาเบื้องต้นของครูที่ปรึกษาจะเกิดประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด สิ่งสำคัญที่สุดคือความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีการในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องมี ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 47 - 48) กำหนดเทคนิคการให้คำปรึกษาแก่ครูที่ปรึกษาดังนี้

1. สร้างสัมพันธภาพ ครูต้องมีความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ การแสดงออกทางบุคลิก สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การรู้จักรับฟัง ตั้งใจยินดีให้คำปรึกษาช่วยเหลือ เพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันซึ่งไม่ใช่สัมพันธภาพส่วนตัวแต่เป็นสัมพันธภาพในบทบาทหน้าที่ของการให้คำปรึกษา
2. สร้างบรรยากาศผ่อนคลาย ครูต้องมีความสามารถในการสังเกตบุคคล สถานที่ การจัดสิ่งแวดล้อม การกำหนดระยะเวลาในการพูดคุย ไม่เร่งรัดไม่เคร่งเครียดสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ทำให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ
3. ให้โอกาสระบายความรู้สึกนึกคิดการให้โอกาสนักเรียนได้พูดระบายความรู้สึกความวิตกกังวล ความขัดแย้งปัญหาที่เกิดขึ้นโดยครูรับฟังไม่ได้แย้ง ไม่ประเมินตัดสินว่าถูกหรือผิด
4. สร้างความมั่นใจ การให้นักเรียนเกิดความมั่นใจเชื่อมั่นในการให้คำปรึกษา ให้กำลังใจชี้ให้เห็นว่าปัญหาสามารถแก้ไขได้ โดยครูมีความพร้อม ความเข้าใจ เต็มใจให้ความช่วยเหลือ
5. สร้างข้อมูลความคิดใหม่ การให้ข้อมูลใหม่แก่นักเรียนให้ความคิดอย่างมีเหตุผลให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจปัญหาสาเหตุความต้องการของตนเองมีความคิดที่ถูกต้องตามความเป็นจริง
6. เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้นักเรียนมีความคิดเชิงบวกมองเห็นคุณค่าความสามารถศักยภาพของตนเองชี้ให้เห็นแนวทางการปฏิบัติทางเลือกทางออกในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

วัชร ทรัพย์มี (2533: 257 – 269) ได้เสนอทักษะในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ครูหรือผู้ให้บริการไว้ดังนี้

1. ทักษะการฟัง เป็นทักษะสำคัญที่ใช้ในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นครูต้องแสดงความสนใจและท่าทางของนักเรียนขณะเดียวกันต้องทบทวนคำพูดของนักเรียนที่พูดออกมาด้วยความสับสนให้กระจ่างโดยใช้ข้อความที่กระชับ
2. ทักษะการนำ เป็นทักษะที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนพูดคุยอย่างเปิดเผยโดยครูใช้คำถามปลายเปิดที่ไม่เน้นเนื้อหาและไม่ใช้คำถามมากเกินไปเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่ามีหน้าที่ต้องตอบคำถาม
3. ทักษะในการสะท้อน เป็นทักษะที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในความรู้สึกของตนเอง

4. ทักษะในการสรุปประเด็น เป็นทักษะที่ครูช่วยนักเรียนให้รู้จักรวบรวมและสำรวจความคิด ความรู้สึกและเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนได้ปรึกษา

5. ทักษะในการพูดแบบเผชิญหน้ากัน เป็นทักษะที่ครูแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับนักเรียนหรือยอมรับในประเด็นใด การใช้ทักษะการเผชิญหน้าครูจะต้องได้ข้อมูลนักเรียนที่แน่นอนและต้องใช้คำพูดที่นุ่มนวลและเหมาะสม

6. ทักษะการตีความ ทักษะการตีความครูจะใช้ในขั้นตอนหลังของการให้คำปรึกษา เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกแค้นเคืองมองในพฤติกรรมของตนเอง ทักษะการตีความครูต้องมีหลักการดังนี้ ใช้ภาษาที่ง่ายใช้ประโยคที่เป็นความคิดเห็นของครู เช่น “ครูเห็นว่า” “ครูรู้สึกกว่า” นอกจากนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีปฏิกิริยาตอบโต้ ด้วย

7. ทักษะการให้ข้อมูล เป็นทักษะที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ นักเรียนเห็นแนวทางการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ

8. ทักษะในการให้กำลังใจ เป็นทักษะการเพิ่มความเชื่อมั่นให้นักเรียนได้คลายเครียด กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544: 15 – 16) ได้เสนอทักษะการให้คำปรึกษาไว้ ดังนี้

1. ทักษะการฟังและการสังเกต เป็นทักษะที่ต้องการให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเข้าใจปัญหา อารมณ์ ความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาดีขึ้น สิ่งที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องสนใจในการฟังและการสังเกต คือ

1.1 คำพูดน้ำเสียง แววตา สีหน้า ท่าทาง

1.2 เนื้อหาสาระ อารมณ์ความรู้สึก

1.3 การฟังอย่างสนใจและใส่ใจ มีสมาธิการฟัง มีการแสดงออกอย่างสอดคล้องกับ เรื่องที่ฟัง เช่นการสบตา การโน้มตัว มีการตอบรับเรื่องที่ฟังได้แก่การพยักหน้า

2. ทักษะการถาม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษายกถึงความคิด ความรู้สึกและ เรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการปรึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ให้การปรึกษาได้ค้นหาข้อมูลและเข้าใจปัญหา ทักษะ การถามประกอบด้วย

2.1 คำถามปลายเปิดเป็นคำถามที่กำหนดทิศทางไว้ เช่นตอบว่าใช่และไม่ใช่

2.2 คำถามปลายเปิดเป็นคำถามที่ไม่กำหนดขอบเขตการตอบ เช่นคำถามลักษณะ “อะไร” “อย่างไร” “เพราะอะไร”

3. ทักษะการทวนความ เป็นการพูดในสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาได้บอกเล่าหรือพูดไปแล้วโดย ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในแง่ภาษาหรือความรู้สึกที่แสดงออกและไม่มีการเพิ่มเติมความคิดเห็นของผู้ให้ การปรึกษา

4. ทักษะการจับและการสะท้อนความรู้สึก คือทักษะที่ผู้ให้การปรึกษารับรู้ความรู้สึกอารมณ์ของผู้รับการปรึกษาที่แสดงออกมาโดยภาษาพูดและท่าทาง

5. ทักษะการสรุปความ คือการรวบรวมสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการให้คำปรึกษาหรือเมื่อจบการให้คำปรึกษาในประเด็นของความคิด ความรู้สึกและเรื่องราวที่กำลังสนทนาแล้วประมวลเป็นคำพูดที่ได้ใจความ

กระทรวงศึกษาธิการศึกษา (2547: 95 – 97) ได้เสนอทักษะการให้คำปรึกษาแก่วิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. ทักษะการถาม เป็นทักษะที่เปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษายกถึงความคิด ความรู้สึก และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ค้นหาข้อมูลจากผู้รับการปรึกษาและเข้าใจปัญหามากขึ้น ลักษณะของคำถามแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 คำถามปิด หมายถึงคำถามที่กำหนดทิศทางในการตอบไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้ตอบเพียงแต่เลือกตอบเพียงสั้น ๆ ว่าใช่ หรือ ไม่ใช่ การใช้คำถามปิดเมื่อต้องการคำตอบเฉพาะที่คิดว่าเกี่ยวข้องกับปัญหา หรือเพื่อตรวจสอบความเข้าใจให้ตรงกันและต้องการตัดสินใจ

1.2 คำถามเปิด หมายถึงคำถามที่ไม่ได้กำหนดขอบเขตการตอบเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้อย่างอิสระทำให้ข้อมูลรายละเอียดของผู้รับการปรึกษาเพิ่มขึ้น คำถามเปิดลักษณะคำถามที่ใช้คำว่า อะไร อย่างไร เพราะอะไร การใช้คำถามเปิดเพื่อต้องการหาข้อมูลในระดับลึก ต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติม ชัดเจนมากขึ้น ติดตามเรื่องในเชิงลำดับเหตุการณ์และปฏิสัมพันธ์ และกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษามีส่วนร่วมในการสนทนาและสำรวจตนเอง

ผลดีที่เกิดจากการใช้ทักษะการถามคือ ผู้รับการปรึกษาได้บอกถึงความคิด ความรู้สึก และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการปรึกษาช่วยให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจปัญหามากขึ้นและนำมาประกอบการวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2. ทักษะการสังเกต เป็นทักษะที่ใช้เพื่อรับรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผู้รับการปรึกษาได้แสดงออกมาไม่ว่าการสังเกตกิริยาท่าทาง คำพูด ภาษาที่ใช้ รวมทั้งความขัดแย้งที่เกิดขึ้น การสังเกตทำให้ผู้ให้การปรึกษาได้ข้อมูลและเข้าใจมากขึ้น และสามารถเลือกใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษาให้เหมาะสม ผู้ให้การปรึกษาควรสังเกตสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

2.1 กิริยาท่าทาง เช่น การนั่ง การเคลื่อนไหวของมือ สีหน้า สายตา น้ำเสียง

2.2 คำพูดและภาษาที่แสดงความรู้สึกหรือระดับอารมณ์

2.3 ความขัดแย้ง

2.3.1 ความขัดแย้งในคำพูด

2.3.2 ความขัดแย้งในพฤติกรรมที่แสดงออกเช่น หัวเราะทั้งที่มีน้ำตาไหล

2.3.3 ความขัดแย้งระหว่างคำพูดกับพฤติกรรม

2.4 ความสอดคล้องระหว่างคำพูดกับพฤติกรรม

2.5 พฤติกรรมที่แสดงออกระหว่างการเจียบ ทำให้ผู้ให้การศึกษาเข้าใจความเจียบว่าเป็นการเจียบทางบวกหรือลบ

ระหว่างการสังเกตผู้ให้การศึกษาควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) แก่ผู้รับการศึกษบ้าง เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการสื่อสาร การใช้ทักษะการสังเกตของครูประจำชั้นต้องเป็น การสังเกตที่เป็นธรรมชาติและไม่ควรให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว การสังเกต ควรสังเกตกิริยาท่าทาง คำพูด การแสดงออก ความรู้สึก

3. ทักษะการให้กำลังใจ ทักษะนี้เป็นทักษะที่ทำให้ผู้รับการศึกษาก่อเกิดความรู้สึกมั่นใจใน การแก้ปัญหา ผู้ให้การศึกษามีวิธีการใช้ทักษะให้กำลังใจดังนี้

3.1 การสำรวจอารมณ์ ความคิด ความรู้สึกโดยใช้ทักษะการถาม ทบทวนการสะท้อน ความรู้สึก การสรุปความ นอกจากนี้อาจจะหารายละเอียดได้จากระเบียบสนทนาและประวัติการมารับ การศึกษา

3.2 การรับและสะท้อนความรู้สึกหลังจากที่ผู้รับการศึกษได้แสดงออก ผู้ให้ การศึกษาควรสะท้อนความรู้สึกออกมาเป็นคำพูด

3.3 ค้นหาศักยภาพของผู้รับการปรึกษา โดยกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาได้พูดถึง ศักยภาพของตนเอง

3.4 สนับสนุนศักยภาพหรือใช้คำพูดที่ให้กำลังใจ หลังจากที่ผู้ได้รับการปรึกษาได้พบ ศักยภาพของตนเอง ผู้ให้การศึกษาใช้คำพูดแสดงความชื่นชม

สรุปได้ว่าทักษะในการให้คำปรึกษามีความสำคัญต่อการช่วยเหลือให้นักเรียนหรือ ผู้รับบริการพร้อมที่จะสำรวจตนเอง ปัญหาและเปิดรับประสบการณ์ใหม่เพื่อประโยชน์ต่อการ แก้ปัญหา ทักษะที่ครูที่ปรึกษาต้องได้รับการฝึกฝนเบื้องต้นคือทักษะการฟัง การสังเกต การให้ กำลังใจ เพราะการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือที่อาศัยสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง ผู้ให้การศึกษาและผู้รับการปรึกษา โดยให้ผู้ให้การศึกษาใช้เทคนิคและขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ ผู้รับการปรึกษาสำรวจปัญหาของตนเอง รับรู้ เข้าใจ และร่วมมือกับผู้ให้การศึกษาเพื่อดำเนินการ แก้ปัญหา

2.3.2 การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา มักจะมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ

ออกมามากมายและมีความรุนแรงมากขึ้น การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเป็นสิ่งที่ครูที่ปรึกษาและบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนต้องร่วมมือและดำเนินการหาแนวทางแก้ไขปัญหานักเรียน อาจเป็นวิธีการที่ประนีประนอม ให้กำลังใจหรือเสริมแรงบวกหรืออาจเป็นวิธีการลงโทษนักเรียน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนและวิธีการป้องกันที่ถูกต้อง กิจกรรมการป้องกันและ

แก้ไขปัญหานักเรียนจะเกิดผลดีหากได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือจากบุคคลที่นักเรียนเข้าใจ และให้ความไว้วางใจมากที่สุดคือ เพื่อน ได้แก่กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และผู้ปกครองได้แก่กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง มีรายละเอียดดังนี้

1) กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (peer helper)

กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน หรือเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือเป็นอาสาสมัครที่เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือได้หลายรูปแบบ เช่น ผู้นำกลุ่ม การให้คำแนะนำ การสอนพิเศษ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนอาจจัดเป็นกลุ่มหรือกิจกรรมคู่เพื่อช่วยเหลือกัน ในวัยรุ่นพบว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อกันมากที่สุดจะช่วยเหลือเอื้อเฟื้อต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทัศนคติและภาษาที่ใช้ต่อกันมีความใกล้เคียงกัน การใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนครูที่ปรึกษาต้องพิจารณานักเรียนให้มีความเหมาะสมทั้งด้านความสามารถ บุคลิกภาพ เพื่อให้การช่วยเหลือได้จริง (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. 2533: 47) สอดคล้องกับสมศรี กิตติพงศ์พิศาล (2536: 23) ที่กล่าวว่าการนำกลุ่มในการช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้

นักเรียนได้มีการปรึกษาหารือกัน รู้สึกว่าตนเองไม่โดดเดี่ยว เปิดโอกาสให้รู้จักเพื่อนใหม่ รู้จักตนเองตามความเป็นจริงมากขึ้นปฏิริยาของเพื่อนจะเป็นเครื่องชี้บอกว่าได้รับการยอมรับจากเพื่อนหรือไม่ นักเรียนจะได้ปรับตนเองอย่างไรเพื่อให้เพื่อนยอมรับ

1.1) ประวัติความเป็นมาของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนถูกจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือทางราชการในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นหน่วยงานที่ร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดอบรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อเป็นแกนนำในการรณรงค์ให้เยาวชนต่อต้านยาเสพติด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 (2548: 5) ได้กล่าวประวัติความเป็นมาของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดังนี้

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นกลุ่มเยาวชนสร้างภูมิคุ้มกันการใช้ยาในทางที่ผิดและต่อต้านยาเสพติด จัดตั้งโดยมูลนิธิสตรีวิทยาโดยการนำของคุณหญิงบุญเจือ ไชยภักดิ์ ได้เชิญชวนให้นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์สร้างภูมิคุ้มกันและช่วยรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดให้แก่ตนเองและเพื่อน มีคณะครู –อาจารย์จากโรงเรียนต่าง ๆ เป็นที่ปรึกษาในการ

ประชุมครั้งแรกที่โรงเรียนสตรีวิทยา เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2529 มีโรงเรียนมัธยมศึกษาเข้าร่วมเป็นโรงเรียนแกนนำจำนวน 8 โรงเรียนคือ

1. โรงเรียนวัดบวรนิเวศ
2. โรงเรียนปากน้ำวิทยาคม
3. โรงเรียนราชวินิตบางแก้วในพระบรมราชูปถัมภ์
4. โรงเรียนวัดสระเกษ
5. โรงเรียนสตรีวิทยา 2
6. โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม
7. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
8. โรงเรียนสตรีวิทยา

การตั้งชื่อกลุ่ม ได้ตั้งชื่อว่า “เพื่อนเพื่อเพื่อน” ชื่อภาษาอังกฤษว่า “FRIENDS FOR FRIENDS

“ วัตถุประสงค์ของกลุ่มคือ

1. สนับสนุนการต่อต้านยาเสพติดที่เข้าสู่เยาวชนของชาติทุกวิถีทางที่เหมาะสม
2. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอันตรายและโทษของยาเสพติด
3. ให้เยาวชนรู้จักคุณค่าของชีวิต หลีกเลียงและป้องกันตนเองให้พ้นจากยาเสพติด
4. ปลุกฝังจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชนที่มีคุณค่าของชาติให้ห่างไกลยาเสพติด
5. ให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ และมีทัศนคติต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อนำไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

6. ให้เยาวชนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานร่วมกัน
7. ให้เยาวชนได้ฝึกกำลังในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

1.2) ความหมายของเพื่อนช่วยเพื่อน

ความหมายของของผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน (Peer – Led Group)

มีผู้ให้ความหมายดังนี้

ทินดอลล์ ; และเกรย์ (สุดใจ ตั้งทองสวัสดิ์. 2532: 15 ; อ้างอิงจาก Tindall ; & Gray.

1985) ให้ความหมายไว้ว่า ผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อนคือ ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมให้ทำหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้สมาชิกในกลุ่มมีการพูดคุย ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและส่งเสริมสมาชิกในกลุ่มให้มี

ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

ธาระวี ศรีนนท์ (2546: 28) ได้สรุปความหมายของผู้ให้การช่วยเหลือเพื่อนหมายถึง ผู้ที่ผ่านการอบรมและทักษะพื้นฐานของการเป็นเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวย

ให้เพื่อนผู้รับการช่วยเหลือได้มีปฏิสัมพันธ์กัน แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ (2533: 48 - 51) ได้กล่าวถึงเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือหมายถึง บุคคลที่มีบทบาทในการช่วยเหลือผู้อื่นที่มีอายุเดียวกันที่อาสาสมัครเข้ามารับบทบาทในการช่วยเหลือผู้อื่น

สรุปได้ว่าเพื่อนช่วยเพื่อนคือ บุคคลหรือกลุ่มที่มีบทบาทในการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนในด้านการเรียนและการป้องกันปัญหา

ผู้ที่รับบทบาทในการช่วยเหลือผู้อื่นหรือเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือจะต้องเป็นบุคคลที่ต้องได้รับการคัดเลือกฝึกอบรมทักษะเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้อื่นที่อยู่ในวัยเดียวกัน

1.3) การจัดกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ลักษณะการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องการจัดกลุ่มกิจกรรมดังกล่าวต้องมีลักษณะอย่างไรเพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมเพื่อช่วยเพื่อนเกิดผลในการช่วยเหลือและป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง

รุ่งกานต์ ศรีลัมพ์ (2530: 28) กล่าวว่าการใช้เพื่อนสอนเพื่อนต้องจัดให้มีการประชุมกลุ่มนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาตนเองและให้นักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว ทำการช่วยเหลือแนะนำ หรือช่วยเพื่อน การใช้เพื่อนช่วยสอนมีข้อได้เปรียบคือการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ๆ เพื่อนช่วยสอนเป็น การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กันได้ดี

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ (2533: 48 – 51) ได้กล่าวว่าโดยธรรมชาตินักเรียนมีการช่วยเหลือกันอยู่แล้วแต่การช่วยเหลือจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากผ่านการฝึกอบรมและเสนอแนวทางการได้มาของเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือดังนี้

1. การคัดเลือกนักเรียนเพื่อทำหน้าที่ควรมีลักษณะหรือคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมายที่จะให้การช่วยเหลือ และนักเรียนอาสาสมัครเข้าอบรม
2. การจัดโปรแกรมการฝึกอบรมขึ้นอยู่กับรูปแบบการอบรมแต่ควรใช้รูปแบบจุลภาคคือการฝึกทักษะย่อยเน้นการฝึกทักษะเดียวในแต่ละครั้ง
3. ปัจจัยที่ทำให้ในการฝึกอบรมได้ประสิทธิภาพประกอบด้วยทัศนคติของผู้ให้การช่วยเหลือเปิดโอกาสให้มีการผลัดเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ระหว่างการฝึกอบรม

สมศรี กิตติพงศ์พิศาล (2536: 23 – 24) ได้เสนอแนะรูปแบบของกลุ่มควรจัดในรูปแบบกลุ่มเชิงพฤติกรรมจะได้ผลดีกว่ากลุ่มพหุคุณธรรมควรมีลักษณะดังนี้

1. ขนาดของกลุ่มประมาณ 8 – 10 คน
2. กำหนดพฤติกรรมพึงประสงค์ที่สามารถวัดได้ และมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่
3. กำหนดรางวัลและแรงเสริมสำหรับพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง

4. กำหนดกติกาภายในกลุ่มที่สมาชิกจะต้องปฏิบัติ โดยครูเป็นผู้ช่วยรักษากติการ่วมกับนักเรียน กฎของกลุ่มโดยทั่วไปคือ

- 4.1 สมาชิกต้องมีการพบปะคุยกันตามความถี่ที่กำหนดภายในกลุ่ม
- 4.2 สมาชิกต้องไม่รบกวนกันขณะอยู่ในกลุ่ม
- 4.3 สมาชิกต้องพูดคุยถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของตนเอง
- 4.4 เมื่อกลุ่มพูดถึงปัญหาสมาชิกคนใด สมาชิกคนนั้นต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง
- 4.5 สมาชิกแต่ละคนต้องช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหา
- 4.6 เมื่อสมาชิกในกลุ่มมีการทำประโยชน์หรือทำดีต้องมีการประกาศความดีให้กลุ่มทราบ

ทราบ

วัลลี หลีสันติพงศ์ (2538: 16 – 21) ได้เสนอแนวคิดการจัดกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อร่วมมือกันเรียน (Cooperation Group Learning) ในชั่วโมงเรียนปกติ ครูควรดำเนินการดังนี้

1. จำนวนนักเรียนในกลุ่มต้องอยู่ระหว่าง 4 – 5 คน และต้องมีความสมดุลระหว่างนักเรียนที่มีระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำในแต่ละกลุ่ม
2. งานที่มอบหมายต้องมีการวางแผนอย่างดี โดยความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่ม
3. การประเมินผลงานนักเรียน ต้องพิจารณาผลงานของกลุ่มว่านักเรียนใช้ความพยายามเพียงใด และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแต่ละคนในกลุ่ม
4. นักเรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ทางภาษามากขึ้น
5. การทำงานกลุ่มครูต้องให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเรียนรู้ทักษะการสื่อสาร

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2535: 98 – 99) ได้เสนอแนวคิดการทำงานของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จะเกิดผลดีได้ต่อเมื่อนักเรียนในกลุ่มมีการเสริมและสนับสนุนกัน ใน 3 ด้านดังนี้

1. ความยึดเหนี่ยวในกลุ่ม นักเรียนในกลุ่มต้องมีความรัก ความนับถือเพื่อนทุกคนในกลุ่มนักเรียนต้องได้รับการส่งเสริมให้ทำงานที่มีผลงานและชมเชยเมื่อเพื่อนทำดีและช่วยกันแก้ไขปัญหาและความขัดแย้ง
2. ทุกคนในกลุ่มต้องมีบทบาทที่ชัดเจน เช่นคนบันทึก คนรายงาน เป็นต้น
3. ความรับผิดชอบ นักเรียนทุกคนต้องมีภาระความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติ เช่น ความรับผิดชอบในงานส่วนตัวและงานของกลุ่ม ทุกคนให้ความสนใจช่วยเหลือเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยเหลือมากกว่าการแข่งขัน

1.4 ประโยชน์ของกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

การดำเนินกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนโดยครูที่ปรึกษาเพื่อช่วยแก้ไขปัญหา นักเรียนจะเกิดผลต่อนักเรียนดังนี้

1. เพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ พัฒนาทักษะต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณี ไสระโร (2527: 53) ได้ทดลองให้นักเรียนช่วยสอนกันเองในวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 40 คน กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีการสอนจากเพื่อนแบบมีแบบแผน กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มีเพื่อนช่วยสอนไม่มีแบบแผน กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม โดยใช้ผู้สอน 1 คนต่อผู้เรียน 5 คน ผลการทดลองพบว่า การช่วยสอนโดยกลุ่มเพื่อนแบบมีแบบแผนและไม่มีแบบแผนสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์และทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์

2. เพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันปัญหา เช่นปัญหายาเสพติดสอดคล้องกับงานวิจัยของชาระวี ศรีนนท์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการฝึกอบรมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรงเหนือ จังหวัดนนทบุรี ใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 1 กลุ่ม มี 4 คน เป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าในระดับดีและรักเรียนกลุ่มเสี่ยงมี 10 คน เป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าในระดับต่ำ

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากได้รับการฝึกอบรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มเสี่ยงมีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่ากิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนหรือเพื่อนเพื่อเพื่อนเป็นกิจกรรมที่สามารถแก้ไขปัญหา นักเรียนในด้านการเรียน ด้านสังคมและส่วนตัว กิจกรรมดังกล่าวครูที่ปรึกษาสามารถนำมาใช้ใน ห้องเรียนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น ครูที่ปรึกษาต้องศึกษารายละเอียด เทคนิค และวิธีการดำเนินงานที่ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพของนักเรียนในชั้นเรียน เพื่อก่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่ต้องการ

2) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

กิจกรรมที่ทางโรงเรียนและครูที่ปรึกษาจัดทำเพื่อช่วยเหลือนักเรียนโดยอาศัย การประสานสัมพันธ์หรือการสื่อสารกับผู้ปกครอง ซึ่งครูที่ปรึกษาต้องสื่อสารและควรบอกความรู้สึก ห่วงใยของครูที่มีต่อนักเรียนจากพฤติกรรมที่สังเกตเห็น วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการสื่อสารถึง ผู้ปกครองต้องการให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักและมีความใส่ใจดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมากขึ้น รับทราบถึงปัญหาของนักเรียนที่พบในโรงเรียน

2.1) รูปแบบการสื่อสารกับผู้ปกครอง

การสื่อสารหรือการติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียนมีหลากหลายรูปแบบ มีผู้กำหนดรูปแบบการสื่อสารไว้ ดังนี้

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2528: 24 – 27) ได้กำหนดรูปแบบการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองไว้ 2 รูปแบบคือ การติดต่อสื่อสารทางวาจา และการติดต่อสื่อสารเป็นลายลักษณ์อักษร

1. การติดต่อทางวาจา อาจจะจัดในรูปแบบการประชุมผู้ปกครองในลักษณะกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนเป็นการพบปะระหว่างครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลนักเรียนระหว่างบ้านและ โรงเรียน ครูประจำชั้นควรจัดอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมมิใช่การรายงานสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น สิ่งสำคัญที่ครูประจำชั้นควรตระหนักในการจัดกิจกรรมคือ

1.1 การเตรียมการ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในกิจกรรมที่ชัดเจน

1.2 การสื่อสาร ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่นการตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม ควรเป็นการพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียนแสดงถึงความห่วงใยของครูที่มีต่อนักเรียน และอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน

1.3 การจัดกิจกรรมในการประชุม การที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุม จำเป็นต้องใช้กิจกรรมต่าง ๆ เริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อน แล้วจึงมีกิจกรรมอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 การสรุปผลการบันทึกการประชุม หลักฐานการประชุมผู้ปกครองในการประชุมแต่ละครั้ง ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรมีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ดังนี้

1.4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง

1.4.2 เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

1.4.3 เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการ

2. การติดต่อสื่อสารเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการติดต่อสื่อสารที่เป็นทางการเช่น สมุดรายงานนักเรียน จดหมายแจ้งผู้ปกครอง สมุดคู่มือผู้ปกครอง

การจัดทำสมุดคู่มือผู้ปกครองจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะติดต่อกับผู้ปกครองให้ประสบผลสำเร็จ เรื่องที่ควรพิมพ์ในคู่มือคือปฏิทินปฏิบัติงานโรงเรียน การดำเนินงานของโรงเรียน ระเบียบต่าง ๆ นโยบายของโรงเรียนการเรียน วินัยนักเรียน

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2531: 206 – 2.9) ได้เสนอแนวทางการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง หรือรายงานด้วยวาจากมี 3 รูปแบบคือ

1. แบบกลุ่มใหญ่ (The Big Group Conference) เป็นการพบระหว่างผู้ปกครองทั้งชั้นเรียนพร้อมกัน เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบเรื่องสำคัญของโรงเรียน เช่นนโยบาย ระเบียบต่าง ๆ หลักสูตรสถานศึกษา ในการประชุมกลุ่มใหญ่ทางโรงเรียนและครูที่ปรึกษาควรจัดพิมพ์เอกสารเป็นคู่มือให้แก่ผู้ปกครอง
2. แบบกลุ่มเล็ก (The Small Group Conference) เป็นการพบระหว่างผู้ปกครองนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กและมีความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำในชั้นเรียน การจัดการประชุมแบบกลุ่มเล็กจะก่อให้เกิดความเป็นกันเองระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครอง
3. แบบรายบุคคล (The Individual Conference) เป็นการพบปะกับผู้ปกครองที่มีการนัดหมาย ครูที่ปรึกษาควรมีการวางแผนในเรื่องที่นัดหมายการเชิญผู้ปกครองมาประชุมเป็นรายบุคคลไม่ควรเชิญมาเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อบกพร่องของนักเรียน ผู้ปกครองควรถูกเชิญมาในกรณีที่โรงเรียนใช้ความพยายามช่วยเหลือนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างเต็มที่ แต่ไม่อาจแก้ปัญหาได้

ข้อคำนึงในการประชุมผู้ปกครองครูควรเลือกเวลาที่เหมาะสมมีการวางแผนและแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ควรให้ผู้ปกครองมีเวลาที่จะแสดงความคิดเห็นได้ ครูควรเตรียมการล่วงหน้าในเรื่องที่จะสนทนากับผู้ปกครองเช่น ผลการเรียน พัฒนาการของนักเรียน และเสนอแนวทาง

ความสำเร็จของการประชุมจะเกิดผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้

1. ความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครูในการจัดทำรายละเอียดการประชุม เพื่อกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการประชุมร่วมกัน ควรจัดทำแบบฟอร์มสำหรับผู้ปกครองในการประชุม
2. การเตรียมการของครูที่ปรึกษาจะต้องเตรียมข้อมูลนักเรียนทุกด้านที่เป็นปัจจุบัน การดำเนินการประชุม ครูที่ปรึกษาต้องสร้างความคุ้นเคยและบรรยากาศที่ผ่อนคลายกับผู้ปกครอง เช่น การจัดเลี้ยงเครื่องดื่มและอาหารว่างแสดงท่าทีและใช้ภาษาที่ง่ายและสุภาพ ครูที่ปรึกษาควรสรุปประเด็นต่าง ๆ ของการประชุมให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

ปีเตอร์สัน (กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์, 2531: 216 – 217 ; อ้างอิงจาก Peterson, 1968) ได้สรุปหลักการจัดประชุมครู – ผู้ปกครองให้เกิดผลดีดังนี้

1. เตรียมการอย่างรอบคอบ
2. จัดการประชุมแบบกันเองและสร้างความสนิทสนม

3. กำหนดระยะเวลาที่แน่นอน
4. เอาใจใส่ในการติชมของผู้ปกครอง
5. สนับสนุนให้ผู้ปกครองได้พูดและตั้งใจฟัง
6. สร้างทัศนคติที่ดีที่จะให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง
7. พยายามให้ผู้ปกครองเป็นฝ่ายเสนอข้อแนะนำ
8. สรุปข้อคิดเห็นและประเด็นให้ครอบคลุม
9. ทำแผนการประชุมครั้งต่อไปร่วมกับกับผู้ปกครองและบันทึกการประชุมทั้งหมด

การสื่อสารกับผู้ปกครองด้วยวาจาหรือแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นวิธีการหนึ่งที่ครูที่ปรึกษาและโรงเรียนใช้มากที่สุด ครูที่ปรึกษาจะต้องมีการเตรียมตัวอย่างดีไม่ว่าตัวครูที่ปรึกษา สถานที่ การวางแผนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดกับผู้ปกครอง จะส่งผลต่อความสำเร็จในการประชุม

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนครูจะต้องพิจารณาปัญหาของนักเรียนแต่ละคนให้ชัดเจนและหาวิธีการแก้ไขช่วยเหลือที่เหมาะสม แนวทาง กระบวนการ ทักษะในการช่วยเหลือป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนของครูสามารถฝึกฝนได้ โดยการประสานการทำงานกันเป็นทีมมีจุดหมายเพื่อให้นักเรียนมีเป้าหมายชีวิตที่ถูกต้องปรับเปลี่ยนเป็นพลังที่สร้างสรรค์ เพื่อจะได้ใช้ชีวิตที่มีคุณค่าสร้างความสำเร็จให้ตนเองและสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ข้อมูลนักเรียน การเก็บรักษาข้อมูลในการช่วยเหลือนักเรียนต้องไม่มีการเปิดเผยชื่อนามสกุลจริงของนักเรียน การรายงานข้อมูลควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้เท่านั้น การแก้ปัญหาในนักเรียนแต่ละบุคคลใช้วิธีการแก้ไขที่ไม่เหมือนกันเนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. เอกสารเกี่ยวกับปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา

จากบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น ส่งผลให้ครูที่ปรึกษาต้องเป็นบุคคลที่คุณลักษณะพิเศษที่ดีและเหมาะสมในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด โดยเฉพาะในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาคือบุคคลที่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด และเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน (สุจิตรา ชื่นอาภรณ์. 2546: 15) ทำให้ครูประจำชั้นจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการดำเนินงาน

ครูเป็นผู้มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนที่มีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ก: 5) หมวด 1 มาตรา 6 จักการศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ครูที่ปรึกษาจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เป็นแบบอย่าง สร้างศรัทธาให้กับนักเรียนได้

เพราะครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลแรกที่นักเรียนนึกถึงและขอความช่วยเหลือ คุณลักษณะที่ดีของครูมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

สุจิต เพียรชอบ (2520: 74 – 75) กล่าวว่าครูที่ปรึกษาต้องมีบุคลิกภาพดังนี้ หน้าตา ยิ้มแย้ม เป็นกันเอง เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมและจริยธรรม

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2534: 9 – 51) ได้กำหนดว่าครูควรมีลักษณะที่ดี 4 ประการ ดังนี้

1. รอบรู้คือ ครูจะต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพตนเอง เช่น หลักสูตร วิธีสอน การวัดผลและประเมินผล และรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมตนเองและสังคมโลก
2. สอนดีคือ ครูต้องสอนอย่างมีประสิทธิภาพมีการพัฒนาการสอนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน ให้บริการและแนะแนวในการเรียน การครองตน และการรักษาสุขภาพ มีการใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสม
3. มีคุณธรรมและจรรยาบรรณคือ ต้องมีความศรัทธาในอาชีพของตนเอง ตั้งใจใช้ความรู้ที่มีอยู่ในการสั่งสอนและให้ความรู้
4. พัฒนาคือ ครูจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองใส่ใจในการหาความรู้เพิ่มขึ้น เช่น การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น การเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเอง การพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอน วิธีสอน

วัฒนา พัทธวานิช (2539: 221 – 222) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่สามารถทำงานให้บรรลุผลมีดังนี้

1. สนใจปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่
2. ใฝ่หาความรู้เพื่อให้ทราบหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง
3. มีความริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน มีใจรักในงานที่ทำ
4. มีบุคลิกที่ดีเป็นที่ยอมรับของนักเรียน
5. มีไหวพริบและปฏิภาณในการแก้ปัญหา การสนทนา การให้คำปรึกษา
6. มีอารมณ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส รักความยุติธรรม
7. เป็นบุคคลใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและนำไปพิจารณาหาทางแก้ไข มีความเป็นประชาธิปไตย มีจิตใจเอื้ออารี มีเมตตา
8. มีความเสียสละส่วนตัวเพื่อหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบ
9. เป็นบุคคลที่มีความขยันขันแข็ง มีความอดทนในการทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ลงมือทำไป

มาตรฐานวิชาชีพครู ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของครูไว้ดังนี้ (วิไล ตั้งจิตสมคิด. 2544:

93 – 103)

1. มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึงศึกษา ค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่นการประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ต้องมีรายงานที่ชัดเจน

2. มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ครูจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้เรียน โดยการเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน

3. มาตรฐานที่ 3 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ หมายถึงการใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้มากที่สุดตามความสนใจ ความต้องการ ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

4. มาตรฐานที่ 4 พัฒนาการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึงปรับปรุง แผนการสอน บันทึกการสอนที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

5. มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึงการประดิษฐ์เครื่องมือ เอกสารการสอน เทคนิควิธีการให้ผู้เรียนบรรลุการเรียนรู้

6. มาตรฐานที่ 6 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีประสบการณ์ ความรู้ตามศักยภาพของตนเองครูจึงเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลมากที่สุด

7. มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ หมายถึงการนำเสนอ รายงานผลควมมีรายละเอียดดังนี้

. 7.1 ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของผู้เรียน

7.2 เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมการสอนที่นำมาพัฒนา

7.3 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

7.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการปรับปรุง

8. มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง บุคลิกภาพของครูโดยทั่วไปเช่นการ แต่งกาย กิริยามารยาท คุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมทำให้ผู้เรียนศรัทธาในตัวครู

9. มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึงยอมรับความคิดเห็น เห็นความสำคัญ ความสามารถของผู้อื่น ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

10.มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึงการรับความคิดเห็น

ความสามารถของผู้อื่นในชุมชน ร่วมมือในการทำกิจกรรม การพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนมีการยอมรับซึ่งกันและกัน

11. มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึงมีการติดตามรวบรวมข่าวสารที่ทันสมัยทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่าคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่ดีในการศึกษาวิจัยต้องมีดังนี้ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูต่อนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ และมีความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

3.1 บุคลิกภาพของครู

บุคลิกภาพของครูเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน ไม่ว่าบุคลิกภาพทางร่างกาย การวางตัว การพูดจา ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจในการเรียนและความประพฤติของนักเรียน

3.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ มีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

สุดา ทัพสุวรรณ (ม.ป.ป: 50) ได้กล่าวสรุปถึงบุคลิกภาพ หมายถึงรูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ลักษณะกิริยามารยาทโดยรวมของบุคคลที่ปรากฏออกมาให้ผู้อื่นได้เห็น รวมทั้งพฤติกรรมส่วนตัวที่ซ่อนไว้ จะแสดงออกเมื่อมีเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่ไม่ได้เตรียมใจรับสถานการณ์นั้น จะแสดงอาการนั้นออกมา เช่น ตระหนกตกใจ กล้าหาญ ความกลัว

สุชา จันทรโสม (2527: 79) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพหมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ที่รวมกันในตัวบุคคลและวิธีการ แสดงออกทางพฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

ชม ภูมิภาค (2523: 42) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ดังนี้ การจัดระเบียบของแนวโน้มต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวพันกัน รวมถึงพฤติกรรมด้านต่างๆ ของคนเรา ทศนคติ ความเชื่อถือ ค่านิยม อุดมคติ ความรู้และทักษะ ตลอดจนการทำงานของร่างกายส่วนต่าง ๆ

บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ (2526: 41) สรุปความหมายของบุคลิกภาพคือทุกสิ่งทุกอย่างได้แก่ ลักษณะท่าทีการแสดงออก รูปร่างหน้าตา ความรู้สึก และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออก

จรรยา สุวรรณหัตถ์และ ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ (2529: 219) กล่าวว่าบุคลิกภาพหมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เป็นที่รับรู้โดยทั่วไปเป็นลักษณะรวมของบุคคล ประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกและลักษณะภายใน ทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น

ธิตยา จันทพลาบูรณ์ (2537: 9) กล่าวถึงบุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลแต่ละบุคคลประกอบขึ้นจากลักษณะต่าง ๆ ทั้งอุปนิสัย พฤติกรรม ลักษณะทางอารมณ์ และสังคมที่แสดงออกให้เห็นไปตามความรู้สึก ความสามารถของบุคคล

กิลฟอร์ด (ทวิคิลปี สารสนเทศ. 2543: 27 ; อ้างอิงจาก Guilford. 1980: 7) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือ ลักษณะนิสัย (Trait) ที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะของแต่ละบุคคล และมีความแตกต่างกันซึ่งจะทราบได้อย่างชัดเจน โดยการเปรียบเทียบจากการนำเอาเฉพาะลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลที่เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคลนั้น ๆ แบ่งตามลักษณะ (Trait) ออกเป็น 7 ลักษณะ

1. ด้านความสนใจ (Interests) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การได้วาทะ การทำงานด้วยมือ
2. ด้านความต้องการ (Needs) เป็นความปรารถนาที่มีอยู่ชั่วชีวิตของมนุษย์ เช่น ความต้องการได้รับการยกย่อง ความต้องการความสะดวกสบาย ความต้องการที่ต้องการเป็นเจ้าของในทรัพย์สิน
3. ด้านเจตคติ (Attitudes) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือวัตถุสิ่งของและความคิดเห็นต่าง ๆ เช่น เจตคติต่อผู้นำ ต่อการเรียนการสอนของครู ต่อการประกอบอาชีพ
4. ด้านความถนัดตามธรรมชาติ (Aptitudes) เป็นเรื่องความสามารถของบุคคลที่จะทำหรือปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีกว่าบุคคลอื่น ๆ เช่น การวาดภาพ การซ่อมเครื่องจักร การประดิษฐ์
5. ด้านสภาพทางอารมณ์ (Temperament) คือพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น ความร่าเริง ความแจ่มใส ความโกรธ ความสนุกสนานตื่นเต้น
6. ด้านสรีรวิทยา (Physiology) คือการทำงานของระบบอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น การหายใจ การย่อยอาหาร การจัดการลิ้มของสมอง
7. ด้านรูปร่างภายนอก (Morphology) เป็นโครงสร้างหรือรูปร่างของร่างกาย เช่น ความสูง น้ำหนัก สีผิว

ลักษณะทั้ง 7 ประการจะประสานเป็นหน่วยเดียวกัน

จากความหมายของบุคลิกภาพสรุปได้ว่าบุคลิกภาพหมายถึง รูปแบบการแสดงพฤติกรรมทางกาย อารมณ์ ความรู้สึก อุปนิสัย คำพูด เช่น การแต่งกาย การพูดจาที่ไพเราะ หน้าตาที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นต้น

3.1.2 ลักษณะบุคลิกภาพที่ดีของครูที่ปรึกษา

ลักษณะบุคลิกภาพที่ดีของครูที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการอบรมนิสัย ให้มีความรู้และการฝึกทักษะต่าง ๆ ครูที่มีบุคลิกภาพที่ดีทางอารมณ์ จิตใจสูงย่อมมีความเหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดีตามที่สังคมต้องการ ลักษณะบุคลิกภาพที่ดีมี ดังนี้

ซูซีฟ อ่อนโคสูง (2522 : 141) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษาควรมีดังนี้

1. มีความรู้ดี มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความสามารถในการให้เด็กรู้จักคิด

ส่งเสริมให้ได้กระตือรือร้นในการหาความรู้ด้วยตนเอง

2. มีความรู้ทางจิตวิทยา การวัดผลการศึกษา การแนะแนว เทคโนโลยีทางการศึกษา วิธีสอนได้อย่างดี

3. มีสุขภาพจิตที่ดี

4. เป็นประชาธิปไตย

5. ประพฤติปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามเป็นตัวอย่างแก่นักเรียน

สุดา ทัพสุวรรณ (ม.ป.ป.: 55) ได้เสนอลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีของครูมี ดังนี้

1. รู้จักปรับตัวเข้ากับสถานการณ์

2. กล้าคิดกล้าแสดงออกที่เหมาะสม

3. มีความขยันหมั่นเพียร

4. มีเหตุผล มีความคิดริเริ่ม รู้จักการแก้ปัญหา

5. มีระเบียบวินัยในตนเอง

6. ซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อหน้าที่

7. ร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. พึ่งตนเองได้

9. เป็นนักปฏิบัติที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

ส. ศิวรักษ์ (2516: 85 – 97) ครูที่ดีในอนาคตจะต้องมีคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ดังนี้

1. มีความรู้ในวิชาที่ตนเองสอนได้อย่างดี

2. แสวงหาความรู้ในเรื่องที่ตนเองสอนตลอดเวลา

3. สนับสนุนให้กำลังใจต่อศิษย์ กระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

4. ขอบวิชาที่ตนเองสอน

5. มีความจำดีพอสมควร

6. มีพลังทางจิตดี

7. มีอารมณ์ขัน

8. มีความเมตตากรุณา

9. มีความรับผิดชอบและปลูกฝังให้เด็กรับผิดชอบทั้งในและนอกห้องเรียน

ชวนพิศ ทองทวี (2522: 212) ได้สรุปถึงบุคลิกภาพที่ดีของครูควรมีดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน ขยันหมั่นเพียรพยายามหาความรู้อยู่เสมอ

2. มีคุณธรรม ศีลธรรมในตนเอง สามารถอบรมสั่งสอนให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมี

คุณภาพ

3. มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีอารมณ์แจ่มใส แต่งกายสะอาดเรียบร้อย รับผิดชอบต่อหน้าที่เชื่อมั่นในตนเอง

สรุปได้ว่าครูที่ปรึกษาที่มีบุคลิกภาพที่ดีได้แก่ การแสดงพฤติกรรมของครูที่ปรึกษาทางกาย อารมณ์ ความรู้สึก อุปนิสัย คำพูด ได้แก่ การแต่งกายที่สะอาดถูกต้องตามอาชีพ มีความคล่องแคล่ว ว่องไวกระฉับกระเฉง เป็นแบบอย่างของนักเรียน มีความรักและยึดมั่นในวิชาชีพครู พุดคุยกับผู้อื่นได้ มีอารมณ์มั่นคงแจ่มใส แก้ปัญหาเฉพาะหน้าและมีการตัดสินใจที่ดี

3.2 สัมพันธภาพของครูต่อนักเรียน

สัมพันธภาพของครูต่อนักเรียนในทางบวกเป็นปัจจัยเสริมที่ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จด้านวิชาการและพฤติกรรม สุวารินทร์ โรจนขจรณภลัย (2547: 32) ได้กล่าวว่าการที่ครูให้ความรัก ความเข้าใจกับนักเรียนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนและตั้งใจศึกษาเล่าเรียน สัมพันธภาพของครูต่อนักเรียนมีความสำคัญต่อบทบาทของครูประจำชั้นในการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนมีผู้ให้ความคิดเห็นดังนี้

ประหยัด ทองมาก (2526: 8) กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนว่าครูมีความสำคัญที่สุดเมื่อนักเรียนอยู่ในโรงเรียน เพราะครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนรองจากบิดามารดา และได้ศึกษาพฤติกรรมความเจริญเติบโต ครูจึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ จิตใจความประพฤตินักเรียน ดังนั้นการที่นักเรียนจะมีความสุขและเรียนหนังสือได้จึงอยู่ที่การปฏิบัติของครูต่อนักเรียนช่วยเหลือนักเรียนในด้านการเรียน และส่งเสริมความสมบูรณ์ทางจิตใจแก่นักเรียน

ธเนศ ขำเกิด (2533: 7) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนว่าครูควรแสดงพฤติกรรมทั้งด้านการพูด กิริยา ท่าทาง สีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเมตตาและมีเหตุผล จะทำให้นักเรียนเข้าใจดีว่าครูของเขามีความรักและจริงใจต่อเขาเพียงใด จะมีผลต่อจิตใจต่อการแสดงความสามารถ ความศรัทธาและส่งผลถึงบรรยากาศในการเรียนที่ดี

นารี โนภระ (2536: 9) กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนจะส่งผลถึงการเรียนการสอนและการอบรมนักเรียน สัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีกำลังใจ ให้คำแนะนำ มีความเมตตา มีเหตุผล เป็นการช่วยให้นักเรียนปรับตัวและเสริมความสมบูรณ์ทางจิตใจกับนักเรียน

พรณี ข. เชนจิต (2538: 253) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียนว่าครูมีหน้าที่ในการสร้างบรรยากาศที่ดีควรมีลักษณะผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียดให้คำแนะนำ มีความเมตตา มีเหตุผล มีบุคลิกภาพที่ดี ควรมีแต่บรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดี

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2543: 57 – 58) กล่าวว่าสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนมีความสำคัญที่จะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนมีมาตรฐานความสัมพันธ์ อยู่ 6 ประการคือ

มาตรฐานความปลอดภัย เป็นสิ่งที่ครูต้องสร้างความปลอดภัยทางด้านร่างกายและจิตใจแก่นักเรียน ครูต้องไม่พุดให้นักเรียนเกิดการขายนหน้าเมื่อทำผิด ให้โอกาสปรับปรุงตัวและเห็นตัวอย่างที่ดีเพื่อให้นักเรียนเกิดการอยากเรียนรู้

มาตรฐานความมีค่า ครูต้องรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

มาตรฐานความสำเร็จ ครูต้องทำหลักฐานการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเพื่อแสดงผลงานที่สำเร็จแก่นักเรียน

มาตรฐานการมีส่วนร่วม ต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน

มาตรฐานการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน เพราะนักเรียนต้องการความรัก ความเอาใจใส่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

มาตรฐานการเพิ่มความสามารถ ครูต้องหาวิธีการที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความสามารถที่จะทำกิจกรรมให้มากที่สุด

มาตรฐานทั้ง 6 ครูจะต้องดำเนินการไปพร้อมกันเพื่อสร้างแรงจูงใจเสริมแรงบวกแก่นักเรียน

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (254 : 262 – 268) กล่าวว่าสัมพันธภาพระหว่างครูต่อนักเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก โดยเฉพาะบรรยากาศทางจิตวิทยา ครูและนักเรียนสามารถสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาร่วมกันได้ดังนี้

บรรยากาศความคุ้นเคย ครูต้องมีการยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสะอาดมีอารมณ์ขัน ท่าทางและการใช้คำพูดน้ำเสียงที่เหมาะสมน่าฟัง สร้างบรรยากาศที่เป็นอิสระเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้

บรรยากาศการยอมรับนับถือ เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนและผู้สอนยอมรับซึ่งกันและกัน นักเรียนยอมรับครูในฐานะผู้ให้ความรู้ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ครูยอมรับนักเรียนในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับคุณค่าในตัวนักเรียน

บรรยากาศของการควบคุม เป็นบรรยากาศที่ห้องเรียนต้องมีวินัย ปฏิบัติตามระเบียบที่นักเรียนและโรงเรียนได้กำหนดไว้

บรรยากาศของการกระตุ้นความสนใจ เป็นสิ่งที่ครูสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีเป้าหมาย มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ครูต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการเสริมแรงแบบต่าง ๆ เช่นการชมเชยนักเรียน

การใช้สายตาแสดงความสนใจ การให้รางวัล การนำเสนอผลงานที่ดีของนักเรียนหน้าชั้นเรียนและ
ป้ายนิเทศ

บรรยากาศทำท่าย เป็นบรรยากาศที่ครูสร้างความกระตือรือร้นให้กับนักเรียน เช่นการ
ซักถาม การค้นคว้า เหตุการณ์ปัจจุบัน

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2544: 437 – 438) กล่าวว่านักเรียนแต่ละคนเป็นปัจเจกบุคคลและมี
บุคลิกภาพที่แตกต่างกัน นักเรียนมาโรงเรียนเพราะอยากมาเรียน ครูจำเป็นต้องสร้างความสนใจให้
นักเรียนตั้งใจเรียน ไม่เบื่อหน่าย สัมพันธภาพระหว่างครูต่อนักเรียนต้องเป็นแบบประชาธิปไตย
นักเรียนต้องมีความไว้วางใจครูสามารถพูดกับครูได้อย่างเปิดเผยไม่กลัวถูกลงโทษ บรรยากาศของ
ห้องเรียนอบอุ่นมีความรัก ครูเป็นกัลยาณมิตรส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสฝึกวินัยในตนเอง

พรทิพย์ บุญเจริญ (2546: 63) กล่าวสรุปว่าสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนคือ การให้
ความสำคัญ ความเอาใจใส่ผู้เรียนทั้งด้านความสำเร็จ ความก้าวหน้า ทักษะ ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ
ของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ ความร่วมมือ
โดยคำนึงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ สร้างสายใยความเคารพนับถือระหว่างครูและนักเรียน มีความ
เข้าใจในปัญหาของนักเรียน สร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความ
พยายามในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน

สรุปได้ว่าสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูที่ปรึกษาปฏิบัติต่อนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนได้แก่
การให้ความรักและเอาใจใส่นักเรียน นักเรียนกล้าเข้ามาพูดคุย เป็นกันเองกับนักเรียนพร้อมให้ความ
ช่วยเหลือ รับฟังความคิดเห็นนักเรียนเพื่อให้นักเรียนยอมรับและไว้วางใจ ปฏิบัติต่อนักเรียนโดย
คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล

3.3 จรรยาบรรณ

ครูเป็นบุคคลในอุดมคติของสังคม จึงทำให้สังคมมีความคาดหวังต่อครูไว้สูงมาก ผลที่
เกิดขึ้นตามความคาดหวังย่อมหมายถึงการพัฒนาประชากรที่มีคุณภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้อง
มีจิตวิญญาณที่อยู่ในอุดมการณ์การทำงานเพื่อบริการทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2535: 6) ให้ความหมายของจรรยาบรรณครู
หมายถึงหนังสือหรือเอกสารที่ว่าด้วยกิริยาที่ครูควรประพฤติปฏิบัติอันดีงามและอยู่ในวินัยตามระเบียบ
ประเพณีครู มีสาระสำคัญ 9 ประการดังนี้

1. ครูต้องรักเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษา
เล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝนสร้างความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์
อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3. ครูจะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา ใจ
 4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์
 5. ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์ให้กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตน
 4. ครูย่อมพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และมีวิสัยทัศน์ให้ทันการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
 7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพครู
 8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
 9. ครูพึงปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์พัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย
- วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2533: 4-5) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณที่ครูที่ปรึกษา ไว้ดังนี้

1. รักษาความลับของศิษย์อย่างเคร่งครัด
2. พึงทะนุถนอมและปกป้องผลประโยชน์ของศิษย์
3. อุทิศเวลาเพื่องานครูประจำชั้น
4. ให้ความช่วยเหลือจนเต็มความสามารถ

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2544: 63) กล่าวสรุปจรรยาบรรณของครู ในการสัมมนาของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติดังนี้

1. ครูต้องมีความอดทน รู้จักแก้ปัญหาสามารถควบคุมอารมณ์ได้ทั้งในเวลาและนอกเวลา
2. รับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองและสามารถทำงานร่วมกับหมู่คณะได้
3. เอาใจใส่ในการเรียน ความประพฤติ ความเป็นอยู่ของนักเรียนแต่ละคน
4. ใฝ่หาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
5. ขยันหมั่นเพียรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน
6. มีความยุติธรรมให้กับศิษย์
7. มีความเรียบง่าย ประหยัดเหมาะกับสถานภาพ
8. มีวัฒนธรรมและศีลธรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ
9. สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนอย่างสม่ำเสมอวางตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

สภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย (2547: 22 – 23) ได้สรุปแนวคิดครูดีผู้พัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ในการประชุมสัมมนาวิชาการประจำปี 2547 ไว้ดังนี้

1. มีอุดมการณ์และจิตวิญญาณของความเป็นครูประกอบด้วย
 - 1.1 มีความรัก ความศรัทธารักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีชื่อเสียงของวิชาชีพครู
 - 1.2 ศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับครู รวมทั้งทิศทางการนโยบายของรัฐบาล
 - 1.3 ศึกษาเรียนรู้เข้าใจในตัวศิษย์ มีความเมตตากรุณา รับฟังความคิดเห็น อุทิศเวลาให้กับศิษย์ ไม่ละทิ้งการสอน ติดตามแก้ปัญหา พัฒนาการเรียนความประพฤติของนักเรียนด้วยความปรารถนาดี
 - 1.4 ประพฤติปฏิบัติต่อผู้ร่วมวิชาชีพด้วยการยกย่องให้เกียรติ ช่วยเหลือเกื้อกูล สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
 - 1.5 ตระหนักในบทบาทหน้าที่คุณค่าของความเป็นครู ติดตามหาแนวทางการพัฒนาเยาวชน
2. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ครูโดยสมบูรณ์ด้วยหลักธรรมและหลักวิชาชีพประกอบด้วย
 - 2.1 สอน ฝึกอบรม บ่มนิสัยและพัฒนาให้นักเรียนให้มีจริยธรรม ศีลธรรมตามหลักสูตรที่กำหนด
 - 2.2 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพในด้านความรู้ ความสามารถ สังคมคุณธรรม
 - 2.3 เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาและกิจกรรมนักเรียนเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาเยาวชน ประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชน
 - 2.4 ยึดมั่นประพฤติปฏิบัติตนตามพันธกิจ นโยบาย ระเบียบของสถานศึกษา เสียสละเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาและสร้างความเจริญแก่สถานศึกษา
 - 2.5 ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เผยแพร่เพื่อการพัฒนางานวิชาชีพครูของตนเองและส่วนรวมอย่างต่อเนื่องและเต็มความสามารถ
3. พัฒนาตนเองตลอดชีวิตทั้งทางคุณธรรม ศีลธรรม ทางวิชาการและทางวิชาชีพประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ การดำเนินชีวิตให้สมกับเป็นปราชญ์บุคคลของสังคม ประกอบด้วย
 - 3.1 มีอุดมการณ์ของชีวิต มุ่งหวังความเจริญในชีวิต พัฒนาความรู้ ความสามารถในทางวิชาการ วิชาชีพครู
 - 3.2 มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ
 - 3.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปฏิบัติตนเป็นที่น่าเคารพนับถือด้วยเป็นผู้ทรงคุณความรู้ และคุณธรรม

3.4 ศรัทธา ยึดมั่นในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปฏิบัติตนตามกฎหมายบ้านเมือง

3.5 ใฝ่ใจในการรักษาและดำรงสุขภาพกาย สุขภาพจิตของตนเองและครอบครัว

2. เป็นพลังสำคัญของชุมชนในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมของชุมชน ประกอบด้วย

2.1 ศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมของชุมชน

2.2 ร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมของชุมชนอย่างแท้จริง

2.3 เป็นผู้นำ ผู้ร่วมงานในการริเริ่มกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยเฉพาะเศรษฐกิจพอเพียง จัดสำนักสาธารณะ

2.4 ร่วมงานในกิจกรรมด้านการปกครอง งานของชาติ ศาสนาวัฒนธรรมเพื่อเป็นงานเหล่านั้นบรรลุผล

2.5 สนใจเป็นกรณีพิเศษเพื่อรับทราบเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวที่จะส่งผลต่อความเสียหายของชุมชน บ้านเมือง

สรุปได้ว่า จรรยาบรรณครูประกอบด้วยการวางตัวได้เหมาะสมกับสถานภาพ ปฏิบัติตนตามวินัยและจรรยาบรรณครู ตั้งใจทำงาน อุทิศเวลาให้ความช่วยเหลือนักเรียนตามสภาพและสถานการณ์ร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา สำนวญและศึกษาพัฒนาตนเอง

3.4 ความฉลาดทางอารมณ์

ครูที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะที่นักเรียนรู้สึกว่าเป็นที่พึงเสมอทั้งยามสุขและทุกข์ และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือนักเรียนเสมอ ครูจึงต้องเป็นกัลยาณมิตร (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2544: 342) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์เพราะครูต้องทำหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอยู่เสมอ

3.4.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

มนัส บุญประกอบ (2542: 55) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์คือ ความสามารถที่จะอ่านใจคนอื่นหรือรู้ถึงใจเขาใจเรา รู้จักควบคุมอารมณ์ มองโลกในแง่ดี มีความเป็นผู้นำและรู้จักรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น

สุรกุล เจนอบรม (2542: 20) สรุปความหมายของความฉลาดทางอารมณ์หมายถึง ระดับความสามารถทางอารมณ์ของบุคคลประกอบด้วย

1. ความสามารถที่จะรับรู้ตนเองและผู้อื่นมีความรู้สึกและอารมณ์อย่างไร

2. สามารถรู้ถึงความรู้สึกทางอารมณ์ที่ดีและอารมณ์ที่ไม่ดี รวมถึงสามารถเปลี่ยนแปลงอารมณ์ที่ไม่ดีไปสู่อารมณ์ดี

3. สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองให้มีความสุขและดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต.2543 : 6 – 7) กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์คือความสามารถทางอารมณ์หรือปรีชาเชิงอารมณ์ในการพัฒนาทั้งด้านพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ปัญญา ปัญญาเป็นตัวที่สำคัญสุดในการบริหารจัดการให้หลุดพ้นจากการครอบงำจากสิ่งแวดล้อม

ชาโลเวย์และเมเยอร์ (โสภณ พวงสุวรรณ. 2545: 22 ; อ้างอิงจาก Solovey and Mayer. 1990) ได้ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์หมายถึง

1. ความสามารถที่จะรับรู้ ประเมินและแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง
2. ความสามารถในการใช้อารมณ์ให้เอื้อต่อการคิด
3. ความสามารถที่จะเข้าใจอารมณ์และความรู้เกี่ยวกับอารมณ์
4. ความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์เพื่อความเจริญของงานทางอารมณ์และสติปัญญา

สรุปได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์หมายถึงการที่ครูปรึกษามีความสามารถในการแสดงพฤติกรรม ความคิด อารมณ์ จิตใจให้เหมาะสมกับเวลา สถานการณ์และบุคคล ได้แก่มองโลกในแง่ดี มีความปรารถนาต่อผู้อื่น ยอมรับเหตุผลของผู้อื่น ยอมรับความจริงและแสดงออกอย่างจริงใจ มีความเป็นมิตร ควบคุมอารมณ์เข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

3.4.2 คุณลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญในตัวครูที่ปรึกษาอย่างยิ่ง เพราะครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เนื่องจากครูที่ปรึกษาต้องเข้าใจอารมณ์และความต้องการของนักเรียนได้ดี เพื่อจะได้หาแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นได้ถูกต้อง

กรมสุขภาพจิต (2543: 2 – 3) ได้กล่าวว่าบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต้องมีคุณลักษณะ 3 ประการดังนี้

1. ความดี หมายถึงความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ครอบคลุมดังนี้

1.1 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

1.2 ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ยอมรับและแสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 ความสามารถในการรับผิดชอบ รู้จักการให้ การรับ การอภัยและเห็นประโยชน์

ส่วนรวม

2. ความเก่ง หมายถึงความสามารถในการรู้จักตนเองมีแรงจูงใจสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ครอบคลุมดังนี้

2.1 ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจ รู้จักศักยภาพตนเอง สร้างความมั่นใจและกำลังใจเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย

2.2 ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา รับรู้และเข้าใจปัญหามีขั้นตอนในการแก้ปัญหาที่มีความยืดหยุ่น

2.3 ความสามารถในการมีสัมพันธภาพ รู้จักสร้างสัมพันธภาพ กล้าแสดงออก และแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

3. ความสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจชีวิตตนเองและมีความสุขสบายใจ ครอบคลุมดังนี้

3.1 มีความภูมิใจตนเอง เห็นคุณค่าและเชื่อมั่นในตนเอง

3.2 มีความพึงพอใจในชีวิต มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขันและพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 มีความสุขสบายใจ มีกิจกรรมที่สร้างเสริมความสุข รู้จักผ่อนคลาย และมีความสุขสบายจิตใจ

แพทตัน (โสภณ พวงสุวรรณ. 2545: 25 26 ; อ้างอิงจาก Patton. 1977) ครูที่ดีควรมีคุณลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ 8 ประการคือ

1. รู้จักเสนอความคิดเห็นในทางที่ดีต่อผู้อื่น

2. เข้าใจตนเองสามารถเข้าใจอารมณ์และการแสดงออกของตนเองว่าเป็นอารมณ์บวก

หรือลบ

3. มีความรับผิดชอบ แสดงความรับผิดชอบต่อคำพูดของตนเอง

4. เป็นผู้นำในการแลกเปลี่ยนทางความคิด ความรู้สึกและข้อมูลต่าง ๆ

5. เป็นผู้พัฒนาให้เกิดสมานฉันท์

6. เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นได้

7. มีทักษะในการบริหารจัดการ

8. มีทักษะในการแสดงออกทางอารมณ์ เคารพในคำพูดของคนอื่น

สรุปได้ว่าคุณลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ที่ครูที่ปรึกษาควรมีต้องประกอบด้วย มีความดีความเก่งและเป็นกัลยาณมิตร เพราะความฉลาดทางอารมณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้เกิดผลและรวดเร็วขึ้น

3.5 ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้นในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกที่มีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะการป้องกันและแก้ไขปัญหตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้นในส่วนที่เป็นปัญหาตามผลการวิจัยของ สังคม แก้วสว่าง (2547: 75) ที่พบว่าครูประจำชั้นยังขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดความมั่นใจในการให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นปัญหาคือการดำเนินกิจกรรมเพื่อนเพื่อเพื่อนการที่ครูประจำชั้นมีความรู้ ความเข้าใจจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี (2546ข: 7 - 17) ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาความรู้ความเข้าใจที่ครูที่ปรึกษาต้องมีและเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการไว้ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาที่ไม่เหมือนกันทำให้เกิดพฤติกรรมที่หลากหลายทั้งด้านบวกและลบ ดังนั้นข้อมูลที่สำคัญที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนได้ถูกต้องและกำหนดแนวทางการพัฒนา ป้องกันแก้ไขนักเรียนได้อย่างดี

2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลและเครื่องมือที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำผลมาจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์คัดกรอง เพื่อครูที่ปรึกษาสามารถหาวิธีการดูแลนักเรียนได้ถูกต้องตรงกับปัญหา ผลการคัดกรองนักเรียนครูที่ปรึกษาต้องระมัดระวังไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนเองอยู่ในกลุ่มใด

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นวิธีการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในความดูแลของครูที่ปรึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภูมิใจในตนเองเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มปกติเป็นกลุ่มเสี่ยง และเป็นการช่วยนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาที่มีพฤติกรรมดีขึ้น

4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน เป็นการช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาต้องให้ความเท่าเทียมกัน แต่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างมากเพื่อไม่ให้ก่อปัญหาต่อตนเอง โรงเรียนและสังคม

5. การส่งต่อ ในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดำเนินการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือนักเรียนแล้วมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ควรมีการส่งต่อผู้ที่ชำนาญการหรือเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมหรือช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว การส่งต่อมี 2 ลักษณะคือการส่งต่อภายในเป็นการส่งต่อที่ครูที่ปรึกษาส่งต่อให้ครูที่สามารถช่วยเหลือได้เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ฝ่ายปกครอง ส่วนการส่งต่อภายนอกเป็นการส่งต่อที่ผู้เกี่ยวข้องส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกที่มีความรู้เฉพาะทาง เช่นจิตแพทย์

ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นสิ่งที่ครูปรึกษาจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ในกระบวนการดำเนินงาน เนื่องจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบงานที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง ผลการดูแลนักเรียนเป็นอย่างไรจำเป็นที่อย่างยิ่งที่ครูที่ปรึกษาต้องมีความเข้าใจอย่างดี

3.5.1 ความสำคัญของการพัฒนาความรู้แก่ครูที่ปรึกษา

การพัฒนาศักยภาพครูเป็นกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้ปฏิบัติได้มีความรู้ความชำนาญการและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารต้องส่งเสริมและสร้างความตระหนัก ทักษะความรู้ รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลแก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. 2546: 3)

ธีรศักดิ์ คงเจริญ (2544: 59) ได้สรุปแนวคิดการพัฒนาความรู้แก่ครูมีสำคัญดังนี้ เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความเจริญงอกงามในการค้นคว้าความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ทันสมัยและสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ท้องถิ่น และพัฒนาตัวนักเรียน

บุญหนา ศรีลาดเลา (2546: 36 – 37) ได้กล่าวว่าการพัฒนาศักยภาพครูเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องให้มีขึ้นในองค์กรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดประสิทธิภาพภายใต้ขวัญและกำลังใจที่ดีของบุคคลในองค์กร การพัฒนาครูต้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถของครู

ประหยัด ดีเพื่อย (2546: 18) ได้กล่าวว่าการพัฒนาศักยภาพครูถือว่าเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น หากบุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน หน่วยงานที่บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอย่อมได้เปรียบต่อหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ครูมีการพัฒนาตนเองย่อมส่งผลต่อนักเรียนที่เป็นผลผลิตของโรงเรียน

สรุปได้ว่าการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาโดยเฉพาะครูอาจารย์ให้มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนทำให้นักเรียนมีคุณภาพ จะทำให้โรงเรียนได้จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้โรงเรียนได้รับผลดี ครูมีความภาคภูมิใจ โดยเฉพาะนักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น การพัฒนาครูมีความสัมพันธ์กับความสามารถของครูเพิ่มมากขึ้น ทำให้ครูมีความสามารถและจรรยาบรรณสูงขึ้นมีผลในด้านการปฏิบัติงาน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาและสภาพการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาประกอบในการทำวิจัย มีดังนี้

4.1 งานวิจัยในประเทศ

กิตติพงษ์ วรจำปา (2536: 96-97) ได้ศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนใน 2 ด้านคือด้านวินัยนักเรียนและด้านกิจกรรมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าระดับน้อยคือการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเสนอความคิดเห็นในการกำหนดระเบียบต่าง ๆ เนื่องจากโรงเรียนทุกแห่งมีการยึดกฎระเบียบของกรมสามัญศึกษาทำให้ครูไม่คำนึงถึงตัวนักเรียนและขาดความรู้ในหลักจิตวิทยาวัยรุ่น โรงเรียนส่งเสริมนักเรียนกระทำความดีโดยการให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณ โรงเรียนมีการตกแต่งสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่นอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมวินัยนักเรียน

นิตยา วีระพันธ์ (2536: 119-120) ได้ศึกษาการปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในด้านการดูแลนักเรียนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การส่งเสริมวินัยในตนเอง และการส่งเสริมประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่ามี การปฏิบัติงานการปกครองอยู่ในระดับปานกลางมีเพียงด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ด้านการดูแลนักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางโดยรวมและรายด้านเนื่องจากโรงเรียนให้ความสำคัญน้อยไป ไม่ได้วางแผนโครงการที่ชัดเจนมุ่งเน้นการควบคุมนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎ รายข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ คือการสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูนักเรียนเนื่องจากโรงเรียนเห็นว่าเป็นเรื่องของบิดามารดาโดยตรง

คำนึง อยู่เลิศ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเศวตฉัตร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

ประมวล หมั่นดี (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนักเรียน ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคตะวันออก ในด้าน การบริการใน

การให้ข่าวสาร มนุษย์สัมพันธ์และบุคลิกภาพที่ดี ด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ คุณลักษณะด้านมนุษย์สัมพันธ์ในเรื่องการแต่งกายที่เหมาะสมและบุคลิกภาพที่ดี รองลงมาคือการบริการในการให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการศึกษาต่อและอาชีพ ลำดับสุดท้ายคือด้านวิชาการในเรื่องความรู้ความเข้าใจระเบียบการวัดผล

สุรพล บุญมีทองอยู่ (2542: 74) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนมใน 6 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการบริหารงาน ด้านการเสริมพัฒนา ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรม ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย และด้านการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลางทุกข้อ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาส่งเสริมกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมพึงประสงค์อย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยมาก โรงเรียนขนาดเล็กด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ ด้านการแก้ไขพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียนเนื่องจาก ครู – อาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการปกครองเป็นครู – อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาใหม่ จึงขาดประสบการณ์ ความสามารถ ตลอดจนทักษะในการปฏิบัติงานปกครอง

ทวีศิลป์ สารแสน (2543: 129 – 130) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจ ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 4 ด้านได้แก่ ด้านบุคลิกภาพครู ด้านเทคนิคการสอนของครู ด้านความรู้และประสบการณ์การสอนและด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมัศึกษามีสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบย่อยพบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับดีเช่นกัน โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านความรู้และประสบการณ์การสอน ด้านบุคลิกภาพครู ด้านเทคนิคการสอนของครู และด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัศึกษามีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากเป็นอันดับหนึ่งคือ ด้านความรู้และประสบการณ์การสอนของครู รองลงมาคือด้านบุคลิกภาพและเทคนิคการสอนของครู

ระวีวรรณ คำสม (2542: 93 - 94) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม มีกลุ่มตัวอย่างได้มาจากสุ่มแบบง่ายและจากการสอบถาม

ความสนใจ จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนเหมาะสมจำนวน 6 คน กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน โดยกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 เป็นนักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ส่วนกลุ่มทดลองอีกกลุ่มได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนโดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ผลการวิจัยพบว่าหลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมจากผู้วิจัยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มนักเรียนที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนไม่เหมาะสมเมื่อได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่ม

นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมจากกลุ่มช่วยเพื่อนที่มีผู้วิจัยให้การช่วยเหลือมีการปฏิบัติกับเพื่อนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เฉลิม บุญอาษา (2544: 133 -134) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 6 ด้านคือ การวางแผนงานปกครองนักเรียน การบริหารงานปกครอง การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่เหมาะสม การส่งเสริมประชาธิปไตย และการประเมินผลงานปกครอง ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานปกครองตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก การปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางคือการจัดสารวัตรนักเรียน เพื่อสอดส่องความประพฤตินักเรียน

จิตติมา จักรเพชร (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีวินัยในตนเองสูงหลังจากการใช้ชุดการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีวินัยในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการแนะแนวกับนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอเทศมีวินัยในตนเองสูงขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไพฑูรย์ การเพียร (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของครูในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน ครูกำหนดเป้าหมาย ทำโครงการและกิจกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยส่งเสริมวินัยในตนเองตามสถานการณ์และโอกาส และคำนึงถึงพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกเป็นหลัก ด้านการกระตุ้นและจูงใจครูจะมอบเกียรติบัตรและกล่าวชมเชยให้กับนักเรียนที่มีมารยาท ทำโทษโดยการว่า

กล่าวตักเตือนให้เกิดรู้ผิดรู้ชอบ และยังให้ผู้ปกครองมีส่วนในการช่วยส่งเสริมโดยการแจ้งให้ทราบในการประชุม

ผู้ปกครอง มีการประสานกับผู้มีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาและดำเนินการส่งเสริมวินัยในตนเองเพื่อหาแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสม ด้านการประเมินผลครูมีการประเมินผลสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้วิธีการสังเกตแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ พบว่าพฤติกรรมที่เป็นที่พอใจของครูคือความรับผิดชอบในงานที่มอบหมายมากขึ้น ส่วนพฤติกรรมที่ไม่น่าพอใจคือพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนลดลง

สมบุญธ จวนสง (2544 : 74) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานีมีการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับมาก แสดงว่าประสบความสำเร็จเนื่องจากได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของแก้ไขปัญหานักเรียน โรงเรียนจึงได้แสวงหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดี โดยให้มีการจัดระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา การกำหนดให้ครู – อาจารย์ติดตามดูแลพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยการประชุมผู้ปกครอง ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน

ธาระวี ศรีนนท์ (2546: 60 – 61) ได้ศึกษาผลการฝึกอบรมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรงเหนือ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังได้รับการฝึกอบรมจากผู้วิจัย การฝึกอบรมเป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าทุกด้าน เนื่องจากนักเรียนมีความรู้ ทักษะการปฏิเสธ การตัดสินใจ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังจากได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เนื่องจากนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีวัยและใช้ภาษาในการฝึกระดับเดียวกัน นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกมาก่อนเกิดความมั่นใจเป็นที่ยอมรับของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและให้ความร่วมมือในการฝึกอบรมอย่างดี

โซว์นันต์ มารุตวงศ์ (2546: 79 - 80) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ใน 3 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ผลการวิจัยพบว่าสภาพการ

ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่ามากที่สุดคือคือกิจกรรมโฮมรูมเนื่องจากครูที่ปรึกษาจะให้คำปรึกษาในกิจกรรมโฮมรูมมีเป้าหมายที่ชัดเจน รายการที่มีค่าน้อยที่สุดคือการส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / กลุ่มมีปัญหา ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง ด้านการปฏิบัติงานรายการที่มีปัญหามากที่สุดคือการเยี่ยมบ้านนักเรียน

บุญหนา ศรีลาดเลา (2546: 94) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแคนดงพิทยาคม กิ่งอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียน การคัดกรองนักเรียน การพัฒนา/ส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อ ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก และมีการดำเนินงานในระดับน้อย จึงได้จัดอบรมให้ความรู้โดยการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความเข้าใจ หลังการพัฒนาบุคลากรรอบที่ 1 พบว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษามีการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนด้วยกิจกรรม 5 กิจกรรม มีการบันทึกการช่วยเหลือแก้ไขและติดตามผล มีการจัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้านนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาเพื่อร่วมมือกับผู้ปกครองในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการเยี่ยมบ้านและการสื่อสารกับผู้ปกครอง จึงให้การอบรมรอบ 2 ในด้านที่มีปัญหาโดยมีการวางแผนเยี่ยมบ้านที่เป็นคณะ ปรากฏว่าทำให้ครูได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ประหยัด ดีเพื่อย (2546: 119 - 120) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่าก่อนการพัฒนาบุคลากรครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หลังการพัฒนาบุคลากรโดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน เกิดผลดังนี้ ด้านพฤติกรรมของครูครูมีความรู้ ความเข้าใจสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้มีประสิทธิภาพรับผิดชอบงานตนเองมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ รู้จักนักเรียนมากขึ้นตลอดจนเอาใจใส่นักเรียนมีข้อมูลย้อนกลับ นอกจากนี้ครูยังหาวิธีการใหม่ ๆ มาพัฒนานักเรียนให้ได้คุณภาพ ยังร่วมมือกันพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงานอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงวิธีการดูแลนักเรียนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันก่อให้เกิดความสามัคคี ด้านพฤติกรรม

นักเรียนเมื่อบุคลากรของโรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลนักเรียนที่รับผิดชอบและจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการพัฒนาตนเองส่งผลให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี นักเรียนมีพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากขึ้นมีความรับผิดชอบต่อตนเองทั้งด้านการเรียน การแสดง พฤติกรรมที่พึงประสงค์ กล้าซักถาม รักสถาบัน การคบเพื่อนการวางตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้จักหน้าที่ของตนเองมากขึ้น รู้จักวางตัวดูแลตนเองไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

วิชัย เจริญศรี (2546: 76 - 77) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียน การคัดกรองนักเรียน การพัฒนา/ส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อ ผลการวิจัยพบว่าครูที่ปรึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความเฉลี่ยมากทุกข้อ ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรีมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้รับการดูแลมากที่สุด ครูที่ปรึกษาได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนจน

นักเรียนไว้วางใจ เชื่อมั่นและศรัทธาและมีความจริงใจในการช่วยแก้ไขปัญหานักเรียน

ศักดิ์สิทธิ์ บุญรังสี (2546: 94 - 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม ใน 3 ด้านคือปัจจัยด้านครอบครัว ด้านโรงเรียนและด้านครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในปัจจัยตนเองของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่สามารถทำนายการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม ได้แก่ ปัจจัยด้านครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มากกว่าปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านโรงเรียน เนื่องจากนักศึกษาใช้เวลาในการเรียนการสอนอยู่กับครูค่อนข้างมาก จึงมีความสนิทสนม และครูผู้สอนมีเวลาดูแลและอบรมสั่งสอนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้นักศึกษามีวินัยในตนเองอย่างใกล้ชิด

สุจิตรา ชื่นอาภรณ์ (2546: 89 - 92) ได้ศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำหน้าที่แนะแนวตามทัศนะของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษาโรงเรียนพนิชยการราชดำเนินธนบุรี กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน ได้แก่ บริการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล การบริการสนเทศ การบริการให้คำปรึกษา และการบริการจัดวางตัวบุคคล ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีทัศนะต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทัศนะต่อ

บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาตามที่นักเรียนคาดหวังต้องการให้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษามีทัศนคติต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำหน้าที่แนะแนวตามที่ปฏิบัติและที่ตามคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกรายด้านพบว่า บริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสารสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคลและบริการติดตามผลอยู่ในระดับมาก

สุวารินทร์ โจรณิชจนภาลย์ (2547: 88) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสาธิตสาธิตพิทยาก กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ปัจจัยคือปัจจัยสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การส่งเสริมการเรียนจากผู้ปกครอง ความคาดหวังของ

ผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สำหรับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูที่ดีทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีทั้งนี้เพราะครูให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้ความสำคัญกับนักเรียน การยกย่องชมเชย แสดงความเป็นมิตรและเป็นที่ปรึกษาที่ดีเมื่อนักเรียนมีปัญหาทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู มีกำลังใจเรียน ตั้งใจเรียนและเอาใจใส่การเรียนดี

สุวัฒน์ งามยิ่ง (2547: 108 – 112) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่ดีของครู – อาจารย์ วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 ผลการวิจัยพบว่า ครู – อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 มีคุณลักษณะครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านได้แก่ด้านความรู้ ด้านการสอน ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ และด้านการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีบุคลิกภาพส่วนใหญ่เป็นแบบ A คือบุคลิกภาพปรี๊ดร้อน ชอบแข่งขัน ชอบทำงานมาก มีความมานะพยายาม ชอบฝ่าฟันอุปสรรค สำหรับความฉลาดทางอารมณ์ของครู – อาจารย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะครูที่ดี เพราะความฉลาดทางอารมณ์ของครูหากอยู่ในระดับดี จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

สังคม แก้วสว่าง (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเสสะเวชวิทยา ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเสสะเวชวิทยาอาจารย์ที่ปรึกษามีความพร้อม สามารถพัฒนานักเรียนทุกกลุ่ม ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและฝ่ายบริหาร สำหรับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือให้อาจารย์มีภาระงานเพิ่มมากขึ้น อาจารย์ที่ปรึกษามีปัญหาในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ขาดทักษะในการจัดบันทึกข้อมูลในการปฏิบัติงานและการประเมินพฤติกรรมนักเรียน การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนจากการทดลองใช้ ปรากฏว่าสามารถใช้ได้จริงมีความยืดหยุ่นและมีขั้นตอนง่ายต่อการปฏิบัติ รวมทั้งมีคู่มือที่อ่านเข้าใจง่ายสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ทันที การพัฒนาศักยภาพนักเรียนในส่วนที่

เป็นปัญหาคืออาจารย์ที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดความมั่นใจในการให้คำปรึกษา
เบื้องต้นแก่นักเรียน ส่วนกิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่เป็นปัญหา คือ กิจกรรมเพื่อนช่วย
เพื่อน กิจกรรมสื่อสารผู้ปกครอง กิจกรรมที่ควรจัดเพิ่มเติมคือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝัง
คุณธรรม
จริยธรรม

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

จอห์น (John. 1995: 1603 – A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในโรงเรียนโดยเน้น
การบริหารงานของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของนักเรียน ระเบียบวินัยของโรงเรียน
การแก้ไขปัญหานักเรียนและการปรับปรุงความประพฤตินักเรียนผลการศึกษพบว่า โรงเรียนควรจัด
กลไกในการบริหาร เพื่อให้บุคลากรของโรงเรียนได้ดูแลปัญหาวินัยของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ที่ช่วยให้
นักเรียนได้ทราบความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหของโรงเรียนมิใช่การจับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือ
สนับสนุนให้นักเรียนได้แก้ไขความประพฤติของตนเองและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและ
คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

ศรีทอง (Srithong. 1997: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่
ปรึกษาจากการรับรู้ของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษาวิทยาลัยครูในประเทศไทย
ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยความสามารถ 5 ด้านคือ มีความรู้ใน
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ทักษะการให้คำปรึกษา มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา การ
อุทิศเวลาเพื่อการทำงานและบุคลิกภาพของอาจารย์ที่ปรึกษาได้แก่ เป็นนักวิชาการ มีความคิด
รอบรู้ เป็นคนที่น่าวางใจ น่าเชื่อถือ

เจสเทน (Jesten. 2002: Abstract) ได้ศึกษาการส่งเสริมประสบการณ์การแก้ครูที่ปรึกษา
โรงเรียน เป็นโครงการงานวิจัยที่ต้องการสำรวจเทคนิคการให้คำปรึกษาของครูประจำชั้นที่ได้รับ
มอบหมายให้ดูแลนักเรียนและปฏิบัติงานที่ปรึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูประจำชั้นที่ทำหน้าที่ให้การ
ปรึกษา 15 คน ให้การฝึกอบรมในด้านสัมพันธภาพ การสื่อสารในองค์กรและสถาบัน และการสื่อสาร
สองทาง ครูที่เข้าร่วมโครงการจะถูกฝึกโดยกระบวนการทางทฤษฎีและการสัมภาษณ์ที่มีการ
ออกแบบไว้ล่วงหน้า ผลการวิจัยพบว่าครูประจำชั้นที่ทำหน้าที่ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจในบทบาท
หน้าที่ของครูที่ปรึกษาได้อย่างหลากหลายและรู้จักจุดหมายของการเป็นครูที่ปรึกษาโรงเรียนได้อย่างดี

กู๊ดวิน (Goodwin. 2003: Abstract) ได้ศึกษาประสบการณ์การได้รับการปรึกษาแนะนำ
ของนักเรียนในเมือง กรณีศึกษา ต้องการศึกษาศักยภาพการได้รับการปรึกษาแนะนำผ่าน
กระบวนการแนะนำ 2 แนวทาง คือ กรอบแนวคิดของบอร์นเบนเบรนเนอร์ และการสร้างมโนทัศน์ของ

นักเรียน ทั้ง 2 แนวทางประกอบด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียนโดยมีการทำกิจกรรมร่วมกัน และบทบาทหน้าที่ ผลการศึกษาพบว่าประสบการณ์ของนักเรียนจะได้รับแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้ 1) ระบบการช่วยเหลือของครูในการสร้างความรู้สึที่ดีต่อประสบการณ์ที่ได้รับ 2) การสร้างความรู้สึที่เป็นเจ้าของของนักเรียน 3) การส่งเสริมสนับสนุนการพบกลุ่มทางสังคมและวิชาการการแนะนำส่งเสริมการพบกลุ่มทางสังคมและวิชาการครั้งแรกของครูที่ปรึกษามีส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ นักเรียนจำนวนมากมีความคิดว่าตนเองไม่มีความหมายและความสำคัญหากขาดครูที่ปรึกษาในการดูแล โรงเรียนมัธยมศึกษาวิทยอร์จึงเห็นความสำคัญและได้กำหนดให้กิจกรรมการปรึกษาแนะนำเป็นกิจกรรมหลักของโรงเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นว่าหากโรงเรียนไม่มีระบบการปรึกษาแนะนำอาจเกิดความวุ่นวายในโรงเรียน นักเรียนจะเกิดการทะเลาะวิวาทเพราะนักเรียนรู้สึกว่ามีใครให้คำปรึกษาได้

ไดร์ทริกต์ (Deitrick. 2004: Abstract) ได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูที่ปรึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ครูและนักเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนมัธยมศึกษาระดับ 8 ผู้บริหาร 4 คนจากโรงเรียนเซนต์แคร์ ครูที่ปรึกษา/ครูจำนวน 28 คน จากโรงเรียน

ฟอร์เคิร์ช ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาในด้าน ความซื่อสัตย์ ทัศนคติทางบวก ความรักความเมตตา สัมพันธภาพ มีอารมณ์ขัน ทักษะการฟัง มองโลกในแง่ดี สนับสนุนส่งเสริมผู้อื่น ความมีน้ำใจ นักเรียน ผู้บริหารและครูคิดว่ามีค่าที่สุดต่อครูที่ปรึกษา การดูแลนักเรียน ระดับความรู้ของครูที่ปรึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาตามทัศนะของนักเรียน แต่มีความสัมพันธ์ตามทัศนะของผู้บริหารและครู

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศจะพบว่า การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือเป็นระบบที่มีการพัฒนาต้องได้รับความร่วมมือจากองค์กรเอกชน ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องตามแนวนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะครูที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญทั้งความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในบทบาทหน้าที่ เนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำและมีบทบาทที่สำคัญที่จะดำเนินงานให้นักเรียนมีวินัยและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ควบคุมตนเองให้ประพฤติอยู่ในระเบียบวินัยของสังคมส่วนรวมได้อย่างมีคุณภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างการศึกษาค้นคว้าดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2548 รวมทั้งสิ้น 136 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2548 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan.1970: 608) ได้จำนวน 118 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นจากประชากรแต่ละโรงเรียน ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	ประชากร ครูปรึกษา	กลุ่ม ตัวอย่าง
1. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต	81	70
2. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี	55	48
รวม	136	118

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) และแบบสอบถามปัจจัยในตัวครูด้าน บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ และความรู้ความเข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า สอบถามระดับพฤติกรรม/ระดับที่มีตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี 2 ด้านได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามระดับปฏิบัติ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 45 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น เพิ่มเติมข้อและเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร สิ่งตีพิมพ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานปกครองนักเรียน บทบาทครูที่ปรึกษา การให้คำปรึกษา การดำเนินงานการป้องกันปัญหานักเรียน เพื่อกำหนดแนวทางการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

2. ศึกษาข้อคำถามจากแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยของ ไชวันันต์ มารุตวงศ์ (2546: 113 – 115) พรทิพย์ บุญเจริญ (2546: 125 – 126) วิชัย เจริญศรี (2546: 100 – 105) สุจิตรา ชื่นอารมณ์ (2546: 119 – 123) สาโรช เลี่ยมสกุล (2547: 61 – 63) สุวัฒน์ งามยิ่ง (2547: 137 – 140) และสุวารินทร์ โรจน์ขจรภักดิ์ (2547: 118 – 120) เพื่อเป็นแนวคิดในการสร้างข้อกระทงคำถาม

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยในตัวครู ให้ครอบคลุมในด้านบุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์และความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยพัฒนาจากงานวิจัยของพรทิพย์ บุญเจริญ (2546: 125 – 126)

สาโรช เลี่ยมสกุล (2547: 61 – 63) สุวัฒน์ งามยิ่ง (2547: 137 – 140) และสุวารินทร์ โรจน์ขจร นภาลัย (2547: 118 – 120)

4. สร้างแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาของครูที่ปรึกษาใน เครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ให้ครอบคลุมตามระบบการดำเนินงาน 2 ด้าน ได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ได้แก่ กิจกรรม เพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยพัฒนาจากงานวิจัยของโชวันันต์ มารุตวงศ์ (2546: 113 – 115) วิชัย เจริญศรี (2546: 100 – 105) สุจิตรา ชื่นอาภรณ์ (2546: 119 – 123)

5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อทำการ ตรวจสอบและแก้ไข

6. เมื่อทำการปรับปรุงแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แนะนำแล้วนำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประกอบด้วย

6.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ

อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6.2 อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี

อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6.3 นายโชวันันต์ มารุตวงศ์

ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบางกะปิ สุขุมวิท

6.4 นางสาวสุภาวดี วงษ์สกุล

ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนสายปัญญาในวังสิต

6.5 นางพรทิพย์ บุญเจริญ

รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ

สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนำเสนอต่ออาจารย์ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พิจารณาให้ข้อเสนอแนะตรวจสอบแก้ไข

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลอง (Try out) กับครูที่ปรึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่า ความเชื่อมั่นปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา ด้านบุคลิกภาพ = .87 ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

= .84 ด้านจรรยาบรรณ = .85 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ = .78 และด้านความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน = .84 ค่าความเชื่อมั่นสภาพการดำเนินงานการป้องกันและไขปัญหาให้นักเรียนโดยรวม = .97 จำแนกรายด้านได้ดังนี้ ด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น = .94 และด้านการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน = .95 และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง = .93

9. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถาม เพื่อนำไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้ครูที่ปรึกษาที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 คน
3. ผู้วิจัยกำหนดรับแบบสอบถามคืนหลังจากที่ส่งแบบสอบถามแล้ว 7 วันและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จริง 110 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 93.22

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ให้รหัสข้อมูลทั่วไปของครูที่ปรึกษาประกอบด้วยเพศ โรงเรียนที่สังกัด ระดับชั้นที่รับผิดชอบ
2. แบบสอบถามตอนที่ 1 ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาได้แก่ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ถ้าผู้ตอบในช่องระดับพฤติกรรม/ระดับที่มี มากที่สุด	ให้ 5	คะแนน
ถ้าผู้ตอบในช่องระดับพฤติกรรม/ระดับที่มี มาก	ให้ 4	คะแนน
ถ้าผู้ตอบในช่องระดับพฤติกรรม/ระดับที่มี ปานกลาง	ให้ 3	คะแนน
ถ้าผู้ตอบในช่องระดับพฤติกรรม/ระดับที่มี น้อย	ให้ 2	คะแนน

ถ้าผู้ตอบในช่องระดับพฤติกรรม/ระดับที่มี น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

3. แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนของครูที่ปรึกษา ประกอบด้วย การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ถ้าผู้ตอบในช่องระดับปฏิบัติมากที่สุด ให้	5	คะแนน
ถ้าผู้ตอบในช่องระดับปฏิบัติมาก ให้	4	คะแนน
ถ้าผู้ตอบในช่องระดับปฏิบัติปานกลาง ให้	3	คะแนน
ถ้าผู้ตอบในช่องระดับปฏิบัติน้อย ให้	2	คะแนน
ถ้าผู้ตอบในช่องระดับปฏิบัติน้อยที่สุด ให้	1	คะแนน

4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี เพศ โรงเรียนที่สังกัด และระดับชั้นที่รับผิดชอบ โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละและนำเสนอในตารางประกอบความเรียง

4.2 วิเคราะห์ระดับพฤติกรรม/ระดับที่มีปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาได้แก่ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ และความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายด้าน แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544: 75) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายความว่า	มีพฤติกรรม/ระดับที่มีในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายความว่า	มีพฤติกรรม/ระดับที่มีในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายความว่า	มีพฤติกรรม/ระดับที่มีในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายความว่า	มีพฤติกรรม/ระดับที่มีในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายความว่า	มีพฤติกรรม/ระดับที่มีในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติการดำเนินงานการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อและรายด้าน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544: 75)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายความว่า	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายความว่า	มีการปฏิบัติในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายความว่า	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

4.4 หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) การพิจารณาระดับความสัมพันธ์พิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ดังนี้ (รวิวรรณ ชินะตระกูล. 2533: 102)

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .80 – 1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันสูงมาก
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .60 – .79 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .40 – .59 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .20 – .39 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันน้อย
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .01 - .19 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

5. สรุปประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี จากแบบสอบถาม ปลายเปิดโดยวิเคราะห์เนื้อหาของประเด็นคำตอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

- 2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค

3. สถิติทดสอบสมมุติฐาน

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาศาภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนของครูที่ปรึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์และการแปลผลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	=	จำนวนครูที่ปรึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ย
S.D.	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	=	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
**	=	มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ .01
X1	=	ด้านบุคลิกภาพ
X2	=	ด้านสัมพันธภาพกับนักเรียน
X3	=	ด้านจรรยาบรรณ
X4	=	ด้านความฉลาดทางอารมณ์
X5	=	ด้านความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
Y	=	การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน
Y1	=	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น
Y2	=	กิจกรรมเพื่อนเพื่อเพื่อน
Y3	=	กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาภาพการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครูที่ปรึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนของครูที่ปรึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี 2 ด้าน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา 5 ด้านกับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครูที่ปรึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ โรงเรียนที่สังกัด ระดับชั้นที่รับผิดชอบ วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ โรงเรียนที่สังกัด ระดับชั้นที่รับผิดชอบ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	33	30.00
หญิง	77	70.00
รวม	110	100.00
2. โรงเรียนที่สังกัด		
นวมินทราชินูทิศ สอนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี	42	30.00
สอนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต	68	70.00
รวม	110	100.00
3. ระดับชั้นที่รับผิดชอบ		
มัธยมศึกษาตอนต้น	70	61.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย	40	38.20
รวม	110	100.00

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 สังกัดโรงเรียนสอนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 61.8 และรับผิดชอบในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 70 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา 5 ด้าน คือ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกรายด้าน ผลปรากฏดัง ตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรม/ระดับที่มี ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาใน
เครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี รายด้าน

ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา	ระดับพฤติกรรม/ระดับที่มี		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบุคลิกภาพ	4.18	0.46	มาก
2. ด้านสัมพันธภาพของครูกับนักเรียน	4.20	0.45	มาก
3. ด้านจรรยาบรรณ	4.32	0.45	มาก
4. ความฉลาดทางอารมณ์	4.23	0.40	มาก
5. ด้านความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.94	0.55	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่าครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับพฤติกรรมในด้านด้านบุคลิกภาพ ด้านสัมพันธภาพของครูกับนักเรียน ด้านจรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีระดับความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไข
ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี 2 ด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนใน 2 ด้าน คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน คือ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้าน ผลปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติสภาพการดำเนินการป้องกันและ
แก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี โดยรวม
และรายด้าน

สภาพการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น	4.11	0.43	มาก
2. การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน			
กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน	3.90	0.48	มาก
การสื่อสารกับผู้ปกครอง	3.96	0.48	มาก
รวม	3.99	0.41	มาก

ตารางที่ 4 แสดงว่าครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีการ
ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา 5 ด้านกับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษากับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรียนในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ผลปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษากับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรียนในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	Y1	Y2	Y3	Y
บุคลิกภาพ (X1)	1.00	0.64	0.66	0.73	0.63	0.66**	0.53**	0.51**	0.63**
ด้านสัมพันธภาพของครู									
กับนักเรียน (X2)		1.00	0.65	0.64	0.57	0.68**	0.51**	0.54**	0.64**
จรรยาบรรณ (X3)			1.00	0.72	0.66	0.67**	0.55**	0.55**	0.66**
ความฉลาดทางอารมณ์									
(X4)				1.00	0.67	0.72**	0.57**	0.62**	0.71**
ด้านความรู้ความเข้าใจใน									
ระบบการดูแลช่วยเหลือ									
นักเรียน (X5)					1.00	0.71**	0.63**	0.61**	0.73**
Y1						1.00	0.73**	0.68**	
Y2							1.00	0.66**	
Y3								1.00	
Y									1.00

* * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ระหว่างด้านบุคลิกภาพ ด้านสัมพันธภาพของครูกับนักเรียน ด้านจรรยาบรรณ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ และด้านความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนมีความสัมพันธ์อยู่ระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ($r = 0.63, 0.64, 0.66$ และ 0.71) ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ภายในระหว่างปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาด้านบุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครู จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการให้คำปรึกษาเบื้องต้นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาด้านบุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาด้านบุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครู จรรยาบรรณ มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความฉลาดทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน

ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน สรุปได้ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

ฝ่ายบริหารควรมีการดำเนินการดังนี้

- 1) จัดอบรมให้ความรู้ด้านเทคนิค ทักษะการให้คำปรึกษาแก่ครูที่ปรึกษา
- 2) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับดูแลนักเรียนที่เป็นประโยชน์
- 3) จัดสถานที่การให้คำปรึกษาแก่นักเรียน จัดชั่วโมงหรือเวลาในการให้คำปรึกษากับครู

ที่ปรึกษา

ครูที่ปรึกษาควรมีการดำเนินการดังนี้

- 1) มีข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหา
- 2) มีการส่งต่อเพื่อการติดตามและประสานงานแก้ไขได้ต่อเนื่อง
- 3) มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในสถานศึกษา เช่น งานแนะแนว กลุ่มบริหาร

กิจการนักเรียน งานอนามัย เมื่อพฤติกรรมนักเรียนไม่ดีขึ้น

2. กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

ควรมีการดำเนินงานดังนี้

- 1) กำหนดแนวทางรูปแบบกิจกรรมในรูปของตาราง
- 2) ควรมีรูปแบบที่หลากหลายและต้องไม่เกิดความแปลกแยกกับนักเรียนที่มีปัญหา

3. กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

ฝ่ายบริหารควรมีการดำเนินงานดังนี้

- 1) อำนวยความสะดวกในการติดต่อกับผู้ปกครองกรณีที่มีนักเรียนมีปัญหาเร่งด่วน เช่นการใช้โทรศัพท์ รถโรงเรียน

- 2) จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อการดูแลนักเรียนโดยเฉพาะ

ครูที่ปรึกษาควรมีการดำเนินงานดังนี้

- 1) จัดทำทะเบียนผู้ปกครองนักเรียนในชั้นเรียน
- 2) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในปกครองตนเอง
- 3) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองทุกคนไม่เฉพาะผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหาเท่านั้นและมีความ

หลากหลาย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีความมุ่งหมายของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา ในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ใน 2 ด้าน ได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน คือกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรม/ระดับที่มีปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี 5 ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีกับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ประชากร ได้แก่ครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2548 จำนวน 136 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2548 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากประชากรแต่ละโรงเรียน จำนวน 118 คน

สมมุติฐานของการวิจัย

ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2548 จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเป็นแบบเลือกตอบ และแบบสอบถามปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา 5 ด้าน ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 2 ด้าน คือการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ได้แก่กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

จากจำนวนแบบสอบถาม 118 ฉบับที่ส่งไป ได้รับกลับคืนมาและตรวจสอบความสมบูรณ์สามารถใช้วิเคราะห์ได้จำนวน 110 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.22

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ดังนี้
วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา 5 ด้านคือ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ และความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 2 ด้าน คือการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ได้แก่ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษากับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีมีระดับปฏิบัติการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านคือ

การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก

ในด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ สามารถรักษาความลับของนักเรียนที่มารับการปรึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยคือ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนตามเวลาที่จัดไว้

2. ในด้านการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า

2.1 ครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ ให้อิสระนักเรียนในการจัดกลุ่มหรือคู่การทำงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ จัดกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะปัญหาเดียวกัน

2.2 ครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับการปฏิบัติในการสื่อสารกับผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับการเชิญวิทยากรเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแก่ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ค่าเฉลี่ยอันดับแรกคือ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง

3. ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ในด้านบุคลิกภาพ ด้านสัมพันธภาพของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ ในระดับมากทุกด้าน ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี 5 ด้านคือ ด้านบุคลิกภาพ ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ทุกด้านมีความสัมพันธ์กับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน คือการให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ได้แกกิจกรรม

เพื่อนช่วยเพื่อน การสื่อสารกับผู้ปกครอง อาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เดิม ได้รับนโยบายให้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 และพัฒนาระบบตลอดมาเพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้เรียนไม่ให้เกิดปัญหา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพ

ในปีการศึกษา 2547 สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 3) ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้และขยายผล โดยใช้สถานศึกษาที่มีความพร้อมสามารถเป็นแกนนำขยายเครือข่ายให้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสพการณ์กับสถานศึกษาใกล้เคียง ใช้แนวทางแบบกัลยาณมิตร กำหนดหลักการการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จสถานศึกษาและผู้บริหารต้องยึดหลักว่า มนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เพียงแต่ใช้วิธีการและเวลา การยึดผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งการป้องกันแก้ไขปัญหาระดับต้น หรือส่งเสริมสนับสนุน ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งร่วมคิด ร่วมทำ ไม่ว่าบุคลากรระดับใด (กรมสามัญศึกษา. 2544: 3)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือว่าเป็นนโยบายหลักของประเทศ จึงทำให้สถานศึกษา บุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องถือเป็นแนวปฏิบัติที่เคร่งครัด โดยเฉพาะโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีได้กำหนดให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภาระหลักของกลุ่มบริหารกิจการนักเรียนโดยมีการออกคำสั่งดำเนินการ และยังเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของข้าราชการ (โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. 2549: 5) สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช เจริญศรี (2546: 80) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี พบว่ามีการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การปฏิบัติงานในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก

การให้คำปรึกษาเบื้องต้นมีระดับค่าเฉลี่ยอันดับแรก อาจเนื่องมาจากข้อกำหนดของกรมสามัญศึกษา (2544: 24) กำหนดให้ครูที่ปรึกษาต้องให้การปรึกษาเบื้องต้นเพื่อช่วยผ่อนคลายปัญหาของนักเรียนให้น้อยลง ด้านความรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติของนักเรียน มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ นอกจากนี้บทบาทของครูที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นเพียงผู้สอนอย่างเดียว ครูที่ปรึกษามีความสำคัญมากขึ้นในการเป็นพี่เลี้ยงฝึกอบรมความเป็นผู้ใหญ่ให้กับนักเรียนคอยช่วยเหลือในงานที่เกินความสามารถของนักเรียน เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ชีวิตนักเรียนที่ดี ให้คำปรึกษาเบื้องต้นในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน (เรียม สีทอง. 2541: 4) ครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่จะหาวิธีที่ช่วยลดปัญหาหรือขจัดปัญหา ตลอดจนแก้ไขปัญหาก็อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน (ปรีมล นครินทร์. 2529: 90)

สภาพปัจจุบันนักเรียนประสบปัญหามากขึ้นเนื่องมาจากการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ได้ง่าย โดยเฉพาะในยุคที่โลกไร้พรมแดนในการรับข่าวสารก่อให้เกิดนักเรียนมีปัญหาดังต่าง ๆ เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาส่วนตัว ปัญหาสุขภาพ (สุชา จันทร์อม. 2538:2) ครูที่ปรึกษาจึงต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนมากขึ้นใกล้ชิดมากขึ้น ต้องให้คำแนะนำให้การปรึกษาอย่างมีเทคนิค และบางครั้งต้องให้การช่วยเหลือแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน เพราะครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด เป็นผู้ทำหน้าที่แทนพ่อแม่ ผู้ปกครองเมื่อนักเรียนอยู่ในโรงเรียน (กรมสามัญศึกษา. 2544: คำนำ) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ชื่นอารมณ์ (2546: 90) ที่ศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำหน้าที่แนะแนวตามทัศนะของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษาโรงเรียนพาณิชยการราชดำเนินธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่าอาจารย์ที่ปรึกษามีการทำหน้าที่การบริการให้คำปรึกษาโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะวิธีการให้คำปรึกษา การจัดเวลาในการให้คำปรึกษา ผนวกกับปัจจุบันมีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 มาใช้และกำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษา และฝึกอบรมแก่นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม รับผิดชอบสังคมและความปลอดภัยแก่นักเรียนตามเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2547: 39)

ในด้านการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อภิปรายได้ดังนี้

กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน มีระดับการปฏิบัติในอันดับท้ายสุด เนื่องมาจากจำนวนนักเรียนต่อห้องในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยมีจำนวนมากและมีความแตกต่างกัน อาจทำให้การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนของครูที่ปรึกษาเป็นอย่างลำบาก ครูที่ปรึกษาอาจขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรม ดังเช่นงานวิจัยของสังคม แก้วสว่าง (2547: 74) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเสฉะเวชวิทยาผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนเสฉะเวชวิทยาคือการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนครูที่ปรึกษายังขาดการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและมีขั้นตอนวิธีการที่ซับซ้อน สมศรี กิตติพงศ์ไพศาล (2536: 28) กล่าวถึงการนำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้กับนักเรียน ครูควรมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย เทคนิคที่ใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการเรียนการสอนหรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

การสื่อสารกับผู้ปกครอง มีระดับการปฏิบัติมาก อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในเครือข่ายสวนกุหลาบวิทยาลัยจะมีการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างเป็นทางการปีละ 2 ครั้ง เพื่อรายงานผลการเรียน

ความประพฤติและด้านอื่น ๆ ของภาคเรียน มีการส่งไปรษณียบัตรแจ้งผลการขาดเรียน สายด่วน ปกครองกรณีติดต่อผู้ปกครอง สานสัมพันธ์ผู้ปกครอง (โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. 2546ค: 23) สอดคล้องกับแนวคิดของพยุงค์ดี สนเทศ (2533: 47) โรงเรียนอาจจัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง ด้วยวิธีการอื่น ๆ หลายวิธี เช่น การติดต่อทางโทรศัพท์ ทางจดหมาย

สำหรับนักเรียนใหม่ทางโรงเรียนจะมีการเชิญผู้ปกครองมาพบตัวและร่วมฟังนโยบายจากทางโรงเรียนสอดคล้องกับแนวคิดของกาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2531: 45) ที่กล่าวว่า การเชิญผู้ปกครองมาประชุมในวันแรกโรงเรียนควรอธิบายให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าใจว่าโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายอะไรจากนักเรียน ระเบียบโรงเรียนที่นักเรียนต้องทราบและปฏิบัติอย่างไร

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือการเชิญวิทยากรเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแก่ผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางอาจมาจากการเชิญวิทยากรมาบรรยายโดยครูที่ปรึกษามีความยุ่งยากและมีค่าใช้จ่าย ดังนั้นจึงเป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายบริหารโดยตรง สอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2544: 3) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่จำเป็นในการส่งเสริมให้การดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งรองผู้อำนวยการทุกฝ่าย ต้องตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานและร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. ผลการศึกษาระดับพฤติกรรม/ระดับที่มีปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 คือด้านบุคลิกภาพ ด้านสัมพันธภาพของครูกับนักเรียน ด้านจรรยาบรรณ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อาจกล่าวได้ ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่มุ่งพัฒนาอาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงมุ่งเน้นให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่ได้คุณภาพตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ครูต้องมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบที่จะทำให้บทบาทของครูเกิดผลคือ ครูต้องมีความรัก ความเอื้ออาทร มีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพที่ดีพร้อมที่จะแนะนำและร่วมกันแก้ปัญหาของผู้เรียน (ประหยัด ดีเพ็ญ. 2546: 1) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2535: 6) กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณครูไว้ 9 ข้ออย่างชัดเจนแสดงให้เห็นว่าครูต้องมีการพัฒนาตนเองไม่เพียงแต่ความรู้หรือทักษะที่จะไปสอนผู้เรียนเท่านั้นแต่ต้องพัฒนาตนเองในด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2544: 11) ได้กล่าวว่าครูจะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา

การประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา (2544ก: 75 – 81) ได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพด้านกระบวนการไว้ที่เกี่ยวข้องกับตัวครู มาตรฐานที่ 2.2 กำหนดให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องได้รับการพัฒนาให้มีเจตคติที่ดี มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ และตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนต้องมีแผนการพัฒนามุ่งเน้นให้ครูที่ปรึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ จึงทำให้สถานศึกษาต่าง ๆ ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลให้สถานศึกษาผ่านเกณฑ์การประเมิน

นอกจากนี้ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงตนเอง อาจมีสาเหตุมาจากการประเมินวิทยฐานะเข้าสู่ตำแหน่งครูชำนาญการของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางวิธีการ ตัวชี้วัดเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในด้านสมรรถนะประจำสายงานเป็นเกณฑ์การประเมิน ทำให้ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัฒน์งามยิ่ง (2547: 108) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่ดีของครู – อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 พบว่าครู – อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 มีคุณลักษณะที่ดีได้แก่ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของเสนีย์ สังข์ทอง (2536: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู

อุตสาหกรรมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นอันดับแรกคือคุณลักษณะด้านคุณธรรม

3. ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้านสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากครูที่ปรึกษามีความใกล้ชิดและเป็นบุคคลที่นักเรียนให้ความสนิทสนมและไว้วางใจมากที่สุด บทบาทครูที่ปรึกษามีการเปลี่ยนแปลงจากผู้สอนมาเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้แนะแนว ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานของครูที่ปรึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นคือ ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาเอง เช่นการสร้างสัมพันธภาพในการดูแลนักเรียนโดยทำความรู้จักนักเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ ความสบายใจ (สุมน อมรวิวัฒน์. 2518: 120)

ในการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาแก่นักเรียน สัมพันธภาพมีความสำคัญมาก หากครูที่ปรึกษามีสัมพันธภาพที่ดีทำให้นักเรียนกล้าเปิดเผยและพูดคุยได้อย่างมั่นใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ชื่นอาภรณ์ (2546: 91) ที่ศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำหน้าที่แนะแนวตามทัศนะของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษาโรงเรียนพาณิชยการ

ราชดำเนินธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่าคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากดังที่วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2533: 4) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลแรกที่นักเรียนนึกถึงและขอความช่วยเหลือ ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจึงต้องกระทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี สร้างความศรัทธาเลื่อมใสให้เกิดขึ้นโดยอาศัยหลักจรรยาบรรณในการทำหน้าที่สอดคล้องกับวัฒนา พัชรวิช (2539: 151) กล่าวว่า การบริการให้คำปรึกษาเป็นหัวใจของบริการแนะแนวซึ่งเป็นบริการที่สำคัญที่สุด บริการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้บริการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาเพื่อช่วยให้แก้ไขปัญหานั้นได้อย่างดี

อาจกล่าวได้ว่าครูที่ปรึกษามีการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีกระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือชัดเจนตรวจสอบได้ ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการทำงานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูที่ปรึกษาต้องมีทักษะ ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ ในเครื่องมืออย่างลึกซึ้ง และคุณลักษณะจำเป็นในด้าน บุคลิกภาพ ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน จรรยาบรรณ ความฉลาดทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะทำให้สามารถดำเนินการให้เกิดผลแก่นักเรียนมี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบมากขึ้น (ประหยัด ตีเพื่อย 2546: บทคัดย่อ)

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาเพื่อนำไปวางแผน ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของบริบทของโรงเรียน ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

ฝ่ายบริหารควรมีการดำเนินการดังนี้

- 1) จัดอบรมให้ความรู้ด้านเทคนิค ทักษะการให้คำปรึกษาแก่ครูที่ปรึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะด้าน
- 2) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เกี่ยวกับการดูแลนักเรียนให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทราบ
- 3) จัดสถานที่การให้คำปรึกษาแก่นักเรียน จัดชั่วโมงหรือเวลาในการให้คำปรึกษากับครูที่ปรึกษาเป็นสัดส่วน

ครูที่ปรึกษาควรมีการดำเนินการดังนี้

- 1) มีข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหา
- 2) มีการส่งต่อเพื่อการติดตามและประสานงานแก้ไขได้ต่อเนื่อง
- 3) มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในสถานศึกษา เช่น งานแนะแนว
กลุ่มบริหารกิจการนักเรียน งานอนามัย เมื่อพฤติกรรมนักเรียนไม่ดีขึ้น

2. กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

ควรมีการดำเนินงานดังนี้

- 1) กำหนดแนวทางรูปแบบกิจกรรมในรูปแบบของตาราง
- 2) ควรมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อนำมาประยุกต์ใช้และต้องไม่เกิดความ
แปลกแยกกับนักเรียนที่มีปัญหา

3. กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

ฝ่ายบริหารควรมีการดำเนินงานดังนี้

- 1) อำนวยความสะดวกในการติดต่อกับผู้ปกครองกรณีที่มีนักเรียนมีปัญหาเร่งด่วน
เช่นการใช้โทรศัพท์ รถโรงเรียน
- 2) จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อการดูแลนักเรียนโดยเฉพาะ
- 3) ประสานงานในการติดต่อวิทยากรให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่น่าสนใจและตรงกับ
ความต้องการของผู้ปกครองให้กับครูที่ปรึกษา

ครูที่ปรึกษาควรมีการดำเนินงานดังนี้

- 1) จัดทำทะเบียนผู้ปกครองนักเรียนในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ
- 2) ผู้ปกครองควรมีส่วนรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในความ
ดูแลปกครองของตนเอง
- 3) มีการสื่อสารกับผู้ปกครองทุกคนไม่เฉพาะผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหาเท่านั้น
และใช้วิธีการสื่อสารหลากหลาย

4. ด้านปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษา

จากการที่ระดับของด้านความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความรู้ความเข้าใจในระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีระดับเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ดังนั้นฝ่ายบริหารควรมีการพัฒนาอบรมใน
ด้านความฉลาดทางอารมณ์ และความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
กับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตามทัศนคติของนักเรียนใน
แต่ละโรงเรียนเพื่อนำข้อมูลมาใช้ที่เหมาะสม

2. ควรศึกษาปัจจัยการสนับสนุนที่มีผลต่อการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา
นักเรียนเช่น งบประมาณ ผู้บริหาร ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา สภาพแวดล้อม
3. ควรศึกษาผลของการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). เอกสารประกอบการประชุมรับฟังความคิดเห็น(ร่าง)แบบพัฒนาการ
แผนแนว กระทรวงศึกษาธิการ (2545 – 2549) . พิษณุโลก: ศูนย์การแผนแนว จังหวัด
พิษณุโลก โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี. ถ่ายเอกสาร
- . (2545). คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์.
- กรมสามัญศึกษา. (2530). คู่มือการปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ:
กองพัสดุและอุปกรณ์.
- . (2532). เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา
- . (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- กรมสุขภาพจิต. (2543). คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- . (2544ก). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่ง
สินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2544ข, สิงหาคม). การให้คำปรึกษา. วารสารการศึกษา กทม. 24(11) : 15-16.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546ก). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2546ข). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา
- . (2547). คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข. (2546). คู่มือผู้บริหารการสร้างคู่มือเครือข่ายการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.
- กาญจนา นาคสกุล. (2546, กรกฎาคม). ปฏิรูปการศึกษากับปัญหาจริยธรรมในสังคมไทย. วารสาร
วิชาการ. 6(7) : 4
- กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. (2531). การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร.

- กิตติพงษ์ วรจำปา. (2536). *บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัด กรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติมา ปรีดีดิลก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษร พัฒนา
- คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลวัยรุ่น (อายุ 13 – 18 ปี) (2537). *วัยรุ่นวัยสร้างสรรค์ เพื่อสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล. (2529). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จตุพร เพ็งชัย. (2534). *สุขภาพจิต*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- จรรยา สุวรรณทัต; และดวงกมล เวชบรรยงรัตน์. (2529). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย สุขุทัยธรรมมาธิราช.
- เฉลิม บุญอาษา. (2544). *การปฏิบัติงานปกครองนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม. (2527). *พัฒนาการวัยรุ่นและบทบาทครู*. เชียงใหม่: โครงการตำรา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชม ภูมิภาค. (2523). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชวนพิศ ทองทวี. (2522). *เอกสารประกอบการเรียนวิชาศึกษา 122 จิตวิทยาศึกษา*. มหาสารคาม: วิทยาลัยครูมหาสารคาม.
- ชวนพิศ วงศ์คช. (2538). *ผลการสอนเสริมโดยเพื่อนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและ ปานกลางต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ต่ำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านค่าย จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การ วัดผลการศึกษา) ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร
- ชาระวี ศรีนนท์. (2546). *ผลของการฝึกอบรมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถใน การป้องกันการเสพติดของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ฐีชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: เทพนิมิตการพิมพ์
- ไชวันันต์ มารุตวงศ์. (2546). *การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2527, กุมภาพันธ์ – มีนาคม). *จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน*. *วารสารแนว*. 18(91) : 58–71.
- ทวีศิลป์ สารเสน. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.(เทคโนโลยีการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธเนศ ขำเกิด. (2533, พฤษภาคม). *การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน*. *วารสารมิตรครู*. 9(30) : 4
- ธัญพร บุษปฤกษ์. (2543). *บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาในทัศนะของนักศึกษาและปัญหาในการทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาเขต กลุ่มช่างอุตสาหกรรม ในส่วนกลางสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. (2544). *สังคมศาสตร์การศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธิตยา จันทลานุกรณ์. (2537). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2544). *ความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ: ก.พลพิมพ์(1996).
- ธีรศักดิ์ คงเจริญ. (2545). *การประเมินคุณลักษณะครูอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 7*. วิทยานิพนธ์. กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2544, พฤษภาคม). *นักเรียน นักเลง ปัญหาที่ทำทายนักการศึกษาปัจจุบัน*. *วารสารวิชาการ*. 4(11) : 27 – 30.

- นารี โนภระ. (2536). *ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียนและสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่และโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา วีระพันธ์. (2536). *การปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บั้งอร ภูภิรมย์ขวัญ. (2526). *การวัดบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญหนา ศรีลาดเลา. (2546). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแคนดงพิทยาคม กิ่งอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์*. รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ประมวล หมั่นดี. (2542). *คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนักเรียนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- ประยูรศรี มณีสร. (2535). *จิตวิทยาวัยรุ่น ครั้งที่ 3*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- ประเสริฐ ลีอำนนต์กุล. (2546). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของอาจารย์วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประหยัด ทองมาก. (2526, ตุลาคม – พฤศจิกายน). *ครูกับการพัฒนาเด็ก*. *วารสารแนะแนว*. 18(89) : 13.
- ประหยัด ดีเฟื้อย. (2546). *การพัฒนาบุคลากรด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีมล นครินทร์. (2529, พฤษภาคม). *อาจารย์ที่ปรึกษาบทบาทหนึ่งของอาจารย์ในสถานศึกษา*. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 2(4) : 88.

ปัญญา เจริญวงศ์. (2534, สิงหาคม). คุณภาพสังคมแปลงวัยรุ่นให้หายวุ่น ผลกระทบมาจากสังคม.

ไทยรัฐ : หน้า 5

พยุงค์ศักดิ์ สนเทศ. (2533, มีนาคม). การบริหารงานปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารสาร

พัฒนาหลักสูตร .18(90) : 46 – 49.

พรทิพย์ บุญเจริญ. (2546). บทบาทด้านการเรียนการสอนตามแนวของกรมวิชาการ กระทรวง

ศึกษาธิการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขต ปทุมธานี 4.

สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

พรอณี ช.เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.

พรอณี ไสยะโร. (2527). ผลของการให้เพื่อนช่วยสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

เจตคติต่อคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (วัดผลทางการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

พระธรรมปิฎก (ปอ.ปยุตโต). (2543). เจตโกศลหรือปรีชาเชิงอารมณ์. วารสารกระแสวัฒนธรรม." 1

(1) : 6 – 7.

พล แสงสว่าง. (2536). "วินัยในตนเอง : รากฐานของมวลพัฒนา." ใน การพัฒนาวินัยในตนเอง

หลักการสอนและแนวปฏิบัติ. บรรณาธิการโดยหรรษา นิลวิเชียร. หน้า4. ปัตตานี :

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

พิชญ์มณฑน์ ลีกำเนิดไทย. (2544). รายงานการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.

พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2531, มิถุนายน). เทคนิคการปกครองนักเรียน. สารพัฒนาหลักสูตร. 16(74) : 4-5.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ,ใน

แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์

อุทัยรัตน์ กมลธร. บัณฑิตวิทยาลัย หน้า 262 – 269. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปิญญู สาร. (2533). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มนัส บุญประกอบ. (2542, สิงหาคม). กรณีศึกษาคุณโสภณ สุภาพงษ์ ภาพสะท้อนอีกความ

สำเร็จ. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 5(1) : 19

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2547). พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: เอกสาร

อัดสำเนา.

- ระวีวรรณ ชินะตระกูล. (2533). *หลักการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- . (2538). *วิธีการวิจัยการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง.
- รุ่งกานต์ ศรีลัมพ์. (2530). *ประสิทธิผลการสอนสุขศึกษาเรื่องกามโรคแก่หญิงอาชีพพิเศษแบบเพื่อนสอนเพื่อนในสถานบริการ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่งทิวา จักรกร. (2526). *การมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองธรรม.
- เรียม ศรีทอง. (2541). *งานอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. เอกสารโครงการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา หน้า 4 .* ปทุมธานี : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี . (2546ก). *สารสนเทศประจำปีการศึกษา 2546*. ปทุมธานี: เอกสารอัดสำเนา.
- . (2546ข). *เอกสารประกอบความรู้เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. ปทุมธานี : เอกสารอัดสำเนา.
- . (2546ค). *ขอบข่ายงานและการพรรณงานฝ่ายปกครอง*. ปทุมธานี: เอกสารอัดสำเนา.
- . (2547). *เอกสารนิเทศคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. ปทุมธานี: เอกสารอัดสำเนา.
- . (2549). *แบบประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของข้าราชการ*. ปทุมธานี : เอกสารอัดสำเนา.
- โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต. (2545). *สารสนเทศปีการศึกษา 2545*. ปทุมธานี: เอกสารอัดสำเนา
- ลักขณา สิริวัฒน์. (2543). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วัชร ทรัพย์มี. (2533). *ทฤษฎีและกระบวนการให้บริการคำปรึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- วัฒนา พัทธวานิช. (2539). *หลักการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแกรมมี
- วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2533). *จรรยาบรรณในอาชีพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลี หลีสันติพงศ์. (2538, เมษายน – พฤษภาคม). *การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน : เพื่อนช่วยเพื่อน*. *วารสารแนะแนว*. 29(158) : 15 – 21.

- วิชัย เจริญศรี. (2546). *การศึกษาการปฏิบัติงานครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2544). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ศักดิ์สิทธิ์ บุญรังศรี. (2546). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ส. ศิวรักษ์. (2516, มกราคม – มีนาคม). ครูในอุดมคติ. *วารสารปจวรายสาร*. 85.
- สภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย. (2547). *การประชุมสัมมนาวิชาการ ประจำปี 2547*. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.
- สมชาย วงษ์คล้าย. (2530). *การสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูช่างอุตสาหกรรมที่ทำการสอน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม.(การอาชีวศึกษา) นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- สมชาย อรัญอนันตชัย. (2541). *การจัดบริการแนะแนวของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงตามทัศนะของนักศึกษา*. ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- สมบุรณ์ จวนสง. (2544). *การปฏิบัติงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร
- สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. (2533, กุมภาพันธ์). เพื่อนผู้ให้การปรึกษาแนวทางใหม่สำหรับครูแนะแนว. *วารสารแนะแนว*. (24) : 47 – 51.
- สมศรี กิตติพงศ์พิศาล. (2536, กันยายน – ธันวาคม). กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน, *วารสารโรงพยาบาลศรีธัญญา*. 1(3) : 23 – 26.
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. (2528, พฤศจิกายน). สายสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง, *สารพัฒนาหลักสูตร*. (39) : 24–27.
- สังคม แก้วสว่าง. (2547). *การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเสสสะเวชวิทยา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สาคร บัวศรี. (2546, 13 สิงหาคม). จี้ ร.ร.ทำแฟ้มประวัติเด็กกลุ่มเสี่ยง. *มติชนรายวัน*. หน้า 21.

- สายสมร ยุวนิมิ. (2545, พฤษภาคม). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้ของกรมสามัญศึกษา. วารสารวิชาการ. 5(5) : 74.
- สาโรช เลี่ยมสกุล. (2547). คุณลักษณะของครูพลศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษของผู้บริหารและครูพลศึกษา โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาพลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต2 . (2548). ค่ายอบรมเครือข่ายทดแทนเพื่อนเพื่อเพื่อน. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547ก, 30 มิถุนายน). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการ สานสายใยครูและศิษย์, มติชนรายวัน. หน้า 32.
- . (2547ข, 7 กรกฎาคม). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน," มติชนรายวัน. หน้า 30.
- . (2547ค). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำหรับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- .(2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก ภาระของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเพื่อผู้เรียนและสังคม. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2544). แนวปฏิบัติของครูในสถานศึกษาเอกชนเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. (2535). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- . (2534). กค. อดีตปัจจุบันอนาคต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547, 18 กันยายน). รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาส 2 ปี 2547. มติชนรายวัน. หน้า 2.
- สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม). ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา, วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 38(2) : 12.

- ลำเนาวิ ขจรศิลป์. (2525). ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการส่งเสริมกิจการพัฒนานักศึกษา ใน
ปัจจุบันและอนาคต. ในสรุปและประเมินผลการสัมมนาผู้บริหารกิจการนักศึกษา ครั้งที่ 4 ณ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย
- สุชุม เฉลยทรัพย์. (2547, 12 กันยายน). เช็กซ์ กับเยาวชน แคไหน ? ที่ว่าพอดี. มติชนรายวัน.
หน้า 5.
- สุจิตรา ชื่นอารมณ์. (2546). การศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำหน้าที่แนะแนวตาม
ทัศนะของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษา โรงเรียน
พณิชยการราชดำเนิน ธนบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- สุจิต เพียรชอบ. (2520). ที่ปรึกษาชี้ทางสว่างใส. เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักสูตรและการ
สอนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิต เพียรชอบ;และ วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2532). รายงานการวิจัยสภาพการให้คำปรึกษานักศึกษา
ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ฝ่ายตำราและเอกสารวิชาการ ศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครู
- สุชา จันทรเฒ. (2527). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- .(2528). วัยรุ่น. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- .(2542). จิตวิทยาเด็กเกเร. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดา ทัพสุวรรณ. (ม.ป.ป.). หนังสือผู้นำในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2518). บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ในการสอนและวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ:
ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวารินทร์ โจนะจรรยา. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์พิทยา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรกุล เจนอบรม. (2542, สิงหาคม). EQ/EI. วารสารการศึกษาออกโรงเรียน. 2(8) : 20.
- สุรพล บุญมีทองอยู่. (2542). ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2535, ตุลาคม – ธันวาคม). การสังเกตห้องเรียนที่ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ.
วารสารสารพัฒนาหลักสูตร. 26(118) : 96 – 99.

- .(2543, มกราคม). การสอนนักเรียนเป็นรายบุคคล, *วารสารวิชาการ*. 3(1) : 57 – 58.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา* .พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ งามยิ่ง. (2547). *คุณลักษณะครูที่ดีของครู – อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1และภาคกลาง 5 .* สารนิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุดใจ ตั้งทองสวัสดิ์. (2532). *การใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 .* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เสนีย์ สังข์ทอง. (2536). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม ตามทัศนะของนักเรียนผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร.* ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- โสภณ พวงสุวรรณ. (2545, มกราคม – เมษายน). ความฉลาดทางอารมณ์กับผู้นำ. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. 1(1) : 22.
- โสธร แสนศิริพันธ์. (2526). *การพัฒนาทรัพยากรคนเพื่อชีวิต.* แพร์: ฝ่ายวิชาการโรงพยาบาลจังหวัดแพร่.
- อัฉรา กฤษดากร ณ อยุธยา. (2535). งานนี้..ครูทำ. ใน *คู่มือครูประจำชั้นระดับประถมศึกษา*. หน้า 137.
- Krejcie, Robert V; & Daryle W. Morgan. (1970, March). "Deteraining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 608.
- Kozloff, Jessica. (1985, October). "Delivering Academic Advising : Who, What and How ?." *NACADA. Journal*. 5(2) : 69.
- John, Lares Stephen. (1995, November). "Total Quality Management as a Mean to Improve the Process of Student ." *in Dissertation Abstracts International*. 56(05) : 1603 – A
- Srithong, R. (1996). "Competency Needs of Student Academic Advisor as Perceived by Administrators, Student Academic Advisors and students in Teachers College in Thailand," *Unpublished Doctoral Dissertation*, University Kebangsaan Malaysia

- Jesten, Gail Bonnie. (2002). *Enhancing the Experience: A journey of discovery with School Advisors*. Dissertation, M.A. Canada: Royal Roads University. (Online). Available: [http://proquest – umi.com/pqdweb](http://proquest-umi.com/pqdweb). Retrieved April 27, 2006.
- Goodwin, Jennifer S. (2003). *Urban Students' Experiences with Advisory: A Case Study*. Dissertation, Ed.D. New York: Columbia University Teachers College. (Online). Available: [http://proquest – umi.com/pqdweb](http://proquest-umi.com/pqdweb). Retrieved April 27, 2006.
- Deitrick, Kevin R. (2004). *Comparing Perceptions of Effective Characteristics of Middle School Advisors from Administrators, Teachers, and Students*. Dissertation, Ed.D. Pennsylvania: Duquesne University. (Online). Available: [http://proquest – umi.com/pqdweb](http://proquest-umi.com/pqdweb). Retrieved April 27, 2006.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร. มารศรี สุธานี	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. นายโชวันันต์ มารุตวงศ์	ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนบางกะปิสุมนวพันธ์
4. นางสาวสุภาวดี วงษ์สกุล	ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนสายปัญญารังสิต
5. นางพรทิพย์ บุญเจริญ	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย
ปทุมธานี

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในตัวครูที่ปรึกษาและสภาพการดำเนินงาน
การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนรายด้านและรายข้อ

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรม ด้านบุคลิกภาพ ของครูที่
 ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี โดยรวมและรายข้อ

ด้านบุคลิกภาพ	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. แต่งกายเรียบร้อย ดูดี น่านับถือเหมาะสมกับอาชีพ	4.30	0.64	มาก
2. คล่องแคล่ว ว่องไว กระฉับกระเฉง	4.04	0.68	มาก
3. วางตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความ ประพฤติ	4.42	0.62	มาก
4. มีความถนัดและยึดมั่นในอาชีพครู	4.45	0.61	มาก
5. มีความรู้พอที่จะพูดคุยกับผู้อื่นได้ทุกระดับ	4.07	0.63	มาก
6. มีอารมณ์มั่นคง แจ่มใส	3.97	0.65	มาก
7. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เหมาะสมการตัดสินใจที่ดี	4.00	0.62	มาก
โดยรวม	4.18	0.46	มาก

จากตาราง 1 ครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับ
 พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D = 0.46) เมื่อพิจารณารายข้อ
 พบว่า มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความถนัดและยึดมั่นใน
 อาชีพครู ($\bar{X} = 4.45$, S.D = 0.61) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อมีอารมณ์มั่นคง แจ่มใส ($\bar{X} = 3.97$, S.D =
 0.65)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีโดยรวม และรายข้อ

ด้านสัมพันธภาพของครูกับนักเรียน	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
8. ให้ความรักและเอาใจใส่นักเรียน	4.23	0.55	มาก
9. นักเรียนกล้าเข้าพุดคุย	4.10	0.62	มาก
10. เป็นกันเองกับนักเรียน พร้อมให้ความช่วยเหลือ	4.26	0.60	มาก
11 รับฟังปัญหาและความคิดเห็นของนักเรียน	4.35	0.56	มาก
12. กระตุ้นนักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเอง	4.16	0.67	มาก
13. มีบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตรภายในโรงเรียน	4.16	0.61	มาก
14. ปฏิบัติต่อนักเรียนโดยคำนึงถึงด้านสิทธิส่วนบุคคลของนักเรียน	4.12	0.69	มาก
โดยรวม	4.20	0.45	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่า ครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับพฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.45) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ รับฟังปัญหาและความคิดเห็นของนักเรียน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.56) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อนักเรียนกล้าเข้ามาพุดคุย ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.62)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมด้านจรรยาบรรณของครูที่ปรึกษา
ในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายข้อ

ด้านจรรยาบรรณ	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
15. วางตัวได้เหมาะสมกับสถานภาพ	4.43	0.58	มาก
16. ปฏิบัติตนตามวินัยและจรรยาบรรณของครู	4.55	0.55	มาก
17. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผลสำเร็จ	4.50	0.55	มาก
18. อุทิศเวลาให้ความช่วยเหลือตามสภาพและสถานการณ์	4.30	0.60	มาก
19. ร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาและชุมชน	4.18	0.62	มาก
20. สำรวจและปรับปรุงบุคลิกภาพและจิตใจ	4.12	0.60	มาก
21. ศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเอง	4.20	0.60	มาก
โดยรวม	4.32	0.45	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับพฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อปฏิบัติตามวินัยและจรรยาบรรณของครู ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.55) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ สำรวจและปรับปรุงบุคลิกภาพและจิตใจ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.60)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรม ด้านความฉลาดทางอารมณ์
ของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายข้อ

ด้านความฉลาดทางอารมณ์	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
22. มองโลกในแง่ดี มีความปรารถนาดี ต่อผู้อื่น	4.29	0.51	มาก
23. ยอมรับเหตุผลของนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน	4.30	0.53	มาก
24. ยอมรับความจริงและแสดงออกอย่างจริงจัง	4.30	0.51	มาก
25. มีความเป็นมิตรกับผู้อื่น	4.36	0.55	มาก
26. ควบคุมอารมณ์ให้มั่นคง ไม่โกรธง่าย	3.91	0.67	มาก
27. เข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งดีและไม่ดี	4.10	0.59	มาก
28. พอใจในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่	4.38	0.62	มาก
โดยรวม	4.22	0.40	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับพฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงไม่โกรธง่าย ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.67)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีโดยรวมและรายข้อ

ความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับที่มี		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
29. มีความรู้ความเข้าใจในจิตวิทยาวัยรุ่น	4.06	0.62	มาก
30. มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแฟ้มประวัติ	4.09	0.74	มาก
31. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือในการรู้จักนักเรียน เช่นแบบประเมินพฤติกรรม แบบวัด EQ	3.75	0.67	มาก
32. มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการคัดกรองนักเรียน	3.93	0.68	มาก
33. มีความรู้เกี่ยวกับการแปลผลของแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน	3.90	0.72	มาก
34. มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน	3.96	0.63	มาก
35. มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน	3.90	0.72	มาก
โดยรวม	3.94	0.55	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อมีความรู้เกี่ยวกับในการจัดทำแฟ้มประวัติ และระเบียบสะสมของนักเรียน ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.74) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อมีความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือในการรู้จักนักเรียน เช่นแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน แบบวัด EQ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.67)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติ การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาของครูที่ปรึกษาในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น โดยรวมและรายข้อ

การให้คำปรึกษาเบื้องต้น	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล

1. ให้คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล	3.93	0.69	มาก
2. ให้คำปรึกษานักเรียนเป็นกลุ่ม	4.00	0.65	มาก
3. คำปรึกษาแก่นักเรียนตามเวลาที่จัดไว้	3.75	0.75	มาก
4. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และชัดเจนในการให้คำปรึกษา	4.18	0.59	มาก
5. ศึกษาหาสาเหตุของปัญหานักเรียนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ	3.92	0.71	มาก
6. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่ขอรับการปรึกษา	4.22	0.61	มาก
7. สนใจรับฟังปัญหาหรือเรื่องราวของนักเรียน	4.31	0.55	มาก
8. ยอมรับการตัดสินใจของนักเรียน	4.12	0.60	มาก
9. นักเรียนสามารถพูดคุยได้อย่างเปิดเผย	4.20	0.58	มาก
10. สามารถรักษาความลับของนักเรียนที่มารับการปรึกษา	4.35	0.59	มาก
11. แสดงท่าทีห่วงใยนักเรียนทางกายและท่วงทีวาจา	4.16	0.62	มาก
12. สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเป็นกันเองระหว่างให้คำปรึกษา	4.26	0.55	มาก
13. มีเทคนิคในการใช้คำถามกระตุ้นนักเรียนให้บอกเล่าปัญหา	4.02	0.68	มาก
14. โอกาสนักเรียนเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง	4.12	0.57	มาก
15. สรุปและให้ข้อเสนอแนะแนวทางเลือกในการแก้ปัญหา	4.16	0.51	มาก
โดยรวม	4.11	0.43	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับการปฏิบัติกรดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการให้คำปรึกษา โดยรวมปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D = 0.43) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก เช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อรักษาความลับของนักเรียนที่มารับการปรึกษา ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.59) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือให้คำปรึกษาแก่นักเรียนตามเวลาที่จัดให้ ($\bar{X} = 3.75$, S.D = 0.75)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติ การดำเนินงานการป้องกันและ
แก้ไข ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ใน
กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยรวมและรายข้อ

กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
16. ใช้นักเรียนเป็นสื่อเพื่อช่วยแก้ปัญหาของเพื่อนนักเรียน	3.91	0.69	มาก
17. จัดกลุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อนคละกันการทำงาน	3.86	0.79	มาก
18. ให้อิสระนักเรียนในการจัดกลุ่มหรือคู่การทำงาน	4.22	0.56	มาก
19. ส่งเสริมให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการ ทำงานร่วมกัน	4.10	0.65	มาก
20. ร่วมกับนักเรียนในการคัดเลือกผู้ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ นักเรียนที่มีปัญหาเพื่อทำหน้าที่เพื่อนช่วยเพื่อน	3.79	0.70	มาก
21. จัดกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะปัญหาเดียวกัน	3.68	0.76	มาก
22. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเข้ากลุ่มให้นักเรียนเข	3.91	0.66	มาก
23. สร้างแนวร่วมเพื่อให้นักเรียนมีส่วนกำหนดกฎระเบียบ การทำงานของกลุ่ม	3.90	0.63	มาก
24. เทคนิคในการบอกพฤติกรรมที่ต้องปรับปรุง/พัฒนาแก่นักเรียน	3.94	0.71	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
25. ให้ความรู้และอบรมนักเรียนแกนนำเพื่อช่วยแก้ปัญหา ของเพื่อนนักเรียน	3.77	0.71	มาก
26. มีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมนักเรียน	3.88	0.65	มาก
27. ใช้เทคนิคเสริมแรงบวกในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ของนักเรียน	3.92	0.68	มาก
28. กระตุ้นให้นักเรียนต้องการแก้ไขปัญหของตนเอง	4.02	0.61	มาก
29. ให้นักเรียนในกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีส่วนร่วมในการเสนอ แนวทางการแก้ปัญหา	3.85	0.71	มาก
30. มีการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	3.71	0.69	มาก
โดยรวม	3.99	0.41	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานีมีระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนโดยรวมปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D = 0.41) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีการปฏิบัติในระดับมากเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้อิสระนักเรียนในการจัดกลุ่มหรือคู่การทำงาน ($\bar{X} = 4.22$, S.D = 0.56) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาลักษณะเดียวกัน ($\bar{X} = 3.68$, S.D = 0.76)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไข
ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี ด้าน

การสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยรวมและรายข้อ

การสื่อสารกับผู้ปกครอง	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
31. จัดทำทะเบียนข้อมูลผู้ปกครองนักเรียนไว้อย่างเป็นระบบและใช้ได้ง่าย	3.89	0.77	มาก
32. มีการรายงานผลการเรียน / ความประพฤติให้ผู้ปกครองทราบ	4.00	0.67	มาก
33. มีการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์กับผู้ปกครองเมื่อนักเรียนมีปัญหา	4.29	0.65	มาก
34. เชิญผู้ปกครองมาปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหาอย่างสม่ำเสมอ	4.11	0.65	มาก
35. มีส่วนร่วมในการเตรียมรูปแบบเนื้อหาการประชุมผู้ปกครอง	3.64	0.89	มาก
36. มีการจัดทำขั้นตอนและเนื้อหาการประชุมกับผู้ปกครองของชั้นที่ตนเองดูแลอย่างชัดเจน	3.80	0.76	มาก
37. ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการประชุมประจำภาคเรียน	4.00	0.71	มาก
38. มีการเตรียมข้อมูลนักเรียนทุกด้านและครอบคลุมเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบ	3.96	0.68	ปานกลาง
39. เชิญวิทยากรเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแก่ผู้ปกครอง	3.32	0.88	มาก

การสื่อสารกับผู้ปกครอง	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
40. สร้างบรรยากาศในการประชุมที่เป็นกันเอง	3.94	0.61	มาก
41. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหานักเรียนในชั้นเรียน	4.08	0.65	มาก
42. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง	4.28	0.57	มาก
43. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและหวัข้อในการประชุม	4.10	0.70	มาก
44. มีการสรุปประเด็นการประชุมและบันทึกการประชุมเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบ	3.93	0.76	มาก
45. นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง	4.00	0.68	มาก
โดยรวม	3.96	0.48	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่าครูที่ปรึกษาในเครือข่ายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดปทุมธานี มีระดับการปฏิบัติในการสื่อสารกับผู้ปกครองโดยรวมปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D = 0.48) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.28$, S.D $\bar{X} = 0.57$) ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับการเชิญวิทยากรมาเพื่อให้ความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแก่ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D = 0.88)

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ – นามสกุล	นางมาลี สุภรัตน์
วันเดือนปีเกิด	15 มกราคม 2504
สถานที่เกิด	เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	53/62 หมู่6 หมู่บ้านฟ้ากรีนพาร์ค ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู อันดับ คศ. 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	ม.ศ. 5 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
พ.ศ. 2523	ปก.ศ. สูง (สังคมศึกษา) วิทยาลัยครูสวนดุสิต
พ.ศ. 2525	กศ.บ. (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ. 2548	กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

